

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΣΧΟΛΗ ΓΕΩΠΟΝΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΜΗΜΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ
ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.

ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΕΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
& ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
Αριθμ. Πρωτοκ. 180
Ημερομηνία 11-7-2007

Πτυχιακή Διατριβή:

ΑΠΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗ ΝΕΑ ΚΟΙΝΗ
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ (Κ.Α.Π.). ΜΕΛΕΤΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΕΡΙΟΧΩΝ
ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΕΒΡΟΥ

Φοιτήτρια:

ΜΟΥΣΧΟΥΔΗ ΚΥΡΙΑΚΗ

Συμβουλευτική Επιτροπή:

Αθ. Σφουγγάρης, Επίκουρος Καθηγητής

Στ. Τζώρτζιος, Καθηγητής

Ν. Δαναλάτος, Καθηγητής

Βόλος, 2007

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 5942/1
Ημερ. Εισ.: 11-10-2007
Δωρεά: Συγγραφέα
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ - ΦΠΑΠ
2007
ΜΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	2
1. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	
1.1 Εισαγωγή.....	3
1.2 Ευρωπαϊκή γεωργία.....	4
1.2.1 Το αγροτικό τοπίο της Ευρώπης.....	4
1.2.2 Τα χαρακτηριστικά της Ευρωπαϊκής γεωργίας.....	4
1.2.3 Σπουδαιότητα του γεωργικού τομέα για την Ε.Ε.....	6
1.2.4 Απειλές για τη βιοποικιλότητα από τη σύγχρονη γεωργία.....	7
1.3 Ελληνική γεωργία.....	8
1.3.1 Εισαγωγή.....	8
1.3.2 Η κατάσταση της ελληνικής υπαίθρου.....	9
1.3.3 Η σημερινή κατάσταση στον αγροτικό τομέα-προβλήματα.....	9
1.4 Η Κοινή Αγροτική Πολιτική (Κ.Α.Π.).....	10
1.4.1 Τι είναι η Κ.Α.Π.....	10
1.4.2 Λόγοι ύπαρξης μιας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.....	11
1.4.3 Αρχές της Κ.Α.Π.....	13
1.4.4 Στόχοι της Κ.Α.Π.....	13
1.4.5 Μέσα της Κ.Α.Π.....	14
1.4.6 Αναμορφώσεις της Κ.Α.Π.....	17
1.4.6.1 Αναμόρφωση του 1992.....	17
1.4.6.2 Αναμόρφωση του 1999.....	18
1.4.6.3 Αναμόρφωση του 2003.....	20
1.4.6.3.α Το γενικό πλαίσιο.....	21
1.4.6.3.β Αναλυτική παρουσίαση.....	22

2. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	
2.1 Σκοπός της έρευνας.....	31
2.2 Περιοχή της έρευνας.....	31
2.2.1 Νομός Έβρου.....	31
2.2.2 Χαρακτηριστικά του Νομού.....	32
2.2.3 Δήμοι του Νομού.....	35
3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ	
3.1 Δημοσκόπηση.....	38
3.2 Δειγματοληψία.....	38
3.3 Ερωτηματολόγιο.....	40
3.4 Συμπλήρωση ερωτηματολογίων.....	40
3.5 Ανάλυση ερωτηματολογίων.....	40
4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ	41
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	76
6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	80
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	83

Ευχαριστίες

Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κ. Αθανάσιο Σφουγγάρη, Επίκουρο Καθηγητή του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, τμήματος Γεωπονίας Φυτικής Παραγωγής και Αγροτικού Περιβάλλοντος για την ουσιαστική βοήθεια που πρόσφερε ώστε να ολοκληρωθεί η πτυχιακή εργασία μου. Θα ήθελα ακόμη να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στον κ. Στέργιο Τζώρτζιο και στον κ. Νικόλαο Δαναλάτο καθηγητές του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, τμήματος Γεωπονίας Φυτικής Παραγωγής και Αγροτικού Περιβάλλοντος, για την συμμετοχή τους στην εξέταση και διόρθωση της εργασίας αυτής.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γεωπόνους Ξανθόπουλο Απόστολο και Παπαδάκη Πασχάλη από την Νομαρχία Έβρου, τμήματος Αγροτικής Ανάπτυξης, για την άμεση εξυπηρέτηση μου, όσον αφορά δεδομένα του Νομού Έβρου, απαραίτητα για την πτυχιακή μου. Πολύτιμη ήταν και η βοήθεια συγγενικών μου προσώπων, του Κώστα Καραμανλή, Μουσχούδη Ζήση και Πιτιακούδη Μιχάλη, για την γρηγορότερη συλλογή των τριακοσίων ερωτηματολογίων.

Πολύτιμη υπήρξε και η βοήθεια των φοιτητών του τμήματος Γεωπονίας Φυτικής Παραγωγής και Αγροτικού Περιβάλλοντος, Θοδωρή Τσιλιγιάννη και Σολωμού Αλεξάνδρα. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια και τους φίλους μου για την συμπαράσταση και ειλικρινή κατανόησή τους καθ' όλη την διάρκεια της εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας. Τους ευχαριστώ όλους θερμά.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Περισσότερο από το μισό του πληθυσμού της Ε.Ε. ζει σε αγροτικές περιοχές, οι οποίες αποτελούν το 90% του εδάφους της. Σε πολλές περιοχές η γεωργία είναι η βάση της οικονομικής ανάπτυξης. Κανείς δεν αμφισβητεί την ιδιαίτερη σημασία που έχει η γεωργία για τη χώρα μας και πολλοί είναι εκείνοι που πιστεύουν ότι η ελληνική γεωργία έχει πράγματι πολλές δυνατότητες, καθώς διαθέτει τους αναγκαίους φυσικούς πόρους και τις κατάλληλες κλιματολογικές συνθήκες και επομένως το συγκριτικό πλεονέκτημα, στην παραγωγή πολλών αγροτικών προϊόντων υψηλής ποιότητας.

Ωστόσο, η αβεβαιότητα και η ανασφάλεια που διακατέχει σήμερα τον αγροτικό πληθυσμό της χώρας μας συνδέεται με ένα πλήθος αρνητικών εξελίξεων που καταγράφονται στο εγχώριο, το ευρωπαϊκό και το διεθνές περιβάλλον. Με εφελτήριο αυτήν την ανησυχία, όχι μόνο των Ελλήνων, αλλά και των Ευρωπαίων αγροτών, η Ε.Ε. δημιούργησε έναν μηχανισμό, αυτόν της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π.). Ουσιαστικά η Κ.Α.Π. είναι ένας μηχανισμός στήριξης του αγροτικού εισοδήματος, που εφαρμόζεται ενιαία σ' όλες τις χώρες μέλη της Ε.Ε..

Ένας από τους κύριους στόχους της πολιτικής αυτής ήταν να εξασφαλίσει για τους γεωργούς ένα δίκαιο και αξιόπιστο εισόδημα από τη γη. Η πιο πρόσφατη μεταρρύθμιση, που από πολλούς ονομάστηκε και «ριζική», έγινε το 2003 και ανταποκρίνεται στα σύγχρονα προβλήματα του αγρότη, αλλά και στις σύγχρονες απαιτήσεις του κοινωνικού συνόλου.

Με δεδομένα τα προαναφερθέντα και με βασικό σημείο αναφοράς τη νέα Κ.Α.Π., πραγματοποιήθηκε έρευνα στο Νομό Έβρου, ο οποίος βρίσκεται στο βορειοανατολικό άκρο της Ελλάδας και αποτελεί ακριτική περιοχή. Η έρευνα αφορούσε εννέα από τους δεκατρείς Δήμους του Νομού, οι οποίοι είναι οι εξής: Δήμος Αλεξανδρουπόλεως, Βύσσας, Διδυμοτείχου, Ορεστιάδας, Σαμοθράκης, Τραϊανούπολης, Τριγώνου, Τυχερού, Φερών.

Σκοπός της έρευνας ήταν να προσδιοριστούν οι απόψεις και στάσεις των αγροτών του υπό μελέτη Νομού απέναντι στην νέα Κ.Α.Π. και ουσιαστικά ο τρόπος με τον οποίο εκλαμβάνουν και αφομοιώνουν τα νέα δεδομένα. Οι επιμέρους στόχοι αφορούσαν κυρίως στο επίπεδο γνώσης των γεωργών αναφορικά με την αναθεωρημένη Κ.Α.Π., τις σύγχρονες τάσεις της γεωργίας και το παραγωγικό σύστημα, την πιστότητα εφαρμογής της, καθώς και τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του παραγωγικού συστήματος. Σ' ένα δεύτερο επίπεδο, οι ερωτήσεις

εστιάστηκαν στα χαρακτηριστικά των παραγωγών και στους κύριους τρόπους ενημέρωσής τους για τις μεταρρυθμίσεις της Κ.Α.Π..

Ο τρόπος διεξαγωγής της έρευνας ήταν η δημοσκόπηση με τη μέθοδο προσωπικών συνεντεύξεων, βάση ερωτηματολογίου, σε δείγμα 300 παραγωγών. Η δημοσκόπηση πραγματοποιήθηκε από ένα άτομο (την εκπονούσα την έρευνα). Τα ερωτηματολόγια, που περιλάμβαναν 41 ερωτήσεις, μοιράστηκαν στον κάθε παραγωγό, εξηγούνταν επιτόπου από την απογραφέα ο σκοπός της έρευνας, αποσαφηνίζονταν οι ερωτήσεις που θα δημιουργούσαν τυχόν αμφιβολίες και αφηνόταν ο ερωτώμενος να συμπληρώσει μόνος του και απερίσπαστος το ερωτηματολόγιο, ενώ υπήρχε η δυνατότητα για περαιτέρω αποσαφήνιση ερωτήσεων κατά τη διάρκεια της συμπλήρωσης. Τέλος, η ανάλυση των απαντήσεων στα ερωτηματολόγια πραγματοποιήθηκε σε Η/Υ με το στατιστικό πακέτο SPSS.

Τα κύρια ευρήματα που ταυτόχρονα αποτελούν και συμπεράσματα της έρευνας ήταν πολλαπλά. Αρχικά, οι αγρότες του Νομού Έβρου αντιμετωπίζουν προβλήματα με το εισόδημα που λαμβάνουν από τη γεωργία και αναγκάζονται να έχουν δεύτερη απασχόληση. Ως εκ τούτου, πολύ λίγοι είναι οι νέοι οι οποίοι επιθυμούν να ασχοληθούν με τη γεωργία στο Νομό. Παράλληλα, οι αγρότες του Νομού είναι ευαισθητοποιημένοι όσον αφορά στην ποιότητα των προϊόντων τους και την προστασία του περιβάλλοντος, με αποτέλεσμα ο μεγαλύτερος αριθμός των ερωτηθέντων παραγωγών να ζητάει τη διοχέτευση περισσότερων χρημάτων στα διαρθρωτικά προγράμματα από ότι στη στήριξη των τιμών.

Αναφορικά με τη στάση των αγροτών της περιοχής μελέτης σχετικά με την Κ.Α.Π., ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των παραγωγών του Νομού δεν ήταν σωστά ενημερωμένοι για τις αναμορφώσεις της. Η πλειοψηφία των παραγωγών του Νομού ενημερώνεται σχετικά με τα προγράμματα της Ε.Ε. μέσω φίλων και γνωστών, πηγή η οποία δεν είναι η πιο έγκυρη. Ως άμεση απόρροια αυτού είναι ο πολύ μικρός αριθμός των αγροτών του Νομού που είναι δικαιούχος κάποιου ευρωπαϊκού προγράμματος. Παρόλα αυτά, η συντριπτική πλειοψηφία των αγροτών του Νομού πιστεύουν ότι η γεωργία πρέπει να προστατεύεται από την Ε.Ε., διαφορετικά θα αποδυναμωθεί και θα καταρρεύσει.

1. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

1.1 Εισαγωγή

Η γεωργία είναι από τις πρώτες δραστηριότητες που φαίνεται να ανέπτυξε ο άνθρωπος προσπαθώντας να έχει πιο κοντά για τροφή του τους καρπούς που παλιότερα ήταν αναγκασμένος να ψάχνει σε μεγάλες αποστάσεις. Από τη φύση της δημιουργεί, τόσο ανάγκες για χρήση εργαλείων όσο και για τη χρήση ζώων για βοήθεια στην καλλιέργεια και τις μεταφορές.

Η γεωργία και η δασοκομία παίζουν κύριο ρόλο στην οικονομική ζωή των αγροτικών περιοχών καθώς και στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Παρόλο που η γεωργία είναι σήμερα λιγότερο σημαντική στην οικονομική ζωή των αγροτικών περιοχών, παραμένει κρίσιμος παράγοντας οικονομικής ανάπτυξης και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.

Στην πραγματικότητα οι αγρότες εκτελούν διάφορες δραστηριότητες, από την παραγωγή τροφίμων και ινών μέχρι τη διαχείριση της υπαίθρου, την προστασία της φύσης και τον τουρισμό. Η γεωργία έχει λοιπόν πολλαπλούς ρόλους. Ο ρόλος της γεωργίας δεν είναι απλώς η παραγωγή τροφίμων αλλά και η εξασφάλιση της επιβίωσης της υπαίθρου ως τόπου κατοικίας, εργασίας και τουρισμού (Maltby, 2005).

Κατά τις τελευταίες δύο δεκαετίες υπήρξε σημαντική αλλαγή στη θεώρηση του αγροτικού χώρου. Ο αγροτικός χώρος δεν νοείται πια ως ένας παραδοσιακός ή υπολειμματικός χώρος, ούτε επίσης ως ένας χώρος που είναι καταδικασμένος να φθίνει. Αντίθετα, αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο ότι είναι αποτέλεσμα «κατασκευής ή/και ανακατασκευής». Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για έναν τόπο όπου υπάρχει η δυνατότητα συμπαραγωγής του ανθρώπου και της φύσης. Με άλλα λόγια, ο αγροτικός χώρος είναι το αποτέλεσμα αλλά και η έκφραση αυτής της συμπαραγωγής.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, έχει γίνει πια κατανοητό, ότι ο αγροτικός χώρος δεν αποτελεί αποκλειστικό πεδίο της γεωργίας, αλλά ότι η γεωργία παράγει και χρησιμοποιεί με το δικό της τρόπο τον αγροτικό χώρο. Γίνεται έτσι κατανοητό, ότι και άλλες δραστηριότητες χρησιμοποιούν εξίσου τον αγροτικό χώρο. Η αγροτική ανάπτυξη εκτείνεται πέρα από την ανάπτυξη της γεωργίας, περιλαμβάνοντας και άλλους τομείς, στοιχειοθετώντας ένα σύνθετο σύνολο, ακόμα και αντιφατικών μεταξύ τους χαρακτηριστικών (Παπαδόπουλος και Πατρώνης, 2003).

Επιπλέον, η γεωργία συνδέεται άμεσα και με άλλους τομείς της οικονομίας, όπως η βιομηχανία, αφού η τελευταία παίρνει πρώτες ύλες από τη γεωργία

(κλωστοϋφαντουργία, βιομηχανίες τροφίμων κλπ.) και προμηθεύει σε αυτήν φυτοφάρμακα, λιπάσματα μηχανές κ.λπ. (Πολύμερος, 2001).

1.2 Ευρωπαϊκή γεωργία

1.2.1 Το αγροτικό τοπίο της Ευρώπης

Η γεωργία αποτελεί τη βασική κινητήρια δύναμη που επηρεάζει την τοπογραφική και βιολογική ποικιλότητα της Ευρώπης εδώ και χιλιετίες και έχει διαμορφώσει, σε μεγάλο βαθμό, το φυσικό τοπίο της ευρωπαϊκής υπαίθρου.

Η εξέλιξη της γεωργίας στην ευρωπαϊκή ήπειρο ξεκίνησε πριν από 10.000 χρόνια, με τη λήξη της τελευταίας περιόδου των παγετώνων, οπότε το κλίμα της γης βελτιώθηκε σημαντικά και οι κεντρικές και βόρειες περιοχές της Ευρώπης ελευθερώθηκαν από τους πάγους. Είδη φυτών των νοτιότερων περιοχών εξαπλώθηκαν προς βορρά και οι νότιες περιοχές απέκτησαν εύκρατο κλίμα.

Από το 5.000 π.Χ. άρχισε να διαμορφώνεται και το αγροτικό τοπίο της Ευρώπης, το οποίο αποτελεί τη πιο σημαντική ανθρώπινη επέμβαση στο φυσικό περιβάλλον της ηπείρου. Τα αγροτικά συστήματα με διάφορες ήπιες βελτιωτικές πρακτικές έχουν διατηρηθεί και υποστηρίζει 300 γενεές ανθρώπων για περίπου 7.000 χιλιάδες χρόνια χωρίς σημαντικές εξωτερικές εισροές και, τουλάχιστον, μέχρι τα μέσα του 20ου αιώνα υποστήριζαν και μια πλούσια άγρια ζωή (www.ornithologiki.gr).

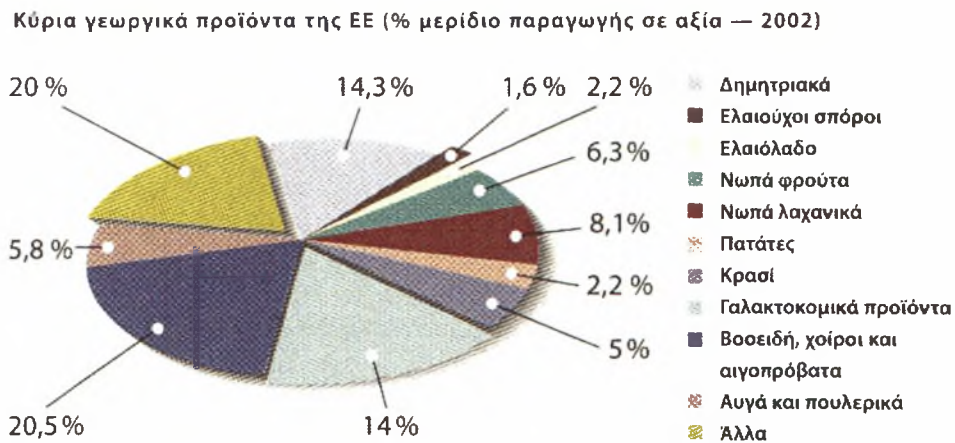
1.2.2 Τα χαρακτηριστικά της Ευρωπαϊκής γεωργίας

Η γεωργία θεωρείται ως ένας από τους πιο σημαντικούς οικονομικούς τομείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς της αναλογεί ένα μεγάλο ποσοστό του προϋπολογισμού της Ε.Ε. , περίπου το 50 %, αλλά και γιατί ένα μεγάλο τμήμα του πληθυσμού και της έκτασής της επηρεάζονται από τις αγροτικές δραστηριότητες (www.ornithologiki.gr).

Η συνολική χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση της Ε.Ε. ανέρχεται σε 130 εκατομμύρια εκτάρια, περισσότερο από το μισό της οποίας βρίσκεται στον ορεινό χώρο (Πολύμερος, 2001).

Η γεωγραφία της ευρωπαϊκής ένωσης είναι κυρίως αγροτική και έχει διαμορφωθεί από την ανθρώπινη δραστηριότητα. Οι αγροτικές περιοχές διαφέρουν βάση της ποικιλομορφίας του φυσικού περιβάλλοντος και έχουν διαμορφωθεί μέσα από διαφορετικές μορφές γεωργίας και δασοκομίας, καθώς και από τις βιομηχανίες

που σχετίζονται με αυτές. Το κλίμα και η γεωγραφία της επιτρέπουν στην Ευρώπη να παράγει σχεδόν όλα τα γεωργικά προϊόντα. Για αρκετά, όπως το ελαιόλαδο, κρέατα, κρασιά, ούισκι και άλλα οινοπνευματώδη, η Ευρώπη θεωρείται παγκόσμιος ηγέτης.

Πηγή: European Commission

Εικόνα 1. Κύρια γεωργικά προϊόντα της Ε.Ε.

Η γεωργική πολιτική της Ευρώπης καθορίζεται σε επίπεδο Ε.Ε. από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών και τίθεται σε εφαρμογή από τα κράτη μέλη. Περιλαμβάνει τη στήριξη του αγροτικού εισοδήματος και την προώθηση της παραγωγής υψηλής ποιότητας που ικανοποιούν τη ζήτηση της αγοράς, καθώς και την ανάπτυξη των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε αρμονία με το περιβάλλον (Maltby, 2005).

Περισσότερο από το μισό του πληθυσμού της Ε.Ε. ζει σε αγροτικές περιοχές, οι οποίες αποτελούν το 90% του εδάφους της. Σε πολλές περιοχές η γεωργία είναι η βάση της οικονομικής ανάπτυξης. Βέβαια τα εισοδήματα που προκύπτουν είναι κάτω από το μέσο όρο και εξαρτώνται έντονα από τον πρωτογενή τομέα (www.gklavakis.gr).

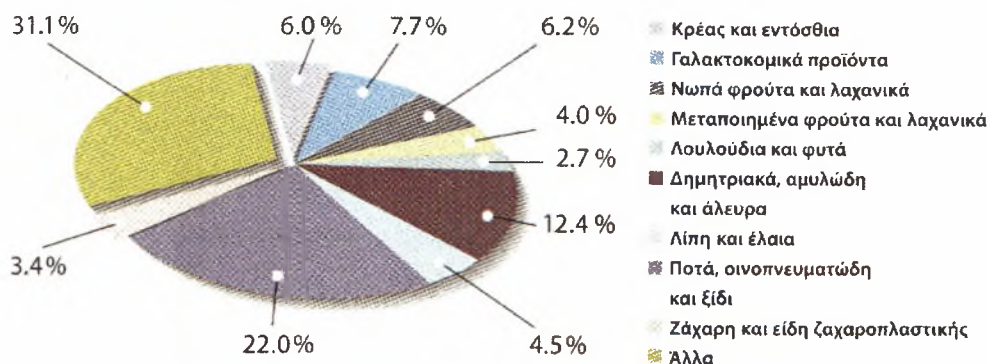
Μεταξύ 1991 και 1996 οι 8.242 εκ. απασχολούμενοι στον αγροτικό τομέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μειώθηκαν σε 6.634 εκ., και το 2005 σε 4.489 εκ. Σήμερα ο μέσος όρος της αγροτικής απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν ξεπερνά το 6% έναντι 25% στη δεκαετία του 1960. Η συνολική αγροτική παραγωγή όμως είναι σχεδόν διπλάσια σήμερα σε σχέση με αυτήν πριν τριάντα χρόνια (www.oke.gr).

1.2.3 Η σπουδαιότητα του γεωργικού τομέα για την Ε.Ε.

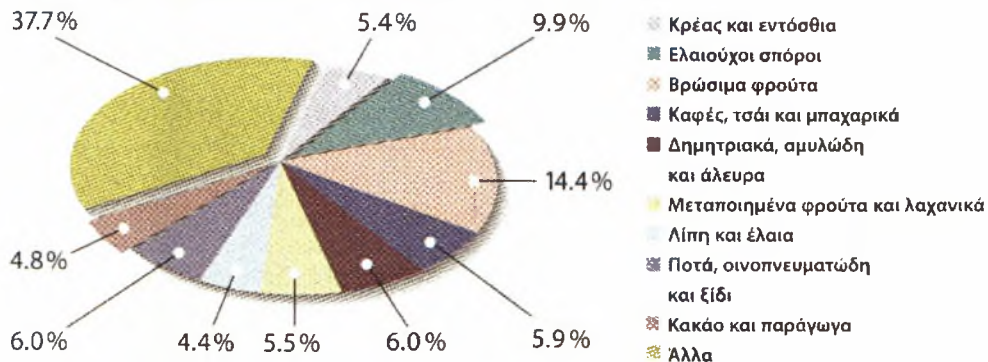
Πάνω από 15 εκατομμύρια άνθρωποι απασχολούνται σε περίπου 8,05 εκατομμύρια γεωργικές εκμεταλλεύσεις και περίπου 330 εκατομμύρια καταναλωτές, ενδιαφέρονται άμεσα για τον γεωργικό τομέα. Η αγορά ειδών διατροφής, ποτών και καπνού, αντιστοιχεί κατά μέσο όρο στο 22% των δαπανών τελικής κατανάλωσης των νοικοκυριών της Ε.Ε, με ελάχιστο ποσοστό 17% στην Γερμανία και μέγιστο 39% στην Ιρλανδία (Πολύμερος, 2001).

Η Ε.Ε. διατηρεί στενές εμπορικές σχέσεις με τρίτες χώρες και εμπορικούς συνασπισμούς. Είναι ένας από τους βασικότερους παράγοντες στο διεθνές γεωργικό εμπόριο, ως ο μεγαλύτερος εισαγωγέας και ο δεύτερος μεγαλύτερος εξαγωγέας τροφίμων. Είναι ο μόνος σημαντικός εμπορικός οργανισμός, ανάμεσα στις πιο αναπτυγμένες χώρες, που όχι μόνο παρέχει προτιμησιακή πρόσβαση στις αγορές του για εισαγωγές από αναπτυσσόμενες χώρες, αλλά και εισάγει σημαντικές ποσότητες από αυτές.

Βασικές γεωργικές εξαγωγές της ΕΕ (% μερίδιο σε αξία)

Βασικές γεωργικές εισαγωγές της ΕΕ (% μερίδιο σε αξία)

Πηγή: European Commission

Εικόνα 2. Βασικές εξαγωγές και εισαγωγές της Ε.Ε.

Η γεωργία της Ε.Ε. δεν είναι τόσο μονοδιάστατη όσο πιθανώς πιστεύουν κάποιои. Η Ευρώπη διατηρεί έναν σύγχρονο και ανταγωνιστικό γεωργικό τομέα, με ηγετική θέση σε διεθνές επίπεδο. Κατά δεύτερο λόγο διαθέτει έναν βιώσιμο και

αποδοτικό γεωργικό τομέα, με ασφαλείς, καθαρές, φιλικές προς το περιβάλλον παραγωγικές μεθόδους, παρέχοντας ποιοτικά προϊόντα που καλύπτουν τις απαιτήσεις των καταναλωτών. Ο ευρωπαϊκός γεωργικός τομέας υπηρετεί τα συμφέροντα των αγροτικών κοινωνιών, αντανακλώντας την πλούσια παράδοσή τους και την ποικιλομορφία τους (Maltby, 2005).

1.2.4 Απειλές για τη Βιοποικιλότητα από τη Σύγχρονη Γεωργία

Στις βιομηχανικές χώρες, οι σύγχρονοι τρόποι και μέθοδοι γεωργικής παραγωγής, με στόχο το μεγαλύτερο οικονομικό όφελος και την κάλυψη των αυξημένων αναγκών, έχουν προκαλέσει ρύπανση του γεωργικού και κατ' επέκταση του ανθρώπινου περιβάλλοντος, εξάντληση των εδαφικών και των υδάτινων πόρων, εξάντληση των ενάλιων πόρων, εξασθένηση της βιοποικιλότητας και ρύπανση των τροφίμων με τα χημικά κατάλοιπα. Η ερημοποίηση των γεωργικών εδαφών και η ρύπανση του υπόγειου ύδατος δεν ήταν ποτέ υψηλότερη (Κουτσούρης και Σιάρδος, 2004).

Ενώ πολλοί οικότοποι και άγρια είδη στην Ευρώπη διατηρούνται χάρη στην εκτεταμένη γεωργία, οι γεωργικές τεχνικές μπορούν να είναι και επιβλαβείς για το περιβάλλον. Ακατάλληλες γεωργικές μέθοδοι και αλόγιστη εκμετάλλευση της γης έχουν ως αποτέλεσμα τη ρύπανση του εδάφους, του νερού και του αέρα, κατακερματισμό των οικοτόπων και απώλεια πανίδας και χλωρίδας (Maltby, 2005).

Η μεγάλη έκταση και ποικιλία των αγροτικών οικοσυστημάτων της ευρωπαϊκής υπαίθρου συντηρεί και έναν μεγάλο αριθμό πουλιών, στα οποία περιλαμβάνονται 173 είδη προτεραιότητας, αριθμός (ειδών προτεραιότητας) που είναι ο μεγαλύτερος από κάθε άλλο οικοσύστημα (www.ornithologiki.gr).

Κατά τον 20ο αιώνα η βιοποικιλότητα των αγροτικών οικοσυστημάτων της Ευρώπης έχει υποστεί σημαντική μείωση. Η μείωση της βιοποικιλότητας των αγροοικοσυστημάτων της Ευρώπης οφείλεται, κατά κύριο λόγο, στην εντατικοποίηση της γεωργίας από την εφαρμογή της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής στις χώρες της Ε.Ε.

Οι σύγχρονες γεωργικές πρακτικές έχουν οδηγήσει σε εγκατάλειψη των παραδοσιακών και ήπιων μορφών καλλιέργειας και σε εκμηχάνιση (χρήση γεωργικών μηχανημάτων) των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, με παράλληλη χρήση μεγάλων ποσοτήτων αγροχημικών ουσιών (λιπάσματα-φυτοφάρμακα). Χαρακτηριστικό στοιχείο της σύγχρονης γεωργίας είναι η κατάργηση των μικρών κλήρων γης και η δημιουργία εκτεταμένων αγροτεμαχίων, με μέσο όρο για την Ευρώπη τα 18 εκτάρια.

(Στο παράρτημα II παρουσιάζονται συγκεντρωτικά οι βασικές αλλαγές στις αγροτικές χρήσεις γης και οι συνέπειες αυτών στη βιοποικιλότητα) (www.ornithologiki.gr).

1.3 Ελληνική Γεωργία

1.3.1 Εισαγωγή

Η ελληνική γεωργία έχει πολλές δυνατότητες και προοπτικές. Υπάρχουν κλάδοι και προϊόντα που με σύγχρονες πρακτικές και πολιτικές μπορούν να δώσουν διεξόδους στις σημερινές δύσκολες συνθήκες. Κανείς δεν αμφισβητεί την ιδιαίτερη σημασία που έχει η γεωργία για τη χώρα μας και πολλοί είναι εκείνοι που πιστεύουν ότι η ελληνική γεωργία έχει πράγματι πολλές δυνατότητες (www.agro2006).

Στην Ελλάδα η γεωργική γη καταλαμβάνει το 30% της έκτασής της και περιλαμβάνει, ως επί το πλείστον, ετήσιες και αροτραίες καλλιέργειες (σιτηρά, καπνός, βαμβάκι, κ.α.) και πολυετείς όπως οι οπωρώνες, οι ελαιώνες και τα αμπέλια. Σημαντικό ποσοστό της ελληνικής αγροτικής παραγωγής καταλαμβάνει και η κτηνοτροφία, καθώς τα λιβάδια καλύπτουν το 39% της ελληνικής υπαίθρου (www.statistics.gr).

Η γεωργική γη ανάλογα με το υψόμετρο κατανέμεται ως εξής: 56% πεδινές εκτάσεις, 26% ημιορεινές και 18% ορεινές. Συνυπολογιζομένων των εκτάσεων των επίσπορων καλλιεργειών και των συγκαλλιεργειών, η έκταση που καταλαμβάνουν οι καλλιέργειες είναι λίγο υψηλότερη από 40 εκατ. στρέμ. (Γεράκης, 2000).

Το 40% περίπου της καλλιεργούμενης έκτασης καταλαμβάνουν τα σιτηρά, το 22% οι υπόλοιπες ετήσιες καλλιέργειες και το 30% οι πολυετείς φυτείες. Από τη γεωργική γη το 53% είναι υψηλής γονιμότητας, το 5% υψηλής γονιμότητας με περιορισμούς που αίρονται με επενδύσεις υποδομής και 42% είναι μέσης γονιμότητας χωρίς βελτίωση και άρδευση.

Η αρδευόμενη έκταση στη δεκαετία του '90 καλύπτει το 33% περίπου της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης (33% για τις αροτραίες καλλιέργειες), ενώ το υδατικό δυναμικό της χώρας υπολογιζόταν τότε ότι μπορούσε να ικανοποιήσει το 40-45% της έκτασης (Γαλανοπούλου, 1999).

Παρά τη μείωση του αγροτικού πληθυσμού, το ποσοστό των ανθρώπων που ασχολούνται με τη γεωργία στην Ελλάδα συνεχίζει να είναι μεγάλο (16%) και οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις παραμένουν διάσπαρτες και μικρές (Γεωργιοπούλου, 2003).

1.3.2 Η κατάσταση της Ελληνικής Υπαίθρου

Σε ολόκληρο τον κόσμο, στις αναπτυγμένες και στις υπό ανάπτυξη χώρες, αλλά και στη χώρα μας, η ενασχόληση με τον αγροτικό τομέα δεν αποτελεί απλά μια ακόμα οικονομική δραστηριότητα, όπως όλες οι άλλες. Αποτελεί μια δραστηριότητα με ευρύτερο και σημαντικότερο ειδικό βάρος, αφού έχει άμεση και ευθεία σχέση με το φυσικό, κοινωνικό, πολιτισμικό και ιστορικό περιβάλλον και αφού οι διαστάσεις της είναι οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές. Ειδικότερα δε για τη χώρα μας και εθνικές. Συνδέεται με τον τρόπο ζωής μεγάλου μέρους του πληθυσμού της χώρας μας, ώστε να εξασφαλίζει ένα ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης και ένα σταθερό ρυθμό ανάπτυξης.

Η Ελλάδα διαθέτει τους αναγκαίους φυσικούς πόρους και τις κατάλληλες κλιματολογικές συνθήκες και επομένως το συγκριτικό πλεονέκτημα, στην παραγωγή πολλών αγροτικών προϊόντων υψηλής ποιότητας και σημαντικής προστιθέμενης αξίας, στα οποία μπορεί να ειδικευτεί διεθνώς. Η παραδοσιακή μορφή οργάνωσης της παραγωγής δεν μπορεί να επιβιώσει στις σκληρές ανταγωνιστικές συνθήκες της παγκοσμιοποίησης και της ευρωπαϊκής ενοποίησης (www.minagric.gr).

Το ζητούμενο σήμερα για την ελληνική ύπαιθρο, στη νέα εποχή των μεγάλων προκλήσεων, είναι η βιώσιμη ανάπτυξη και ανάδειξη της σε προνομιακό χώρο διεθνώς ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων που θα αναβαθμίσουν την εθνική μας οικονομία αλλά και την ποιότητα ζωής του πληθυσμού της χώρας. Η «ευφυής», ποιοτική και φιλοπεριβαλλοντική γεωργία μπορεί να στηρίξει έναν αγροδιατροφικό τομέα αιχμής για την ελληνική οικονομία. Η ύπαιθρος ωστόσο μπορεί και πρέπει να γίνει επίσης χώρος παραγωγής προϊόντων μεταποίησης και παροχής υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας (Κόρακας, 2006).

1.3.3 Η σημερινή κατάσταση στον αγροτικό τομέα-προβλήματα

Το αγροτικό εισόδημα στην Ελλάδα έχει σταθεροποιηθεί περίπου στο 95% σε σύγκριση του επιπέδου του 1995, ενώ στην Πορτογαλία και στην Ισπανία έχει αυξηθεί πάνω από το 120%, στην Ιταλία γύρω στο 110% και στη Γαλλία γύρω στο 105% (Νικολαΐδης, 2005).

Η αβεβαιότητα, η ανασφάλεια και η ανησυχία που διακατέχει σήμερα τον αγροτικό πληθυσμό της χώρας μας συνδέεται με ένα πλήθος αρνητικών εξελίξεων που καταγράφονται στο εγχώριο, το ευρωπαϊκό, και το διεθνές περιβάλλον (www.paseges.gr).

Τα κυριότερα προβλήματα, που αντιμετωπίζει τα τελευταία χρόνια ο αγροτικός τομέας συνοψίζονται ως εξής:

- Το αγροτικό εισόδημα βρίσκεται στο 73% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 15, ενώ σημαντικό ποσοστό του αγροτικού πληθυσμού ζει κάτω από το όριο της φτώχειας.
- Οι περιφέρειες της χώρας μας, που στηρίζονται κυρίως στον αγροτικό τομέα, είναι από τις πιο φτωχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Το ακαθάριστο αγροτικό προϊόν για πολλά χρόνια παρέμεινε στάσιμο ή μειωνόταν.
- Το εμπορικό ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων έγινε έντονα ελλειμματικό, ενώ παράλληλα χάθηκαν οι ευκαιρίες για πρόσβαση σε νέες αγορές.
- Η εσωτερική αγορά κατακλύζεται από εισαγόμενα αγροτικά προϊόντα, νωπά και μεταποιημένα.
- Στις αγορές της Ευρώπης ολοένα και λιγότερο συναντά κανείς τα ποιοτικά αγροτικά προϊόντα ελληνικής προέλευσης, ενώ η καλλιέργεια παραδοσιακών εξαγωγικών προϊόντων μειώθηκε δραματικά.
- Τα διαρθρωτικά προβλήματα των αγροτικών εκμεταλλεύσεων επιδεινώθηκαν, αντί να βελτιωθούν. Ο κλήρος παραμένει μικρός, η ηλικία των αγροτών μεγάλη και τα έργα υποδομής ελάχιστα. Η κατάρτιση του αγρότη και ο τεχνικός εκσυγχρονισμός των εκμεταλλεύσεων βρίσκονται σε πολύ χαμηλά επίπεδα (www.minagric.gr).

1.4 Η Κοινή Αγροτική Πολιτική (Κ.Α.Π.)

1.4.1 Τι είναι η κοινή αγροτική πολιτική

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική (Κ.Α.Π.) ή Κοινή Γεωργική Πολιτική (Κ.Γ.Π.), είναι κυρίως ένας μηχανισμός στήριξης του αγροτικού εισοδήματος, που εφαρμόζεται ενιαία σ' όλες τις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Κ.Γ.Π. είναι πάνω απ' όλα ένα νομοθετικό πλαίσιο. Το νομικό πλαίσιο καθορίζει τα μέτρα που απαιτούνται για τη λειτουργία της πολιτικής. Τα σημαντικότερα από αυτά είναι:

- ένας προϋπολογισμός αφιερωμένος στη γεωργία σε κοινοτικό επίπεδο,
- μία σειρά κανόνων που οργανώνουν τις αγορές των διαφόρων προϊόντων
- και μία δέσμη μέτρων που αποσκοπούν στην ενθάρρυνση της διαρθρωτικής προσαρμογής των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, στην οικονομική ανάπτυξη αγροτικών περιοχών και στη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος.

Αυτοί που επωφελούνται κυρίως από την Κ.Γ.Π. είναι οι αγρότες. Από την αρχή ένας από τους κύριους στόχους της πολιτικής ήταν να εξασφαλίσει για τους

γεωργούς ένα δίκαιο και αξιόπιστο εισόδημα από τη γη. Η αξιοπιστία των εισοδημάτων είναι ύψιστης σημασίας σ' ένα τομέα που είναι τόσο ευάλωτος λόγω ανεξέλεγκτων φυσικών παραγόντων.

Για το σκοπό αυτό, η Κ.Γ.Π. προσπάθησε να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των ευρωπαϊών γεωργών πιστεύοντας ότι μόνον ένας ανταγωνιστικός γεωργικός τομέας μπορεί να εγγυηθεί γεωργικά εισοδήματα σε μακροπρόθεσμη βάση. Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας προέκυψε από περικοπές των παραγωγικών εξόδων, από την ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων καθώς και από τον εκσυγχρονισμό των μεθόδων παραγωγής.

Τα οφέλη της Κ.Γ.Π. για τους καταναλωτές είναι πολυάριθμα. Η ποικιλία των προϊόντων που είναι διαθέσιμα στην αγορά αυξάνεται συνεχώς και τα περισσότερα από αυτά είναι διαθέσιμα σε σταθερή βάση καθόλη τη διάρκεια του χρόνου. Το κόστος των προϊόντων διατροφής έχει παραμείνει σχετικά σταθερό ανεξάρτητα από τις διακυμάνσεις της παραγωγής και οι τιμές είναι παρεμφερείς στα διάφορα κράτη μέλη.

Οι καταναλωτές επωφελούνται επίσης από τη γνώση ότι καταβάλλεται κάθε προσπάθεια ώστε τα τρόφιμα που αγοράζουν, οπουδήποτε στην Ε.Ε., να ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένα πρότυπα όσον αφορά την ποιότητα και την υγεία.

Η κοινή πολιτική παρέχει σημαντικά πολιτικά και οικονομικά οφέλη στα κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη μοιράζονται τις δαπάνες για την επίτευξη των στόχων των κοινών πολιτικών. Όταν προκύπτουν προβλήματα σε ένα κράτος μέλος, όπως φυσικές καταστροφές ή ασθένειες που εξασθενίζουν τα ζώα ή τις καλλιέργειες, η βοήθεια έρχεται αμέσως, καθώς η ανάγκη είναι ένα από τα κριτήρια για τη χορήγηση κονδυλίων.

Πλεονεκτήματα παρουσιάζει επίσης το γεγονός ότι όλα τα κράτη μέλη αντιπροσωπεύονται στη διεθνή σκηνή από μία ενιαία και ισχυρή φωνή, όταν διεξάγονται διαπραγματεύσεις για τη σύναψη διεθνών εμπορικών συμφωνιών, όπως στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (Π.Ο.Ε.), ή όταν επιτυγχάνεται η καθιέρωση νέων αγορών για τα προϊόντα της Ε.Ε. (www.ec.europa.eu).

1.4.2 Λόγοι ύπαρξης μιας κοινής αγροτικής πολιτικής

Η εφαρμογή μιας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π.) στα πλαίσια της ενωμένης Ευρωπαϊκής Ένωσης προέκυψε, αρχικά, από την ανάγκη να διασφαλιστεί το ταχύτερο δυνατό η εξασφάλιση τροφίμων σε μια περίοδο ανεπάρκειας, μετά τον

Β' παγκόσμιο πόλεμο, και για να βελτιωθεί το επίπεδο ζωής του αγροτικού πληθυσμού (www.ornithologiki.gr).

Οι μνήμες της μεταπολεμικής έλλειψης τροφίμων ήταν ακόμα ζωντανές και συνεπώς η γεωργία διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο από την αρχή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Γεωργιάδης, 2006).

Οι ρίζες της Κ.Γ.Π. βρίσκονται στη Δυτική Ευρώπη του 1950 με τις κατεστραμμένες από τον πόλεμο κοινωνίες. Η γεωργία ήταν ανήμπορη να εξασφαλίσει σταθερή παροχή τροφίμων, και η πρώτη ΚΓΠ έθεσε ως στόχο τη βελτίωση της παραγωγικότητας στην τροφική αλυσίδα, ώστε οι καταναλωτές να έχουν συνεχή και αδιάκοπη πρόσβαση σε φτηνά τρόφιμα (Maltby, 2005).

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική γεννήθηκε το 1961 στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ), προδρόμου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), με στόχο τη διάθεση τροφίμων στους Ευρωπαίους καταναλωτές σε ανεκτές τιμές και τη δίκαιη αμοιβή των παραγωγών (www.parakiki.gr).

Συγκεκριμένα οι ακόλουθοι λόγοι εξηγούν την ανάγκη ύπαρξης της Κ.Α.Π.:

- Η εξασφάλιση της επισιτιστικής επάρκειας. Μετά την εμπειρία του Β' Παγκοσμίου Πολέμου η ανάγκη για την εξασφάλιση του εφοδιασμού του πληθυσμού ήταν αναμφισβήτητη προτεραιότητα.
- Η ανάγκη σταθεροποίησης της επιρροής του γεωργικού τομέα στο σύνολο της οικονομίας και στην περιφερειακή πολιτική.
- Η προώθηση των κατάλληλων διαρθρωτικών αλλαγών που απαιτούνται για να μπορέσουν οι γεωργοί να εκμεταλλευθούν την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.
- Μια κοινή αγροτική πολιτική μπορεί να προστατεύσει το περιβάλλον, εξασφαλίζοντας μια ισορροπία μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης και της οικολογίας.
- Η ύπαρξη σταθερότητας στην αγορά, αφού με την καθιέρωση της Κ.Α.Π. σε ευρύτερο γεωγραφικό χώρο ανοίγονται νέες αγορές, αυξάνεται ο ανταγωνισμός και η προσφορά, το οποίο συνεπάγεται καλύτερες και λογικότερες τιμές και σε τελική ανάλυση, την ρύθμιση της σχέσεως προσφοράς-ζήτησης.
- Τέλος ο αγροτικός τομέας ήταν θεμελιώδης για την επίτευξη του μεγάλου στόχου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, την υλοποίηση της Κοινής Αγοράς. Έτσι δεν αρκούσε η κατάργηση των εσωτερικών δασμών και η θέσπιση ενός κοινού τελωνειακού δασμού προς το εξωτερικό, αλλά απαιτούνταν η ρύθμιση της αγροτικής πολιτικής σε όλους του τομείς της (Πολύμερος, 2001).

1.4.3 Αρχές της Κ.Α.Π.

Οι αρχές της Κ.Α.Π. καθορίστηκαν κατά τη διάρκεια της διάσκεψης στη Στρέσα τον Ιούλιο του 1958. Το 1960 τα έξι ιδρυτικά μέλη ενέκριναν τους μηχανισμούς της Κ.Α.Π. και δύο χρόνια αργότερα, το 1962, η Κ.Α.Π. άρχισε να ισχύει (Γεωργιάδης, 2006).

Η Κ.Α.Π. διαρθρώνεται γύρω από τρεις θεμελιώδεις αρχές:

1. **Η αρχή της ενότητας των γεωργικών προϊόντων.** Οι δασμοί, οι εισφορές ή οι επιδοτήσεις που νοθεύουν τον ανταγωνισμό δεν επιτρέπονται και οι τιμές των γεωργικών προϊόντων ενοποιούνται.
2. **Η αρχή της κοινοτικής προτίμησης.** Τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. προτιμούν τα κοινοτικά προϊόντα, ενώ επιβάλλονται υψηλότεροι φόροι στα εισαγόμενα.
3. **Η αρχή της χρηματοδοτικής αλληλεγγύης.** Πρόκειται για τη βασικότερη αρχή της Κ.Α.Π., αφού καθορίζει πώς οι απαραίτητες δαπάνες χρηματοδοτούνται από τον Κοινοτικό Προϋπολογισμό και ειδικότερα από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων. Έτσι, τα κράτη-μέλη δεν χρηματοδοτούν απευθείας τους γεωργούς τους (www.papaki.gr).

1.4.4 Στόχοι της Κ.Α.Π.

Στόχο της Κ.Γ.Π. αποτέλεσε η βιωσιμότητα του γεωργικού κλάδου της Ε.Ε. Η Κ.Γ.Π. πρόσφερε επιδοτήσεις και εγγυημένες τιμές στους αγρότες, παρέχοντας έτσι κίνητρα για παραγωγή. Οικονομική βοήθεια δόθηκε για την αναδιάρθρωση της γεωργίας μέσα από επενδύσεις που στόχευαν στην ανάπτυξη των εκμεταλλεύσεων και στην τεχνολογική, κοινωνική και οικονομική τους προσαρμογή στα δεδομένα κάθε εποχής (Maltby, 2005).

Οι στόχοι της Κ.Α.Π. αναφέρονται στο άρθρο 39 της Συνθήκης για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Οι στόχοι λοιπόν της Κ.Α.Π. είναι:

- Η αύξηση της παραγωγικότητας της γεωργίας με την ανάπτυξη της τεχνικής προόδου, με την εξασφάλιση της ορθολογικής ανάπτυξης της γεωργικής παραγωγής και της άριστης χρήσεως των συντελεστών παραγωγής, ιδίως του εργατικού δυναμικού.
- Η εξασφάλιση ενός δίκαιου βιοτικού επιπέδου στο γεωργικό πληθυσμό, ιδίως με την αύξηση του γεωργικού εισοδήματος.
- Η σταθεροποίηση της αγοράς.

- Η εξασφάλιση του εφοδιασμού.
- Η διασφάλιση λογικών τιμών για τους καταναλωτές.

Οι στόχοι αυτοί, αφορούν τόσο τα συμφέροντα των παραγωγών όσο και των καταναλωτών και πρέπει να υλοποιούνται ταυτόχρονα, στο πλαίσιο σταθερής αγοράς (Πολύμερος, 2001).

1.4.5 Μέσα της Κ.Α.Π.

Τα κυριότερα μέσα της Κ.Α.Π. είναι οι Κοινές Οργανώσεις Αγορών (Κ.Ο.Α.), η Κοινωνικό-Διαρθρωτική Πολιτική, η Πολιτική Εμπορικών Συναλλαγών με το Εξωτερικό και η Εναρμόνιση των Νομοθεσιών.

Κοινές Οργανώσεις Αγορών (Κ.Ο.Α.)

Οι κοινές οργανώσεις αγορών είναι τα κατεξοχήν μέσα που χρησιμοποιούνται (στα πλαίσια της Κ.Α.Π.) για τον προσανατολισμό της γεωργικής παραγωγής και τη σταθεροποίηση των αγορών. Μετά την λήξη της ενδοκοινοτικής μεταβατικής περιόδου (1962-1967), οι Κ.Ο.Α. αυξήθηκαν σταδιακά και το 1991 κάλυπταν τα περισσότερα γεωργικά προϊόντα (Πολύμερος, 2001).

Οι κοινές οργανώσεις αγοράς (Κ.Ο.Α.) είναι οι διατάξεις που καθορίζονται από τις κοινοτικές αποφάσεις και οι οποίες διέπουν την παραγωγή και την εμπορία των γεωργικών προϊόντων όλων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μετά τη θέσπιση της κοινής γεωργικής πολιτικής, οι κοινές οργανώσεις αγοράς άρχισαν σταδιακά να αντικαθιστούν, στους τομείς όπου θεωρείτο απαραίτητο, τις εθνικές οργανώσεις αγοράς.

Οι κοινές οργανώσεις αγοράς αποσκοπούν κατά κύριο λόγο στην επίτευξη των στόχων της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής και κυρίως στη σταθεροποίηση των αγορών, στην εξασφάλιση ενός δίκαιου βιοτικού επιπέδου για τους γεωργούς και στην αύξηση της παραγωγικότητας της γεωργίας. Καλύπτουν περίπου το 90% της τελικής κοινοτικής γεωργικής παραγωγής με στόχο να υπάρξει διασφάλιση ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη τους περιβαλλοντικούς λόγους και λόγους απασχολήσεως κατά τη χορήγηση άμεσης στήριξης στους γεωργούς στο πλαίσιο των κοινών οργανώσεων της αγοράς (Γεωργιάδης, 2006).

Γενικά οι Κ.Ο.Α. δεν έχουν μια ενιαία μορφή για όλα τα προϊόντα, αλλά δεδομένου ότι κάθε γεωργικός τομέας παρουσιάζει τις δικές του ιδιαιτερότητες στην παραγωγή και εμπορία των προϊόντων του, και οπότε απαιτούνται ειδικά μέτρα στήριξης, υπάρχουν ποικίλες μορφές Κ.Ο.Α. οι οποίες μπορούν να συνοψισθούν στις παρακάτω τέσσερις μορφές:

- Κ.Ο.Α. με παρέμβαση και προστασία έναντι του εξωτερικού. Βασίζεται στον καθορισμό μιας ελάχιστης εγγυημένης τιμής. Έτσι, για την αποφυγή της πτώσης των τιμών των γεωργικών προϊόντων κάτω από αυτή την τιμή, οι οργανισμοί παρέμβασης (δημόσιοι ή ιδιωτικοί) αγοράζουν την πλεονασματική παραγωγή σε εποχές μεγάλης προσφοράς και την αποθηκεύουν μέχρι να βελτιωθούν οι συνθήκες εμπορίας.
- Κ.Ο.Α. με προστασία έναντι του εξωτερικού. Εφαρμόζεται στα ακόλουθα προϊόντα: αυγά και πουλερικά, οίνους ποιότητας, άνθη και ορισμένες ποικιλίες οπωροκηπευτικών. Αυτά τα προϊόντα δεν χρειάζονται μέτρα στήριξης της εσωτερικής αγοράς, διότι διαθέτουν ανταγωνιστικές δομές παραγωγής γεωργό-βιομηχανικού τύπου. Η προστασία έναντι του εξωτερικού συνίσταται στην εφαρμογή ποικίλων μέτρων κατά την εισαγωγή και την εξαγωγή, παρόμοια με τα προηγούμενα.
- Κ.Ο.Α. με συμπληρωματικές ενισχύσεις των τιμών. Προβλέπει την ενίσχυση των βιομηχανιών μεταποίησης για την χρήση κοινοτικών προϊόντων, αντισταθμίζοντας τη διαφορά μεταξύ της καθοριζόμενης σε κοινοτικό επίπεδο τιμής και της τιμής εισαγόμενων προϊόντων. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζονται σχετικά χαμηλές τιμές για τους καταναλωτές και στηρίζεται το γεωργικό εισόδημα.
- Κ.Ο.Α. με γενικές ενισχύσεις για τους παραγωγούς. Αφορούν πολύ ειδικευμένες παραγωγές, οι οποίες παρ' ότι δεν αντιπροσωπεύουν μεγάλο μέρος της τελικής παραγωγής της Ένωσης (λιγότερο του 1%), έχουν μεγάλη κοινωνικοοικονομική σημασία για τις περιοχές όπου παράγονται. Το βασικό στοιχείο της πολιτικής αυτής, είναι η κατ' αποκοπή χορήγηση ενισχύσεων ανά εκτάριο ανάλογα με τις ποσότητες που έχουν παραχθεί (Πολύμερος, 2001).

Κοινωνικό-Διαρθρωτική Πολιτική

Η πολιτική τιμών και αγορών (Κ.Ο.Α.), εφαρμοζόμενη επί σειρά ετών απεδείχθη ότι είναι ανεπαρκείς για την επίλυση όλων των προβλημάτων της ευρωπαϊκής γεωργίας. Προκειμένου να βελτιωθούν με πιο αποτελεσματικό και μόνιμο τρόπο οι μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις, χρειάστηκαν συμπληρωματικά μέτρα διαρθρωτικού τύπου. Έτσι η κοινωνικό-διαρθρωτική πολιτική εξελίχθηκε στο δεύτερο σημαντικό μέσο της Κ.Α.Π.

Εφαρμόστηκε για πρώτη φορά το 1972, και από τότε πέρασε από πολλά στάδια αλλά, έγινε πιο αποτελεσματική στην επίτευξη του βασικού της στόχου, την βελτίωση της παραγωγικότητας προκειμένου να αυξηθεί το γεωργικό εισόδημα και να αναπτυχθούν οι μειονεκτικές περιοχές της Ένωσης.

Παρακάτω περιγράφονται συνοπτικά τα στάδια εξέλιξης της κοινωνικό-διαρθρωτικής πολιτικής:

-1962-1964. Δεν υπάρχει στο πρώτο αυτό στάδιο μια καθεαυτή κοινή πολιτική των αγροτικών διαρθρώσεων και η Επιτροπή περιοριζόταν στο συντονισμό των διάφορων εθνικών πολιτικών

-1964-1972. Δημιουργούνται κάποια μεμονωμένα προγράμματα από τα κράτη-μέλη για την αντιμετώπιση των σοβαρότερων διαρθρωτικών προβλημάτων. Τα προγράμματα αυτά συντόνιζε και χρηματοδοτούσε η Κοινότητα.

-1972-1985. Εγκρίνονται από τα κράτη-μέλη, κοινά διαρθρωτικά μέτρα στον γεωργικό τομέα.

-1985-1988. Η διαρθρωτική πολιτική μεταρρυθμίζεται και επαναπροσανατολίζεται με τον κανονισμό 797/85 που αντικατέστησε τις σχετικές με τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

-1988-1992. Με την μεταρρύθμιση των διαρθρωτικών ταμείων συνδυάζονται οι πόροι τριών ταμείων, με στόχο την προώθηση της ανάπτυξης της υπαίθρου και την διαφοροποίηση των οικονομικών, γεωργικών ή μη, δραστηριοτήτων στις αγροτικές περιοχές (Πολύμερος, 2001).

Πολιτική Εμπορικών Συναλλαγών με το Εξωτερικό

Μολονότι με την Κ.Α.Π. επετεύχθη ένας μεγάλος βαθμός αυτόαρκειας, η Ευρωπαϊκή Ένωση διατηρεί σημαντικές γεωργικές εμπορικές συναλλαγές με τον υπόλοιπο κόσμο. Η πολιτική εξωτερικού εμπορίου, για την οποία η Ένωση έχει αναλάβει πλήρεις αρμοδιότητες, μετατρέπεται κατ' αυτόν τον τρόπο σε βασικό στοιχείο για την προς τα έξω προβολή της Κ.Α.Π.

Η Ένωση έχει συνάψει διμερείς συμφωνίες με πάνω από 120 χώρες και είναι μέλος 30 πολυμερών συμβάσεων. Έτσι, απελευθερώθηκαν σταδιακά οι κοινοτικές εισαγωγές γεωργικών προϊόντων και ειδών διατροφής με τη μείωση δασμών ή ακόμα και με την κατάργηση αυτών (Πολύμερος, 2001).

Οι συναλλαγές με τις τρίτες χώρες αφορούν τις εισαγωγές προϊόντων στην κοινοτική αγορά και τις εξαγωγές των κοινοτικών προϊόντων. Υιοθετήθηκαν τροποποιήσεις προκειμένου να ενισχυθεί η μεταποίηση των προϊόντων.

Είναι πιθανό να ζητηθεί στους εισαγωγείς η έκδοση ενός πιστοποιητικού εισαγωγής και η καταβολή εισφοράς κατά την εισαγωγή. Όταν η κοινοτική αγορά υφίσταται σημαντικές αναταράξεις, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δύναται να λαμβάνει μέτρα διασφάλισης. Τα πιστοποιητικά εισαγωγής εκδίδουν οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών κατόπιν καταβολής εγγύησης (Γεωργιάδης, 2006).

Πολλές νομοθετικές ρυθμίσεις αναφορικά με την παραγωγή και το εμπόριο των γεωργικών προϊόντων και των ειδών διατροφής καθώς και διάφορες εθνικές διατάξεις, μπορεί να δημιουργούν φραγμούς στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων. Τέτοια προβλήματα διατάρασσαν συχνά την λειτουργία της εσωτερικής αγοράς της Ένωσης.

Για την επίλυση αυτών των προβλημάτων η Ένωση προσπάθησε από της καθιέρωσης της κοινής αγροτική πολιτικής, να εναρμονίσει τις εθνικές διατάξεις. Αν και οι προσπάθειες που καταβλήθηκαν για την επίτευξη αυτού του στόχου ήταν αρκετά ικανοποιητικές, εντούτοις η κοινοτική νομοθεσία είναι ελλιπής κυρίως σε ότι αφορά πιο τεχνικούς τομείς (Πολύμερος, 2001).

1.4.6 Αναμορφώσεις της Κ.Α.Π.

1.4.6.1 Αναμόρφωση του 1992

Η Κ.Α.Π., από το 1958, όταν θεσπίστηκε για πρώτη φορά, έχει κατά καιρούς υποστεί μεταρρυθμίσεις ώστε να προσαρμόζεται στις απαιτήσεις του κοινωνικού συνόλου που συνεχώς αλλάζουν.

Το 1992, το Συμβούλιο των Υπουργών ενέκρινε την πιο ριζική μεταρρύθμιση της Κ.Α.Π. από τη δημιουργία της, τριάντα χρόνια νωρίτερα. Οι βασικοί στόχοι ήταν να αντισταθμιστούν οι λιγότεροι επιθυμητές παρενέργειες της πολιτικής και να βρεθεί η Κ.Α.Π. στο κέντρο των κοινοτικών προσπαθειών για την αγροτική ανάπτυξη. Το κεντρικό σημείο της δέσμης των μέτρων ήταν η μείωση των τιμών των βασικών προϊόντων, που συνδέονται με την απόσυρση εκτάσεων από την παραγωγή (www.ec.europa.eu).

Η πρώτη απόπειρα για μεταρρύθμιση πραγματοποιήθηκε μόλις δέκα χρόνια μετά την καθιέρωση της Κ.Α.Π. Το 1968 η Επιτροπή δημοσίευσε το «Υπόμνημα για τη μεταρρύθμιση της Κ.Α.Π.», ευρύτερα γνωστό ως σχέδιο Mansholt, από το όνομα του Sicco Mansholt, αντιπροέδρου της Επιτροπής, υπεύθυνου την εποχή εκείνη για την Κ.Α.Π. Το σχέδιο αποσκοπούσε στη μείωση του αριθμού των απασχολούμενων στον τομέα της γεωργίας και στην προώθηση της δημιουργίας πιο μεγάλων και πιο αποτελεσματικών μονάδων γεωργικής παραγωγής (Γεωργιάδης, 2006).

Η Κ.Α.Π. δημιουργήθηκε σε μια εποχή όπου υπήρχε η ανάγκη για τον επαρκή εφοδιασμό του πληθυσμού και για την αύξηση της γεωργικής παραγωγής. Από τότε όμως η γεωργία υπέστη πολλές και μεγάλες αλλαγές οι οποίες σε συνδυασμό με την αύξηση της ανεργίας και την οικονομική συρρίκνωση της κοινότητας, έκαναν επιτακτική

την ανάγκη για μια αναμόρφωση της Κ.Α.Π. Τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούνται από τις αρχές της δεκαετίας του '80 για να δικαιολογήσουν την ανάγκη για μεταρρύθμιση της Κ.Α.Π., είναι κυρίως τρία:

- Η ύπαρξη διαρθρωτικών πλεονασμάτων για τα περισσότερα ευρωπαϊκά προϊόντα.
- Η συνεχής αύξηση των πόρων υπέρ μιας ολοκληρωμένης Κ.Α.Π. σε ένα πλαίσιο περιορισμένων δημοσιονομικών πόρων για τον κοινοτικό προϋπολογισμό.
- Οι διεθνείς πιέσεις των χωρών που εξάγουν γεωργικά προϊόντα, για την μείωση από τις βιομηχανικές χώρες με μεγάλη ζήτηση, της δημόσιας στήριξης του γεωργικού τους τομέα.

Είναι γεγονός ότι η μεταρρύθμιση της Κ.Α.Π. (1992) επικρίθηκε έντονα από την κοινή γνώμη, από πολλούς εμπειρογνώμονες και κυρίως από την πλειοψηφία του αγροτικού κόσμου. Οι επικρίσεις αυτές εστιάζονται κυρίως στις αρνητικές επιδράσεις της μεταρρύθμισης (μείωση τιμών, μείωση του γεωργικού εισοδήματος κ.λπ.) και στο γεγονός ότι η μεταρρύθμιση εγκρίθηκε χωρίς προηγουμένως να πραγματοποιηθεί ένας ενδελεχής έλεγχος των επιπτώσεων της στη γεωργία και γενικότερα, στην οικονομία.

Πράγματι, μελετώντας κανείς προσεκτικά την μεταρρύθμιση αυτή, μπορεί να εντοπίσει τρία μειονεκτήματα:

1. οι εισοδηματικές ενισχύσεις που λαμβάνουν οι γεωργοί χωρίς όμως, αντιστάθμισμα. Έτσι οι ενισχύσεις αυτές μετατρέπουν τον γεωργικό τομέα από έναν οικονομικό τομέα σε έναν κοινωνικό επιδοτούμενο τομέα, χωρίς μια συγκεκριμένη στρατηγική για το μέλλον των αγροτών.
2. Ο καθορισμός των ενισχύσεων οι οποίες είναι στρεμματικές. Η καταγραφή των πραγματικών εκτάσεων για τον υπολογισμό της ενίσχυσης, γίνεται εκεί όπου υπάρχει η κατάλληλη διαρθρωτική υποδομή (κτηματολόγια). Όπου αυτή δεν υπάρχει, είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα υπάρξουν παρατυπίες και αδικίες (Ελλάδα).
3. η μελλοντική Κ.Α.Π. διαφαίνεται ότι θα κοστίζει πολύ πιο ακριβά από την τρέχουσα, χωρίς να είναι σίγουρο ότι θα επιλυθεί το πρόβλημα των πλεονασμάτων, αλλά ούτε και εκείνου της διάρθρωσης των περιφερειακών ανισοτήτων (Πολύμερος, 2001).

1.4.6.2 Αναμόρφωση του 1999

Η αναμόρφωση της Κ.Α.Π. το 1992 περιλάμβανε μια σειρά μέτρων που απέβλεπαν στην ανάπτυξη ενός εκσυγχρονισμένου και βιώσιμου ευρωπαϊκού γεωργικού τομέα, επιδιώκοντας έτσι τη μακροχρόνια διατήρηση της γεωργίας στο

κέντρο μιας ζωντανής υπαίθρου. Έκτοτε η Κ.Α.Π. δεν ενδιαφέρεται μόνον για τους γεωργικούς παραγωγούς αλλά και για το ευρύτερο αγροτικό πληθυσμό, τους καταναλωτές και γενικότερα την κοινωνία (Μούσης, 2005).

Στις 15 Ιουλίου 1997 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε δέσμη μέτρων με την επωνυμία «Πρόγραμμα Δράσης 2000». Πρόκειται για ένα ιδιαίτερα σημαντικό κείμενο στο οποίο η Επιτροπή εκθέτει την άποψή της για το πως θα πρέπει να ανάπτυξη η Ε.Ε. τις κοινές πολιτικές της πέρα του 2000 (Πολύμερος, 2001).

Η μεταρρύθμιση της Κ.Α.Π. το 1999 περιλάμβανε την υιοθέτηση κανονισμών που προωθούσαν ακόμη περισσότερο την περιβαλλοντική διάσταση της γεωργίας. Οι Κανονισμοί 1257/1999 (για την αγροτική ανάπτυξη) και 1259/1999 («οριζόντιος κανονισμός» που καλύπτει όλες τις άμεσες πληρωμές που θεσπίστηκαν στο πλαίσιο της Κ.Α.Π.), οι οποίοι περιλαμβάνονταν στην Αγροτική Αναπτυξιακή Στρατηγική (Rural Development Strategy) της «Agenda 2000» (Πρόγραμμα Δράσης 2000), συνέβαλαν στην ένταξη περιβαλλοντικών απαιτήσεων στις νέες μεταρρυθμίσεις της Κ.Α.Π. του 1999.

Από το Πρόγραμμα Δράσης 2000 και μετά η Κ.Α.Π. αναδιοργανώθηκε σε 2 τομείς δραστηριότητας και εκτός από τον 1ο Πυλώνα -που αφορούσε στην πολιτική στήριξης της αγοράς και του εισοδήματος- απέκτησε και έναν 2ο (Πυλώνα) που αφορά στην αειφόρο ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών και στηρίζεται στις αρχές της «πολλαπλής συμμόρφωσης», της «ορθής γεωργικής πρακτικής», της «άμεσης στήριξης εισοδήματος» και του «διαφορισμού».

Το Πρόγραμμα Δράση 2000 διατήρησε τον υποχρεωτικό χαρακτήρα των γεωργοπεριβαλλοντικών προγραμμάτων για τα κράτη μέλη. Επιπλέον, στα σχέδια για την αγροτική ανάπτυξη (Κανονισμός 1257/1999), που εντάσσονται στο πλαίσιο του δεύτερου πυλώνα, τα κράτη μέλη όρισαν και τους Κώδικες Ορθής Γεωργικής Πρακτικής (Κ.Ο.Γ.Π.) (Good Farming Practice) σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο για την προστασία του περιβάλλοντος.

Σημαντικό στοιχείο της αναθεώρησης του 1999 ήταν και η αναφορά στη διαχείριση αγροτικών περιοχών με μεγάλη αξία για τη βιοποικιλότητα (high nature value farming systems), πολλές από τις οποίες είναι ενταγμένες στο δίκτυο των περιοχών NATURA 2000 (www.ornithologiki.gr).

1.4.6.3 Αναμόρφωση του 2003

Η πιο πρόσφατη μεταρρύθμιση που από πολλούς ονομάστηκε και «ριζική», έγινε το 2003. Η νέα αυτή Κ.Α.Π. ανταποκρίνεται στα σύγχρονα προβλήματα του αγρότη αλλά και στις σύγχρονες απαιτήσεις του κοινωνικού συνόλου.

Η τελευταία μεταρρύθμιση επομένως αποφασίσθηκε κάτω από το πιεστικό κλίμα της παγκοσμιοποίησης και τους αυστηρούς μηχανισμούς δημοσιονομικής πειθαρχίας της Ε.Ε. Ταυτόχρονα όμως ελευθερώνει τον αγρότη να στραφεί σε καλλιέργειες και προϊόντα που ζητούν οι Ευρωπαίοι καταναλωτές και οι διεθνείς αγορές. Αποτελεί έτσι μία μεγάλη πρόκληση για αξιοποίηση των σημερινών ευκαιριών που υπάρχουν, τόσο για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας της γεωργικής εκμετάλλευσης όσο και για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Ευρωπαϊκής γεωργίας.

Τα καίρια στοιχεία της νέας, αναμορφωμένης Κ.Α.Π. έχουν ως εξής, εν συντομία:

- ενιαία ενίσχυση εκμετάλλευσης για τους αγρότες της Ε.Ε., ανεξάρτητη από την παραγωγή επιτρέπεται να διατηρηθούν περιορισμένου βαθμού συνδέσεις ενισχύσεως με την παραγωγή, για να αποτραπεί η εγκατάλειψή της,
- η ενίσχυση αυτή θα εξαρτάται από την τήρηση προτύπων για το περιβάλλον, την ασφάλεια των τροφίμων, την υγεία των ζώων και των φυτών και τις συνθήκες διαβίωσης των ζώων, καθώς και την απαίτηση διατήρησης των γεωργικών εκτάσεων σε καλές συνθήκες γεωργικής αξιοποίησης και περιβάλλοντος ("πολλαπλή συμμόρφωση"),
- ισχυρότερη πολιτική αγροτικής ανάπτυξης με περισσότερα χρήματα από την Ε.Ε., νέα μέτρα για την προώθηση του περιβάλλοντος, της ποιότητας και των συνθηκών διαβίωσης των ζώων, όπως και για να βοηθηθούν οι αγρότες να ανταποκριθούν στα ευρωπαϊκά πρότυπα παραγωγής με έναρξη το έτος 2005,
- μείωση των άμεσων ενισχύσεων ("διαφοροποίηση") για τις μεγαλύτερες εκμεταλλεύσεις, ώστε να χρηματοδοτηθεί η νέα πολιτική αγροτικής ανάπτυξης,
- μηχανισμός δημοσιονομικής πειθαρχίας, ώστε να διασφαλιστεί η μη υπέρβαση του γεωργικού προϋπολογισμού που έχει καθοριστεί έως το 2013 (www.ec.europa.eu).

1.4.6.3.α Το Γενικό Πλαίσιο

Η Χρηματοδότηση

Με αποφάσεις που λήφθηκαν στη Σύνοδο Κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης τον Οκτώβριο του 2002 εξασφαλίστηκε σε γενικές γραμμές η χρηματοδότηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π.) μέχρι και το 2013, με το συνολικό δημοσιονομικό φάκελο να υπολείπεται, αφού η κατά 1% προσαύξηση κάθε χρόνο είναι μικρότερη του πληθωρισμού που σημειώνεται στην ευρωζώνη.

Η Διεύρυνση

Στην ίδια Σύνοδο Κορυφής προσδιορίστηκαν ξεχωριστοί πρόσθετοι πόροι για τα 10 νέα Κράτη - Μέλη της διεύρυνσης. Αποφασίστηκε επίσης η σταδιακή αύξηση των επιδοτήσεων για τις χώρες αυτές, έτσι ώστε να εξισωθούν με το ύψος των επιδοτήσεων που λαμβάνουν τα 15 παλαιά Κράτη - Μέλη το έτος 2014. Αξίζει να σημειώσουμε ότι, εκτός από την Πολωνία και την Ουγγαρία, το μέγεθος της γεωργίας των άλλων χωρών της διεύρυνσης είναι μικρό ως αμελητέο. Η συμφωνία ρητά προβλέπει ότι οι προγραμματισμένοι χρηματικοί πόροι προορίζονται για 25 χώρες. Νέες διευρύνσεις (π.χ. Ρουμανία, Βουλγαρία) θα χρηματοδοτηθούν ξεχωριστά και πρόσθετα (Δεδομένα Νομαρχίας Μαγνησίας).

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου είναι η "ενσάρκωση" των αποτελεσμάτων των διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης, και ο διάδοχος της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου. Ιδρύθηκε στις 1 Ιανουαρίου 1995.

Είναι ο νομικά θεσμοθετημένος οργανισμός του διεθνούς εμπορικού συστήματος. Καθορίζει τις κυριότερες συμβατικές υποχρεώσεις των χωρών-μελών του, οι οποίες καθορίζουν το πως οι κυβερνήσεις αυτών, σχεδιάζουν και εφαρμόζουν την νομοθεσία και τους κανονισμούς του εγχώριου εμπορίου.

Επίσης, αποτελεί την βάση πάνω στην οποία διαμορφώνονται οι εμπορικές σχέσεις των χωρών, μέσω συλλογικών συζητήσεων, διαπραγματεύσεων και αποφάσεων (Πολύμερος, 2001).

Μέχρι το 1993 η Κ.Α.Π. και οι αγροτικές πολιτικές των κρατών όλου του κόσμου μπορούσαν να επιδοτούν τις γεωργίες τους σχεδόν απεριόριστα και χωρίς διεθνή έλεγχο. Με τη συμφωνία της GATT (1993) η παγκόσμια αγροτική πολιτική τέθηκε υπό έλεγχο. Οι επιδοτήσεις κατατάχθηκαν σε τρεις κατηγορίες: σε αυτές που

επιτρέπονται χωρίς περικοπές, σε αυτές που επιτρέπονται χωρίς περικοπές, μέχρις όμως ορισμένων ορίων και σε αυτές που πρέπει σταδιακά να ελαχιστοποιηθούν.

Η διαπραγμάτευση για την παγκόσμια νομιμοποίηση της Κ.Α.Π. και των απανταχού της γης αγροτικών πολιτικών κινείται γύρω από τους κανόνες που θεσπίστηκαν το 1993 και από την GATT πέρασαν στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (Π.Ο.Ε.) ο οποίος έχει 146 μέλη, μεταξύ των οποίων και η Κίνα, που προσχώρησε πριν από 8 χρόνια.

Η μεταρρύθμιση της Κ.Α.Π. έχει ως στόχο να τεθούν οι επιδοτήσεις έξω από το στόχαστρο του Π.Ο.Ε. Αυτό που επιδιώκει η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι όχι η μείωση των επιδοτήσεων, αλλά η αλλαγή στον τρόπο καταβολής τους (Δεδομένα Νομαρχίας Μαγνησίας).

1.4.6.3.β Αναλυτική παρουσίαση

1. Το 2004 με τροποποίηση του οριζόντιου κανονισμού 1782/2003, διασφαλίστηκαν οι χρηματοδοτήσεις για τα μεσογειακά προϊόντα (βαμβάκι, ελαιόλαδο, καπνός) και η ίση μεταχείρισή τους σε σχέση με τα προϊόντα των βορείων, των οποίων η μεταρρύθμιση είχε γίνει σχεδόν ένα χρόνο πριν (Ιούνιος 2003).

2. Το σύστημα των επιδοτήσεων απλοποιήθηκε. Οι επιδοτήσεις πληρώνονται απευθείας στον παραγωγό, χωρίς να μεσολαβούν ενδιάμεσοι και μεσάζοντες.

3. Ενιαία Ενίσχυση.

Ένα σημαντικό τμήμα των επιδοτήσεων (αποσυνδεδεμένο τμήμα) που εισπράττει σήμερα ο παραγωγός (ο μέσος όρος ετών 2000, 2001 και 2002) από μία ή περισσότερες δραστηριότητες, ενοποιείται σε μία ενιαία ενίσχυση. Αποσύνδεση σημαίνει ότι η καταβολή της ενιαίας ενίσχυσης δεν συνδέεται πλέον με το συγκεκριμένο είδος καλλιέργειας και την ποσότητα παραγωγής που παρήγαγε μέχρι τώρα ο παραγωγός. Άρα η ενιαία ενίσχυση θα αποτελεί σταθερή εισοδηματική βάση. Θα εξακολουθήσει ο παραγωγός να την εισπράττει, νωρίς κάθε χρόνο (από Δεκέμβριο έως Ιούνιο) με μία αίτηση, με απλές διατυπώσεις, ανεξάρτητα από τα προϊόντα που θα αποφασίσει να παράγει και σε ποιες ποσότητες. Το ποσό της ενίσχυσης (ποσό αναφοράς) προκύπτει από τον μέσο όρο των ενισχύσεων της τριετίας 2000-2002 (περίοδος αναφοράς ή ιστορική περίοδος).

4. Ένα σύστημα μερικής αποσύνδεσης μπορεί να εφαρμοστεί στους παρακάτω τομείς: αροτραίες καλλιέργειες (σιτηρά, καπνός πρωτεϊνούχα και ελαιούχα φυτά), αιγοπρόβατα, βόειο κρέας, ελαιόλαδο. Στο πλαίσιο αυτό, η Ελλάδα θα έχει τη

δυνατότητα να επιλέξει τη διατήρηση δεσμευμένων με το συγκεκριμένο προϊόν ενισχύσεων στις παρακάτω περιπτώσεις με τα ακόλουθα ποσοστά:

Πίνακας 1. Σύστημα μερικής αποσύνδεσης.

Αροτραίες καλλιέργειες	Μέχρι 25% σε όλα τα σιτηρά ή εναλλακτικά μέχρι 40% της ειδικής ενίσχυσης μόνο στο σκληρό σιτάρι
Αιγοπρόβατα:	Έως και 50% της ενίσχυσης.
Βόειο κρέας:	Έως και 40% της πρωμοδότησης σφαγής και μέχρι και το 100% της ενίσχυσης των θηλαζουσών αγελάδων. ή εναλλακτικά Το 100% της πρωμοδότησης σφαγής. ή εναλλακτικά Έως το 75% της ενίσχυσης αρσενικών βοοειδών.
Καπνός	Για τις εσοδείες 2006-2009, μπορούν να εφαρμοστούν ποσοστά δέσμευσης μέχρι και 60% (ανά περιοχή). Για τις εσοδείες από το 2010 έως και το 2012, ποσοστό 50% των ενισχύσεων αποδεσμεύεται από την παραγωγή και θα χορηγείται ως αποδεσμευμένη ενίσχυση και το υπόλοιπο 50% μεταφέρεται στον Β" Πυλώνα
Ελαιόλαδο:	Έως και 40% της ενίσχυσης
Ρύζι - Σκληρό σιτάρι:	Ένα μέρος της μελλοντικής αυξημένης ενίσχυσης (56,1 €/στρέμμα), θα είναι οπωσδήποτε συνδεδεμένο με την καλλιεργούμενη κάθε χρόνο έκταση, ενώ το υπόλοιπο (76,3 €/στρέμμα) θα συνυπολογίζεται για τον καθορισμό της Ενιαίας Αποσυνδεδεμένης Ενίσχυσης. Επίσης, η πρόσθετη πρωμοδότηση ποιότητας για το σκληρό σιτάρι (40 €/εκτάριο) θα συνδέεται με την καλλιεργούμενη κάθε χρόνο έκταση.
Βαμβάκι	Ένα ποσοστό 35% των ενισχύσεων παραμένει υποχρεωτικά συνδεδεμένο με την παραγωγή.

Πηγή: Νομαρχία Μαγνησίας

5. Η ενιαία ενίσχυση συμπληρώνεται από ειδικές ενισχύσεις, ανάλογα με το προϊόν που θα επιλέξει να παράγει ο αγρότης, ο οποίος θα έχει μεγαλύτερη ελευθερία παραγωγικών επιλογών ανάλογα με το τι ο ίδιος κρίνει συμφέρον.

6. Ενιαία ενίσχυση και ειδική ενίσχυση ανά δραστηριότητα δίνουν το ύψος της επιδότησης που προβλέπουν οι Κοινές Οργανώσεις Αγορών, όπως αυτές ισχύουν σήμερα.

7. Το εισόδημα των παραγωγών πέραν από την ενιαία ενίσχυση και τις ειδικές ενισχύσεις συμπληρώνουν όπως είναι φυσικό οι πωλήσεις από τη διάθεση των προϊόντων στην αγορά, αλλά και κατά περίπτωση οι εξισωτικές αποζημιώσεις, οι στρεμματικές ενισχύσεις στα νησιά του Αιγαίου και οπωσδήποτε οι αποζημιώσεις ΕΛ.Γ.Α., Π.Σ.Ε.Α. και γενικότερα οι ειδικές παροχές εθνικών μέτρων προς τους αγρότες.

8. Η ενιαία ενίσχυση υποδιαιρείται σε ατομικά δικαιώματα. Το ατομικό δικαίωμα ενίσχυσης αποτελεί την ενίσχυση που θα λαμβάνει ο παραγωγός ανά εκτάριο ή στρέμμα γης. Η αξία του υπολογίζεται διαιρώντας το μέσο όρο της ενίσχυσης που έλαβε ο παραγωγός τα έτη 2000, 2001 και 2002 με το μέσο όρο της έκτασης που καλλιεργήθηκε κατά την ίδια τριετία για την είσπραξη των συγκεκριμένων ενισχύσεων. Τα ατομικά δικαιώματα (συνολικά ή μέρος αυτών) μπορούν να μεταβιβάζονται, με ενοικίαση, πώληση, κληρονομιά ή δωρεά, με ή χωρίς την αρχική έκταση γης, ανάλογα με την περίπτωση. Η αξιοποίηση των δικαιωμάτων μπορεί να γίνεται σε έκταση γης διαφορετική από την αρχική, αλλά ίση με την αρχική. Στις περιπτώσεις των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων που δεν διαθέτουν γεωργική γη ή έχουν στη διάθεσή τους ελάχιστη γεωργική γη και η αξία του δικαιώματος υπερβαίνει τις 500 € ανά στρέμμα, χορηγούνται ειδικά δικαιώματα. Η ενεργοποίηση των ειδικών δικαιωμάτων απαιτεί τη συνέχιση της παραγωγικής δραστηριότητας με τη διατήρηση του 50% του ζωικού πληθυσμού. Την απογραφή και διαχείριση των δικαιωμάτων αναλαμβάνει ειδική δημόσια υπηρεσία.

9. Πολλαπλή Συμμόρφωση: Δειγματοληπτικοί έλεγχοι θα επισημαίνουν περιπτώσεις στις οποίες παραβιάζεται η βασική νομοθεσία που αφορά τη δημόσια υγεία, την προστασία του περιβάλλοντος, την υγεία των ζώων και των φυτών, καθώς και η κτηνιατρική νομοθεσία. Ο οργανισμός πληρωμών υποχρεούται να επιβάλει πρόστιμα αν δεν τηρούνται οι παραπάνω προδιαγραφές.

10. Εθνικό Απόθεμα: Το εθνικό απόθεμα συνίσταται σε παρακράτηση από τη Διοίκηση του Κράτους - Μέλους ποσοστού έως 3% του συνολικού αριθμού δικαιωμάτων, αναλογικά από κάθε παραγωγό. Το εθνικό απόθεμα θα χρησιμοποιηθεί

για την παροχή δικαιωμάτων σε νέους αγρότες που άρχισαν τη γεωργική τους δραστηριότητα από το 2002 και μετά χωρίς να λαμβάνουν κάποια επιδότηση για το συγκεκριμένο έτος, καθώς επίσης και για την κάλυψη περιπτώσεων ανωτέρας βίας ή εξαιρετικές περιπτώσεις (θάνατος γεωργού, φυσικές καταστροφές κ.λπ.). Δικαιώματα που αποκτώνται από το εθνικό απόθεμα δεν μεταβιβάζονται πριν από την παρέλευση δετίας και χάνονται εάν δεν ενεργοποιηθούν έστω και ένα χρόνο στη διάρκεια των πέντε πρώτων ετών. Αν τα ατομικά δικαιώματα μείνουν ανενεργά πέραν της τριετίας, τότε αφαιρούνται και μεταβιβάζονται στο εθνικό απόθεμα. Μεταβιβάζονται στο εθνικό απόθεμα επίσης τα δικαιώματα που δε θα ενεργοποιηθούν τον πρώτο χρόνο εφαρμογής του καθεστώτος. Εξαίρεση από τον παραπάνω κανόνα αποτελεί η περίπτωση που ο γεωργός μπορεί να αποδείξει ότι η μη ενεργοποίηση των δικαιωμάτων οφειλόταν σε περιπτώσεις ανωτέρας βίας ή σε περιπτώσεις εξαιρετικές.

11. Ο δικαιούχος της ενιαίας ενίσχυσης πρέπει να φροντίζει για την παραγωγική αξιοποίηση της γης του ή να διατηρεί αντίστοιχη έκταση γης σε καλή γεωργική κατάσταση.

12. Η νέα Κ.Α.Π. άρχισε να εφαρμόζεται στη χώρα μας από 1-1-2006.

13. Διαφοροποίηση: Οι ενισχύσεις θα μειωθούν κατά 3% το 2005, 4% το 2006 και 5% από το 2007 και μετά. Οι εξοικονομούμενοι πόροι παραμένουν στο ίδιο Κράτος - Μέλος και χρηματοδοτούν προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης. Στις παρακρατήσεις ισχύει πλήρης απαλλαγή για τις ενισχύσεις των πρώτων 5.000€ ανά παραγωγό (ατέλεια). Ποσοστό 80% των παρακρατήσεων επιστρέφεται στο Κράτος - Μέλος, ενώ το υπόλοιπο 20% αναδιανέμεται μεταξύ των Κρατών - Μελών με βάση κριτήρια συνοχής (γεωργική έκταση, γεωργική απασχόληση και γεωργικό εισόδημα). Το ισοζύγιο για τη χώρα μας προβλέπεται θετικό από τη ρύθμιση αυτή. Από τη μείωση των ενισχύσεων δεν θίγεται καθόλου ή θίγεται ελάχιστα η συντριπτική πλειοψηφία των ελλήνων αγροτών. Ειδικότερα δεν θίγονται εξολοκλήρου οι αγρότες των νησιών του Αιγαίου, με πληθυσμό κάτω των 100 χιλιάδων κατοίκων (εξαιρείται η Κρήτη και η Εύβοια).

14. Με τη μεταρρύθμιση της Κ.Α.Π. αποφασίστηκαν ευνοϊκά μέτρα σε διάφορους κλάδους παραγωγής για τους νέους αγρότες και τις αγροτικές επενδύσεις στη χώρα μας.

15. Το σύστημα των γαλακτοκομικών ποσοστώσεων παρατάθηκε μέχρι το έτος 2014/15. Η ποσόστωση για την Ελλάδα αυξήθηκε κατά 17% και συγκεκριμένα από 700 χιλιάδες τόνους σε 820 χιλιάδες τόνους.

16. Διατηρείται το σύστημα παρέμβασης κλαστικής μορφής στα σιτηρά και το ρύζι. Επιπλέον, παρέχονται στους ορυζοκαλλιεργητές πρόσθετες εισοδηματικές αντισταθμίσεις ύψους 132,4 €/στρέμμα έναντι των σημερινών στρεμματικών αντισταθμίσεων που ήταν μόνο 39,4 €/στρέμμα.

17. Το σύστημα ποινών για τις υπερβάσεις στην έκταση καλλιέργειας του ρυζιού, που ίσχυε μέχρι σήμερα, καταργήθηκε. Το παλιό σύστημα ήταν πολύ αυστηρό, γιατί από ένα επίπεδο και μετά, η ποινή ήταν 6 φορές μεγαλύτερη σε σχέση με την υπέρβαση, γεγονός που οδηγούσε σε μηδενισμό της ενίσχυσης όταν η υπέρβαση έφθανε μόλις 17%. Με το νέο σύστημα ποινών, για κάθε 1% υπέρβαση των ορίων παραγωγής θα επιβάλλεται αντίστοιχη μείωση 1% του ύψους της κοινοτικής ενίσχυσης.

18. Αποφασίσθηκε να διεκδικήσει η Ε.Ε. από τον Π.Ο.Ε. ένα αναθεωρημένο πλαίσιο δασμολογικής προστασίας για το ρύζι. Πράγματι, μετά από εντατικές διαπραγματεύσεις, στις οποίες η Ελλάδα έπαιξε ιδιαίτερα ενεργό ρόλο, η Ε.Ε. πέτυχε, τον Φεβρουάριο του 2005, την σύναψη συμφωνίας με τους κύριους εμπορικούς εταίρους στον Π.Ο.Ε. που επιτρέπει την εφαρμογή αυξημένου δασμού στα σύνορα με παραχώρηση περιορισμένων δασμολογικών ποσοστώσεων. Με τον τρόπο αυτό, η εγχώρια παραγωγή προστατεύεται από αθρόες εισαγωγές ρυζιού που συνήθως προσφέρεται σε χαμηλές τιμές.

19. Δημιουργείται σύστημα παροχής συμβουλών στους αγρότες για θέματα διαχείρισης της γης και των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Η συμμετοχή των παραγωγών στο σύστημα είναι εθελοντική. Η δραστηριότητα παροχής συμβουλών θα καλύπτει κατ' ελάχιστον τους παρακάτω τομείς:

- Δημόσια υγεία, υγεία ζώων και φυτών
- Περιβάλλον
- Καλές συνθήκες διαβίωσης των ζώων

Επίσης, η δραστηριότητα θα επεκταθεί στην εφαρμογή των ορθών γεωργικών πρακτικών. Το σύστημα πρέπει να δημιουργηθεί μέχρι την 1-1-2007.

20. Διατηρήθηκε το επίπεδο του εισοδήματος των ελλήνων παραγωγών σκληρού σιταριού, παρά το γεγονός ότι έγιναν σημαντικές αλλαγές στο κοινοτικό σύστημα στήριξης του τομέα. Συγκεκριμένα, η συμπληρωματική ενίσχυση για τον σκληρό σίτο που καλλιεργείται στις παραδοσιακές περιοχές (στις οποίες περιλαμβάνεται το σύνολο της καλλιέργειας σκληρού σιταριού στη χώρα μας) υφίσταται μια μικρή, κλιμακούμενη στο χρόνο μείωση. Αντίθετα, η ενίσχυση αυτή καταργείται στις μη παραδοσιακές περιοχές. Από την άλλη πλευρά, θεσπίσθηκε μια πρόσθετη ενίσχυση

- ύψους 4 €/στρέμμα ως «πριμ ποιότητας στο σκληρό σιτάρι» που ισχύει από την 1-1-2005.
21. Για τις αποξηραμένες ζωοτροφές, διατηρείται η ενίσχυση στη μεταποίηση σε ποσοστό 50% και το υπόλοιπο συνυπολογίζεται στον καθορισμό της Ενιαίας Αποδεδειγμένης Ενίσχυσης (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, 2004).
22. Εισάγεται μία νέα ενίσχυση για τους καρπούς με κέλυφος η οποία ανέρχεται σε 120,75 €/εκτάριο (Γεωργία– Κτηνοτροφία, 2004).
23. Το ύψος της κοινοτικής συμμετοχής στις δαπάνες των προγραμμάτων για τις αγροπεριβαλλοντικές δράσεις φθάνει στο 85% της συνολικής δαπάνης έναντι ποσοστού 60% που ίσχυε μέχρι σήμερα.
24. Η κοινοτική συμμετοχή στις δαπάνες για την Ανάπτυξη της Υπαίθρου στις περιοχές του Στόχου 1 (στις οποίες αυτή τη στιγμή κατατάσσεται το σύνολο της χώρας μας) καθορίστηκε στο 60% της συνολικής δαπάνης, έναντι του 50% που ίσχυε μέχρι τώρα. Ο στόχος 1 υποστηρίζει την κάλυψη της οικονομικής καθυστέρησης των περιοχών που παρουσιάζουν χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Χαρακτηρίζεται ως «περιφερειακού χαρακτήρα» στο βαθμό που εφαρμόζεται σε στατιστικώς οριοθετημένα εδάφη. Είναι επιλέξιμες μόνον οι περιοχές των οποίων το κατά κεφαλή ακαθάριστο εγχώριο προϊόν είναι κατώτερο του 75% του κοινοτικού μέσου όρου. Οι επτά «άκρως απόκεντρες περιφέρειες», οι ιδιαίτερα αραιοκατοικημένες περιοχές της Σουηδίας και της Φινλανδίας καθώς και η Βόρεια Ιρλανδία λαμβάνουν επίσης χρηματοδοτική ενίσχυση. Συνολικά, ο στόχος 1 αφορά περισσότερες από ενενήντα περιοχές σε 19 κράτη μέλη.
25. Για τους νέους αγρότες προβλέφθηκε ειδική ρύθμιση για τη διαχείριση του εθνικού αποθέματος των δικαιωμάτων ενιαίας ενίσχυσης και διευκολύνεται έτσι η είσοδός τους στην επαγγελματική οικογένεια.
26. Το ποσοστό πριμοδοτήσεων για τις επενδύσεις που πραγματοποιούν οι νέοι αγρότες στις περιοχές του Στόχου 1 αυξάνεται σε 60% από 55%.
27. Για τα δημόσια δάση (πράγμα που ενδιαφέρει κυρίως τη χώρα μας) προβλέφθηκε η χορήγηση κοινοτικών ενισχύσεων για επενδύσεις που αναφέρονται στην περιβαλλοντική τους ανάπτυξη, στην προστασία τους από κάθε μορφής κινδύνους και στην ανάδειξη των ευκαιριών προσφοράς αναψυχής στους πολίτες.
28. Μια σειρά καινούργιων δράσεων, που σχετίζονται με τη βελτίωση της ποιότητας των τροφίμων, με τη βελτίωση των όρων παραγωγής και ευζωίας των ζώων και την τήρηση των προτύπων που έχουν θεσπισθεί από τους κοινοτικούς κανονισμούς,

χρηματοδοτούνται και από τον κοινοτικό προϋπολογισμό. Το ύψος των χρηματοδοτήσεων αυτών μπορεί να φθάσει τα 1.500 € ανά εκμετάλλευση.

29. Στις ενισχύσεις που χορηγούνται για τη βελτίωση της ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στα προϊόντα ονομασίας προέλευσης και οι σχετικές ενισχύσεις, εκτός από τους παραγωγούς, μπορεί να χορηγηθούν και στις μικρές μεταποιητικές επιχειρήσεις.

30. Στις ενισχύσεις αγροτικής ανάπτυξης περιλαμβάνονται οι επενδύσεις για τη μεταποίηση και εμπορία, που έχουν στόχο την ανάπτυξη καινοτόμων προσεγγίσεων στον τομέα της ποιότητας των τροφίμων.

31. Η Επιτροπή δεσμεύθηκε να προχωρήσει σε απλούστευση της νομοθεσίας και των διαδικασιών για τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης, γεγονός που θα διευκολύνει την υλοποίηση των προγραμμάτων και την απορρόφηση των αντίστοιχων κοινοτικών πόρων.

32. Σε περιοχές που λαμβάνουν τις αποσυνδεδεμένες ενισχύσεις της ενιαίας πληρωμής, απαγορεύεται η καλλιέργεια οπωροκηπευτικών και επιτραπέζιας πατάτας, για την προστασία του εισοδήματος των παραγωγών των συγκεκριμένων προϊόντων.

Ειδικότερα για κάθε έναν τομέα η νέα Κ.Α.Π. προβλέπει:

Αροτραίες καλλιέργειες

Εισαγωγή στο καθεστώς της ενιαίας ενίσχυσης που θα χορηγείται στους παραγωγούς που εισέπρατταν κατά την περίοδο αναφοράς (2000-2002). Το βασικό ποσό για τον υπολογισμό της στρεμματικής ενίσχυσης παραμένει στα 63 €/τόνο και διατηρείται η τιμή παρέμβασης στα 101,31 €/τόνο. Προβλέπεται μείωση των μηνιαίων προσαυξήσεων (0,93 €/τόνο) και της τιμής παρέμβασης κατά 50%. Για το σκληρό σιτάρι, η συμπληρωματική ενίσχυση θα μετατραπεί σε δικαίωμα ενίσχυσης με βάση τα δεδομένα καλλιέργειας κατά την περίοδο αναφοράς και ανέρχεται σε 31,3 €/στρέμμα το 2004, 29,1 €/στρέμμα το 2005 και 28,5 €/στρέμμα από το 2006 και μετά. Τέλος, προβλέπεται η χορήγηση ενός πριμ ποιότητας 4 €/στρέμμα με την προϋπόθεση ότι θα γίνει χρήση πιστοποιημένου σπόρου αναγνωρισμένων ποικιλιών υψηλής ποιότητας.

Ρύζι

Εισαγωγή στο καθεστώς της ενιαίας ενίσχυσης που θα χορηγείται στους παραγωγούς με βάση το ποσό αναφοράς υπολογιζόμενο στις ενισχύσεις που έπαιρναν

την περίοδο αναφοράς 2000-2002. Μείωση της τιμής παρέμβασης κατά 50% (150 €/τόνο). Αύξηση της ενίσχυσης από 52 σε 177 €/τόνο. Από αυτά, τα 102 €/τόνο θα δίνονται ως αποσυνδεδεμένη ενίσχυση, με βάση την περίοδο αναφοράς και τα υπόλοιπα 75 €/τόνο θα συνυπολογίζονται στον καθορισμό της Ενιαίας Αποσυνδεδεμένης Ενίσχυσης. Καθορισμός Μέγιστης Εγγυημένης Έκτασης (Μ.Ε.Ε.) σε 203.333 στρέμματα. Η μείωση της Μ.Ε.Ε. αντισταθμίζεται με την απόφαση περί αναλογικότητας των ποινών σε περιπτώσεις υπερβάσεων.

Γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα

Οι τιμές παρέμβασης για το βούτυρο και το αποβουτυρωμένο γάλα σε σκόνη μειώνονται. Έναντι των μειώσεων αυτών, εισάγονται νέες ενισχύσεις ανά τόνο παραγόμενου γάλακτος ως εξής : 8,15 €/τόνο για το 2004, 16,31 €/τόνο για το 2005 και 24,49 €/τόνο για το 2006 και μετά.

Βόειο – αιγοπρόβατα

Η αναθεωρημένη Κ.Α.Π. δεν μεταβάλλει το ύψος των ενισχύσεων που χορηγούνται στους παραγωγούς των συγκεκριμένων τομέων. Υπολογισμός της ενιαίας ενίσχυσης με βάση, όχι την τριετία 2000-2002, αλλά το έτος 2002 στο οποίο καταβλήθηκαν οι μεγαλύτερες ενισχύσεις.

Βαμβάκι

Εισαγωγή του καθεστώτος της καταβολής της ενιαίας ενίσχυσης από το 2006. Προβλέπεται μια αποσυνδεδεμένη από την παραγωγή ενίσχυση σε ποσοστό 65% και μια ενίσχυση παραγωγής ανά στρέμμα σε ποσοστό 35% επί του διανεμόμενου ποσού των 569,7 εκατ. €, ως μέσου όρου των ενισχύσεων της περιόδου αναφοράς (2000-2002), και 18 εκατ. € που μεταφέρονται σε προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης. Τέλος, το ποσό των 3,7 εκατ. € θα δοθεί στις διεπαγγελματικές οργανώσεις με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας του βαμβακιού (1 €/στρέμμα). Η χορηγούμενη συνδεδεμένη ενίσχυση προτάθηκε να καλύπτει μέγιστη έκταση 3.700.000 στρέμματα

Ελαιόλαδο

Το νέο καθεστώς εξασφαλίζει το σημερινό επίπεδο στήριξης και η κατανομή των κονδυλίων μεταξύ των Κρατών-Μελών βασίζεται στην εγγυημένη ποσότητα, όπως αυτή είχε διαμορφωθεί στην αναθεώρηση της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς

ελαιολάδου το 1988. Η εισοδηματική στήριξη των ελαιοκαλλιεργητών εντάσσεται στο καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης. Προβλέπεται μία αποσυνδεδεμένη από την παραγωγή ενίσχυση σε ποσοστό 60% επί του ποσού της μέσης ενίσχυσης στην παραγωγή κατά τη διάρκεια περιόδου αναφοράς ύψους 554,9 εκατ. €.

Εκτάσεις μικρότερες των 0,3 εκταρίων υπάγονται στο καθεστώς της πλήρους αποσύνδεσης και η μέση ενίσχυση είναι το 100 % του ποσού ενίσχυσης κατά την περίοδο αναφοράς. Η άμεση ενίσχυση περιορίζεται στις φυτεύσεις πριν την 1η Μαΐου του 1998 και τα νέα δένδρα με βάση πρόγραμμα εγκεκριμένο από την Ε.Ε.

Καπνός

Εισαγωγή του τομέα στο καθεστώς της ενιαίας αποσυνδεδεμένης ενίσχυσης ως εξής:

1. Για τις εσοδείες 2006 έως και 2009 προβλέπεται ποσοστό αποδέσμευσης κατ' ελάχιστον 40% έως και 100% του ποσού αναφοράς των 378,8 εκατ. € κατά περιοχή. Το υπόλοιπο ποσοστό (μέχρι και 60%) του ποσού αναφοράς, παραμένει δεσμευμένο με την παραγωγή.
2. Για τις εσοδείες 2010 έως και 2012, προβλέπεται ποσοστό 50% του ποσού αναφοράς να μεταφέρεται στο Β΄ Πυλώνα για προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης και το υπόλοιπο 50% του ποσού αναφοράς να χορηγείται ως ενιαία αποσυνδεδεμένη ενίσχυση (Δεδομένα Νομαρχίας Μαγνησίας).

2. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

2.1 Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της έρευνας ήταν να προσδιοριστούν:

1. Οι απόψεις και στάσεις των αγροτών απέναντι στην νέα Κοινή Αγροτική πολιτική (Κ.Α.Π.).
2. Το επίπεδο γνώσης των γεωργών αναφορικά με την Κοινή Αγροτική Πολιτική.
3. Οι κύριοι τρόποι ενημέρωσης των γεωργών για τις μεταρρυθμίσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.
4. Η πιστότητα εφαρμογής της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.
5. Το επίπεδο γνώσης των παραγωγών όσον αφορά τις σύγχρονες τάσεις της γεωργίας.
6. Το επίπεδο γνώσης των παραγωγών για το παραγωγικό σύστημα
7. Τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του παραγωγικού συστήματος.
8. Τα χαρακτηριστικά των παραγωγών – αγροτών και μη – όπως η ηλικία, το φύλο, το μορφωτικό επίπεδο, το εισόδημα κ.λπ.

2.2 Περιοχή έρευνας

2.2.1 Νομός Έβρου

Στο βορειοανατολικό άκρο της Ελλάδας, βρίσκεται ο Νομός του Έβρου, πύλη της Ευρώπης από και προς την Ανατολή, ο οποίος έχει πάρει το όνομά του από τον ομώνυμο ποταμό που αποτελεί και το υδάτινο σύνορο της Ελλάδας με την Τουρκία. Περιοχή με ποικιλόμορφα τοπία καθ' όλο το μήκος του ποταμού, ενώ το δέλτα που σχηματίζει ο ποταμός στις εκβολές του στο Αιγαίο αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους υγρότοπους της Ευρώπης, ο οποίος έχει συμπεριληφθεί στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προστατευόμενων Περιοχών Natura 2000.

Ο Νομός διαθέτει σημαντικές πόλεις, όπως η σύγχρονη Ορεστιάδα, γνωστή και ως «Παρίσι της Θράκης», το ιστορικό Διδυμότειχο με πλήθος αξιόλογων μνημείων, το οποίο υπήρξε για κάποιο διάστημα και πρωτεύουσα του οθωμανικού κράτους και η Αλεξανδρούπολη, σύγχρονη και ευρύχωρη, σημαντικότερο εμπορικό και συγκοινωνιακό κέντρο της Βόρειας Ελλάδας, που είναι μάλιστα και το σημαντικότερο λιμάνι της Θράκης (www.hit360.gr).

Ο ποταμός Έβρος είναι ένας από τους μεγαλύτερους σε μήκος ποταμούς της Βαλκανικής χερσονήσου. Πηγάζει από την οροσειρά Ρίλα, τα αρχαία Σκόμιο, κοντά στη Σόφια της Βουλγαρίας, κυλάει νότια – ανατολικά και εισέρχεται στην Ελλάδα

όπου και αποτελεί το φυσικό όριο μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας για ένα μικρό τμήμα από το Ορμένιο έως τα Μαράσια (www.el-karakas.de).

Από τη Νέα Βύσσα ως τις εκβολές του αποτελεί τη μεθοριακή γραμμή μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Το συνολικό του μήκος είναι 530km., από τα οποία τα 230km ανήκουν σε ελληνικό έδαφος. Είναι ένας από τους μεγαλύτερους ποταμούς της Βαλκανικής χερσονήσου. Παραπόταμοι του είναι ο Ερυθροπόταμος στην Ελλάδα, ο Άρδας στην Ελλάδα και στη Βουλγαρία, ο Τούντζας στη Βουλγαρία και στην Τουρκία και ο Εργίνης στην Τουρκία (www.orestiada.gr).

2.2.2 Χαρακτηριστικά του Νομού

Ο Έβρος είναι ένας Νομός πεδινός αφού μόνο το 10,3% είναι ορεινοί όγκοι, έναντι των εκτεταμένων πεδιάδων που καταλαμβάνουν το 62,4% της έκτασης του. Όπως είναι φυσικό ένα μεγάλο μέρος τους καλλιεργείτε, καθώς υπάρχουν τα πλούσια νερά του ποταμού Έβρου, των παραποτάμων του και πλήθος αρδευτικών καναλιών. Στην περιφέρεια του Νομού και κυρίως στα χωριά η ενασχόληση των κατοίκων είναι η καλλιέργεια γης και η παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας, ατομικά και συλλογικά μέσω των τοπικών συνεταιρισμών.

Πίνακας 2. Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας του Νομού Έβρου.

ΚΛΑΔΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Γεωργία, Κτηνοτροφία, Δασοκομία, Αλιεία	36,3
Ορυχεία, Λατομεία	0,2
Μεταποιητικές Βιομηχανίες	8,4
Ενέργεια, Νερό	0,3
Κατασκευές	6,0
Εμπόριο, Ξενοδοχεία, Εστιατόρια	12,5
Μεταφορές, Επικοινωνίες, Αποθηκείσεις	4,8
Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί Οργανισμοί	1,2
Διαχ/ση ακίνητης περιουσίας, Εκμεταλλεύσεις επιχ/σεων	1,4
Δημόσια Διοίκηση-Άμυνα	10,8
Εκπαίδευση	4,2
Υγεία, Κοινωνική μέριμνα	3,3
Παροχή υπηρεσιών, Οικιακό προσωπικό	2,0
Νέοι	4,6
Δεν δήλωσαν οικονομική δραστηριότητα	3,9
ΣΥΝΟΛΟ	99,9

Πηγή : www.tedk.gr

Οι αγρότες της περιοχής καλλιεργούν κυρίως βαμβάκι, σιτάρι και τεύτλα. Επίσης η κτηνοτροφία αποτελεί τη δεύτερη σε σπουδαιότητα απασχόληση των κατοίκων της περιφέρειας του Νομού, η οποία πλέον γνωρίζει την χειρότερη εποχή της καθώς στο παρελθόν ο Έβρος κατείχε τα μεγαλύτερα ποσοστά στην παραγωγή κρέατος στην Ελλάδα (www.el.wikipedia.org).

Αν και το έδαφος στη χωρική περιφέρεια της Θράκης, είναι ιδιαίτερα χαρισματικό, παρατηρείται μικρό μέγεθος γεωργικής εκμετάλλευσης καθώς και ελάχιστες πολυκαλλιέργειες. Τα βασικά προβλήματα στην γεωργική εκμετάλλευση είναι: έλλειψη κτηματολογικών στοιχείων, η έλλειψη εδαφολογικών στοιχείων, η αδυναμία στην οργάνωση, η έλλειψη τεχνικοοικονομικής υποστήριξης και κατάρτισης στελεχών αγροτικών συνεταιρισμών, η έλλειψη έργων υποδομής, η έλλειψη ζωνών χρήσης γης, το χαμηλό ποσοστό αναδασμού (Μαρκάτος, www.softlab.ntua.gr).

Σύμφωνα με τα στοιχεία της νομαρχίας Έβρου τα κύρια καλλιεργούμενα είδη στο νομό Έβρου είναι τα εξής :

Πίνακας 3. Στοιχεία φυτικής παραγωγής του Νομού Έβρου.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΒΡΟΥ

ΦΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Είδος καλλιέργειας	2000		2001		2002		2003		2004	
	Έκταση (στρ.)	Παραγωγή (τόνοι)	Έκταση (στρ.)	Παραγωγή (τόνοι)	Έκταση (στρ.)	Παραγωγή (τόνοι)	Έκταση (στρ.)	Παραγωγή (τόνοι)	Έκταση (στρ.)	Παραγωγή (τόνοι)
Σιτάρι μαλακό	19448	5547	22822	6827	17559	3474	12030	2809	11658	3072
Σιτάρι σκληρό	271532	56512	282432	102519	281311	38970	269674	39712	280246	43443
Καπνός Ανατ. Τύπου	4048	385	3450	345	4198	522	4055	473	4434	466
Βαμβάκι	89998	28173	82956	27066	69425	22180	74327	21627	76575	25228
Ζαχαρότευτλα	16717	102839	13231	84553	15336	100405	14122	67810	17089	111560
Μηδική	15982	15341	16610	17351	20756	19693	22533	23553	18233	18934
Καρπούζια	990	2925	1183	3161	6995	2202	1320	3037	1096	3590
Πεπόνια	4360	10334	1688	3318	1233	2547	1784	14163	1586	3098
Καλαμπόκι	22159	21306	13273	12285	13224	13763	19030	18192	16059	17029
Ηλιανθος	46824	7022	25144	3841	25441	3929	13629	2280	7295	1253
Σύνολο	492058		462789		455478		432504		434271	

Πηγή : Νομαρχία Έβρου.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα και πάλι με τα στοιχεία της νομαρχίας Νομού Έβρου, τα κλιματολογικά στοιχεία του Νομού για το έτος 2006 είναι τα εξής :

Πίνακας 4.Κλιματολογικά στοιχεία Νομού Έβρου.

ΜΗΝΑΣ	ΜΕΣΗ	ΜΕΓΙΣΤΗ	ΕΛΑΧΙΣΤΗ	Μ. ΣΧΕΤΙΚΗ	ΩΡΕΣ
	ΘΕΡ/ΣΙΑ (°C)	ΘΕΡ/ΣΙΑ (°C)	ΘΕΡ/ΣΙΑ (°C)	ΥΓΡΑΣΙΑ (%)	ΗΛΙΟΦΑΝΕΙΑΣ (ΩΡΕΣ)
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	1,7	12,8	-9,4	72	4
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	5,25	9	1,5	80	3,8
ΜΑΡΤΙΟΣ	9,1	12,6	5,6	77,9	5,1
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	13,8	18,4	9,2	65,4	6,6
ΜΑΙΟΣ	17,65	22,9	12,4	64,4	9,1
ΙΟΥΝΙΟΣ	22,3	27,5	17,1	59,1	9,4
ΙΟΥΛΙΟΣ	26,8	31	19,5	49	11,1
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	27,7	32,3	20	54	11,3
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	21,6	25,6	16,2	63	7,9
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	18,8	22,6	15,1	76,3	6
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	9,15	13,1	5,2	75	3,3
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	8,1	10,6	5,6	80,6	2,8

Πηγή : Νομαρχία Έβρου

2.2.3 Δήμοι του Νομού Έβρου

Η διοικητική διαίρεση χωρίζει το νομό σε 13 καποδιστριακούς δήμους: Δήμος Αλεξανδρούπολης, Δήμος Ορεστιάδας, Δήμος Διδυμοτείχου, Δήμος Σουφλίου, Δήμος Φερών, Δήμος Τριγώνου, Δήμος Ορφέα, Δήμος Τυχερού, Δήμος Βύσσας, Δήμος Κυπρίνου, Δήμος Μεταξάδων, Δήμος Τραϊανούπολης, Δήμος Σαμοθράκης, καθώς και σε 5 επαρχίες (www.el.wikipedia.org).

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε στους παρακάτω δήμους :

Δήμος Αλεξανδρουπόλεως

Η Αλεξανδρούπολη, η πρωτεύουσα του Έβρου, κατέχει ηγεμονική θέση στο γεωγραφικό χώρο της Αν. Μακεδονίας και Θράκης, καθώς αποτελεί τη βασική πύλη διασύνδεσης μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών της Μεσογείου, της Ασίας και της Παρευξείνιας ζώνης και έχει αναδειχθεί ως μείζων εσωτερικός συνοριακός κόμβος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Αλεξανδρούπολη με τους 60000 κατοίκους της είναι η πρωτεύουσα του Νομού Έβρου. Πήρε το όνομά της από τον Βασιλιά Αλέξανδρο ο οποίος την επισκέφτηκε μετά Η κομβική θέση της πόλης προσδιόρισε και τον εμπορικό της χαρακτήρα. Η θέση της κομβική, ενώνει Ευρώπη και Ασία, Δύση και Ανατολή και έτσι η επικοινωνία της με τον κόσμο και

την υπόλοιπη Ελλάδα γίνεται με κάθε μέσο χερσαίο, θαλάσσιο και εναέριο (www.alexpolis.gr).

Δήμος Τυχερού

Καθώς διασχίζει κανείς τον Νομό Έβρου, 48 χιλιόμετρα βορειοανατολικά από την Αλεξανδρούπολη, συναντάει το Δήμο Τυχερού. Σήμερα καλύπτει έκταση 221.000 στρεμμάτων έχει πληθυσμό 5.000 κατοίκους και περιλαμβάνει τους οικισμούς : Θυμαριά, Λευκίμη, Λύρα, Προβατώνα, Ταύρη, Φυλακτό και Τυχερό. Οι κάτοικοι στην πλειοψηφία τους ασχολούνται με την γεωργία και την κτηνοτροφία. Στις πεδινές περιοχές καλλιεργούνται σιτάρι, καλαμπόκι, ηλιοτρόπια, ζαχαρότευτλα, κηπευτικά και σπαράγγια (www.tycheo.gr).

Δήμος Σαμοθράκη

Το νησί Σαμοθράκη βρίσκεται στο βόρειο-ανατολικό άκρο της Ελλάδας, στο μέσο του Θρακικού πελάγους. Η συνολική έκταση του νησιού είναι 178.000 στρέμματα εκ των οποίων, τα 95.500 στρέμματα αποτελούν τον ορεινό όγκο του νησιού, ενώ τα υπόλοιπα 82.500 στρέμματα περιλαμβάνουν την πεδινή και παράκτια ζώνη. Η συνολική περίμετρος του νησιού φθάνει τα 59 χιλιόμετρα εκ των οποίων, τα 11 χιλιόμετρα αντιστοιχούν στις νότιες απότομες κρημνώδεις ακτές. Το ψηλότερό της βουνό είναι το Σάος (1664 μ.) με κορυφή του το Φεγγάρι (www.samothraki.gr).

Δήμος Διδυμοτείχου

Η πόλη είναι κτισμένη στις πλαγιές ενός λόφου, σε απόσταση 2,5 χλμ. από την Τουρκία και διαρρέεται από τον παραπόταμο του Έβρου, Ερυθροπόταμο. Απέχει 99 χλμ. από την Αλεξανδρούπολη, 437 χλμ. από τη Θεσσαλονίκη, 948 χλμ. από την Αθήνα και 50 χλμ. από την Αδριανούπολη. Οι κάτοικοι του Διδυμοτείχου, όπως και ολόκληρης της επαρχίας, ασχολούνται κυρίως με τη γεωργία και την κτηνοτροφία. Τα εύφορα εδάφη της περιοχής παράγουν δημητριακά, όσπρια, τεύτλα, ηλιόσπορα και σκόρδα. Στις ημιορεινές περιοχές ακμάζει η κτηνοτροφία, κυρίως η αγελαδοτροφία, και παράγονται μεγάλες ποσότητες κρέατος, τυριών, βουτύρου και γιαουρτιού (www.didymoteicho.gr).

Δήμος Ορεστιάδας

Βρίσκεται στο Βόρειο τμήμα του Ν. Έβρου και απέχει, 977 Km από την Αθήνα, 464 Km από την Θεσ/νικη και 115 km από την Αλεξ/πολη. Έχει 14.783 κατοίκους, 41 χωριά και 25 κοινότητες (www.orestiada.gr).

Δήμος Τριγώνου

Ο νέος Δήμος Τριγώνου έχει έκταση 372.256 στρέμματα, βρίσκεται στο βόρειο τμήμα του Ν. Έβρου και έχει ως έδρα τον οικισμό Δικαίων. Ο συνολικός πληθυσμός του Δήμου Τριγώνου ανέρχεται στους 6.656 κατοίκους. Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός του Δήμου υπολογίζεται στους 3.700 κατοίκους εκ των οποίων περίπου 1800 απασχολούνται στον πρωτογενή τομέα, με κύρια παραγόμενα προϊόντα το σιτάρι, τον αραβόσιτο τα τεύτλα, και ηλίανθο (www.trigono.gr).

Δήμος Τραϊανούπολης

Ο Δήμος Τραϊανούπολης βρίσκεται στο νότιο τμήμα του Νομού Έβρου, περιλαμβάνει τους οικισμούς Άνθειας, Αρίστηνου, Λουτρού, Δωρικού, Νίψας, Αετοχωρίου, Πεύκων και καταλαμβάνει συνολική έκταση 178.560 στρεμμάτων. Ο συνολικός πληθυσμός του Δήμου είναι 3.390 κάτοικοι με την εξής κατανομή. Η γεωθερμία αποτελεί το μεγάλο πλεονέκτημα του Δήμου Τραϊανούπολης. Ειδικότερα στον αγροτικό τομέα η γεωθερμική ενέργεια προσφέρεται για εφαρμογές που θα επηρεάσουν θετικά και θα θέσουν σε νέες βάσεις την αγροτική παραγωγή (www.traianoupolis.gr).

Δήμος Βύσσας

Ο πληθυσμός του δήμου Βύσσας ανέρχεται στις 8.968 κατοίκους και έχει έκταση 1701.189 στρέμματα. Το υψόμετρο στην περιοχή αυτή είναι περίπου 40 m και το κλίμα είναι ηπειρωτικό. Οι βροχές και τα χιόνια είναι συχνά φαινόμενα, ενώ οι χειμώνες χαρακτηρίζονται δριμείς (www.vissa.evros.gr).

Δήμος Φερών

Η γεωργία αποτελεί την κινητήρια δύναμη της τοπικής οικονομίας. Η πόλη με τους 17000 κατοίκους της δίνει καθημερινά τη μάχη, όπως άλλωστε όλη η Θράκη, να συντονίσει τα βήματα της με την ανάπτυξη και των άλλων παραγωγικών κλάδων. Ως αγροτούπολη κυρίως, έχει όλα τα χαρακτηριστικά μιας αγροτοκοινωνίας (www.feres.gr).

3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η μεθοδολογία που εφαρμόστηκε για τη διεκπεραίωση αυτής της εργασίας περιλαμβάνει τρία στάδια, τα οποία είναι τα εξής :

- α) το στάδιο της δημοσκόπησης
- β) το στάδιο της επεξεργασίας των στοιχείων και
- γ) το στάδιο της ανάλυσης των αποτελεσμάτων.

3.1 Δημοσκόπηση

Η δημοσκόπηση έγινε με βάση τη μέθοδο των προσωπικών συνεντεύξεων σε δείγμα παραγωγών επιλεγμένο από τους εξής δήμους: Δήμος Φερών, Δήμος Βύσσας, Δήμος Τραϊανούπολης, Δήμος Τριγώνου, Δήμος Ορεστιάδας, Δήμος Διδυμοτείχου, Δήμος Σαμοθράκης, Δήμος Τυχερού, Δήμος Αλεξανδρουπόλεως. Έτσι συμπληρώθηκαν 300 ερωτηματολόγια από τους ερωτηθέντες.

3.2 Δειγματοληψία

Σύμφωνα με τον Τζώρτζιο (1998-1999), η μέθοδος που ιδιαίτερα ενδιαφέρει τον ερευνητή των εφαρμοσμένων θετικών επιστημών είναι η δειγματοληπτική μέθοδος. Αυτή χαρακτηρίζεται από το ότι συγκεντρώνει στατιστικό υλικό από τμήμα μόνο κάποιου πληθυσμού. Η δειγματοληπτική μέθοδος είναι επιστημονική μέθοδος έρευνας, βασίζεται στις πιθανότητες και στην κανονικότητα εμφάνισης των γεγονότων και επιδιώκει την σε μικρογραφία αναπαράσταση της κατάστασης, στην οποία τα μελετώμενα χαρακτηριστικά βρίσκονται στον συνολικό πληθυσμό των στατιστικών μονάδων. Λόγω της ικανότητάς της να “ελαττώνει” μεγάλους πληθυσμούς σε εύχρηστα δείγματα, η δειγματοληπτική μέθοδος μπορεί να εφαρμοσθεί επιτυχώς τόσο από το κράτος, όσο και από ιδιωτικούς οργανισμούς και από μεμονωμένους ερευνητές.

Όπως κάθε μέθοδος, έτσι και η δειγματοληπτική μέθοδος έχει πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα:

α) Πλεονεκτήματα

1. Παρέχει τυποποιημένο στατιστικό υλικό κατάλληλο για περαιτέρω στατιστική επεξεργασία.
2. Μπορεί να συγκεντρώσει οποιοδήποτε είδος στατιστικό υλικό.
3. Είναι κατάλληλη για την διερεύνηση τόσο μακροπρόθεσμων όσο και βραχυπρόθεσμων φαινομένων, εφόσον ο τρόπος συγκέντρωσης του υλικού

(π.χ. ερωτηματολόγιο) διαμορφώνεται κατάλληλα, και η λήψη του δείγματος επαναλαμβάνεται κατά βραχεία, σχετικώς, χρονικά διαστήματα.

4. Λόγω του μεγάλου αριθμού στατιστικών μονάδων, τις οποίες είναι σε θέση να μελετήσει ταυτοχρόνως, κάνει δυνατή την κατά σημαντικό βαθμό εξουδετέρωση της υποκειμενικότητας του ερωτώμενου.
5. Μπορεί να εφαρμοσθεί ευχερώς από τον μεμονωμένο ερευνητή.
6. Ελαττώνει μεγάλους πληθυσμούς σε εύχρηστα δείγματα και δεν είναι πολυέξοδη, λόγω του κατά πολύ μικρότερου αριθμού των στατιστικών μονάδων, από τις οποίες συγκεντρώνει στοιχεία.
7. Μπορεί να επαναλαμβάνεται κατά βραχεία χρονικά διαστήματα δίδουσα έτσι γένεση σε δυναμικό στατιστικό υλικό.
8. Η δειγματοληπτική μέθοδος έχει ευρύτερο πεδίο εφαρμογής και εμβαθύνει πολύ περισσότερο στην εσωτερική δομή της παραγωγικής μονάδος ή στην λεπτομερή διερεύνηση του υπό μελέτη χαρακτηριστικού ή φαινομένου.
9. Λόγω της δυνατότητας χρησιμοποίησης λιγότερων απογραφών, η εκπαίδευση αυτών γίνεται καλύτερη και το συγκεντρούμενο υλικό περισσότερο αξιόπιστο.

β) Μειονεκτήματα

1. Η δειγματοληπτική μέθοδος όταν έχει σκοπούς διερεύνησης κοινωνικοοικονομικών χαρακτηριστικών των πληθυσμών, συνήθως απαιτεί δαπάνες για διαφήμιση και ενημέρωση του πληθυσμού σχετικά με τους αντικειμενικούς σκοπούς της δειγματοληπτικώς διενεργούμενης έρευνας.
2. Απαιτεί ειδικές γνώσεις για την εφαρμογή της και τη λήψη του δείγματος, όπως, επίσης, και για στατιστική ανάλυση και γενίκευση των συμπερασμάτων της δειγματοληψίας στον πληθυσμό.
3. Παρουσιάζει τα μειονεκτήματα του ερωτηματολογίου, στις περιπτώσεις που το χρησιμοποιεί.

Παρά τα παραπάνω μειονεκτήματα, η δειγματοληπτική μέθοδος πλεονεκτεί σημαντικά έναντι άλλων μεθόδων έρευνας όπως: α) της απογραφικής μεθόδου, κατά την οποία το δελτίο ερωτημάτων παίρνει τη μορφή του δελτίου απογραφής και απευθύνεται προς το σύνολο του πληθυσμού, β) της μονογραφικής μεθόδου, κατά την οποία αντικείμενο εφαρμογής του δελτίου ερωτημάτων είναι η μεμονωμένη στατιστική μονάδα, π.χ. η γεωργική εκμετάλλευση, ένα δένδρο μηλιάς, ένας άνθρωπος, κ.λπ.). Η χρήση της επεκτείνεται όλο και περισσότερο, ακόμη και στις μακρο- και μικρο- οικονομικές και κοινωνικές έρευνες, ενώ αποτελεί βασική μέθοδο επιστημονικής έρευνας (Τζώρτζιος, 1998-99).

3.3 Ερωτηματολόγιο

Το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε συνολικά 41 ερωτήσεις (με 100 μεταβλητές), κυρίως κλειστού τύπου ή με προκατασκευασμένες απαντήσεις ή περιφραστικά, δηλαδή απαιτούσαν σχολιασμό από τον παραγωγό, ενώ δινόταν η δυνατότητα στον ερωτώμενο σε μερικές από τις ερωτήσεις να απαντήσει ελεύθερα, αιτιολογώντας τη στάση του ή την προτίμησή του, όταν καμία από τις δοθείσες απαντήσεις δεν τον κάλυπτε πλήρως.

Οι ερωτήσεις ήταν σχετικές με:

- α) την καταγραφή του προφίλ του ερωτώμενου παραγωγού (ερωτήσεις: 1 – 5, 21, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36).
- β) την κατάσταση της ελληνικής γεωργίας όπως τη βιώνει ο παραγωγός (ερωτήσεις: 6 – 10).
- γ) με τις γνώσεις του παραγωγού για την Κ.Α.Π., τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου και την Ευρωπαϊκή Ένωση (ερωτήσεις: 11 – 18, 37 - 38).
- δ) συγκεκριμένες κατευθύνσεις της Κ.Α.Π. (ερωτήσεις: 19 - 28).
- ε) τις ενέργειες του παραγωγού προς την αξία των προϊόντων (ερώτηση: 39), και στ) τις εγγυημένες τιμές (ερωτήσεις: 40, 41).

3.4 Συμπλήρωση ερωτηματολογίων

Η δημοσκόπηση πραγματοποιήθηκε από ένα άτομο: την εκπονούσα την έρευνα. Όσον αφορά τον τρόπο διεξαγωγής της έρευνας, αυτή ήταν της προσωπικής συνέντευξης, δηλαδή η διανομή και συμπλήρωση των ερωτηματολογίων γινόταν επιτόπου. Τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν στον κάθε παραγωγό, όπου εξηγούνταν από την απογραφέα ο σκοπός της έρευνας, αποσαφηνίζονταν οι ερωτήσεις που θα δημιουργούσαν τυχόν αμφιβολίες και αφηνόταν ο ερωτώμενος να συμπληρώσει μόνος του και απερίσπαστος το ερωτηματολόγιο, ενώ υπήρχε η δυνατότητα για περαιτέρω αποσαφήνιση ερωτήσεων κατά τη διάρκεια της συμπλήρωσης.

3.5 Ανάλυση ερωτηματολογίων

Η ανάλυση των απαντήσεων στα ερωτηματολόγια πραγματοποιήθηκε σε Η/Υ με το στατιστικό πακέτο SPSS. Προηγήθηκε κωδικοποίηση των απαντήσεων. Για τις ερωτήσεις κλειστού τύπου δηλαδή ναι ή όχι χρησιμοποιήθηκαν οι κωδικοί 1 ή 0 αντίστοιχα, για ερωτήσεις με προκατασκευασμένες απαντήσεις χρησιμοποιήθηκαν οι κωδικοί Α ή Β ή C ή D ή 0 ή 1 ή 2.

4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

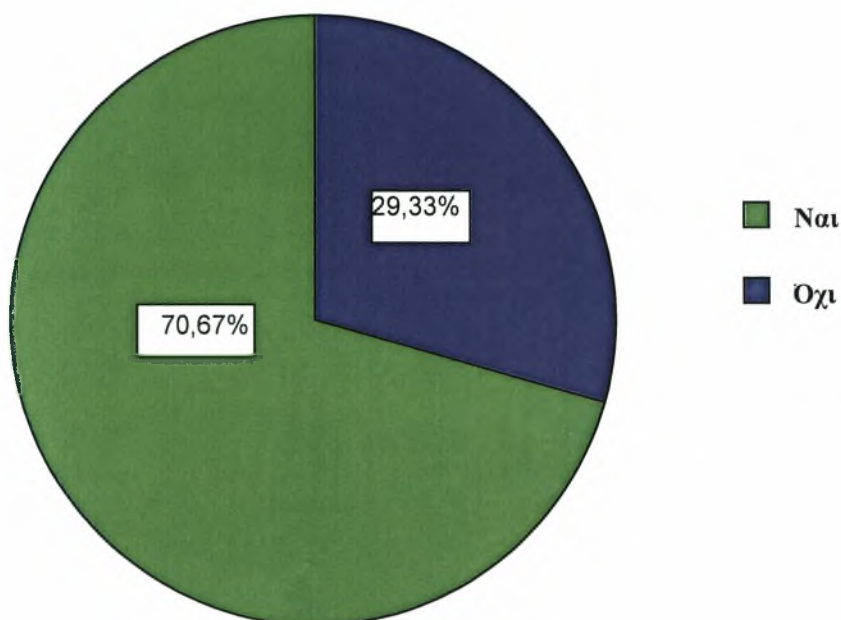
Η ανάλυση 300 ερωτηματολογίων που διανεμήθηκαν σε παραγωγούς του Νομού Έβρου απέδωσε τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στη συνέχεια κατά ερώτηση.

Νο 1. Είστε κατ' επάγγελμα αγρότης;

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των παραγωγών, φαίνεται πως η πλειοψηφία των κατοίκων του Νομού Έβρου ασχολείται με τον πρωτογενή τομέα. Μόλις το 29,33% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως το κύριο επάγγελμά τους δεν είναι αγρότης. Αυτό δικαιολογείται διότι, ο Νομός Έβρου αν και είναι μεγάλος σε έκταση, οι μεγάλες πόλεις εκλείπουν. Μόνο η πρωτεύουσα του Νομού, με 60.000 κατοίκους, μπορεί να θεωρηθεί πως προσφέρει εναλλακτική εργασία (εκτός της γεωργίας), αλλά είναι ελάχιστες οι θέσεις σε σύγκριση με τον πληθυσμό.

Επίσης, ο Νομός Έβρου δεν έχει αρκετές εργοστασιακές εγκαταστάσεις, οι οποίες θα ήταν μία εναλλακτική λύση για τα άτομα που θα ήθελαν μία άλλη απασχόληση, εκτός της γεωργίας.

Είναι επόμενο λοιπόν οι πολίτες του Νομού να παραμένουν στα χωριά τους, συνεχίζοντας τις αγροτικές εργασίες τους, και να μη μετακινούνται προς τις πόλεις.

Σχήμα 1. Κατ' επάγγελμα αγρότες του Νομού Έβρου.

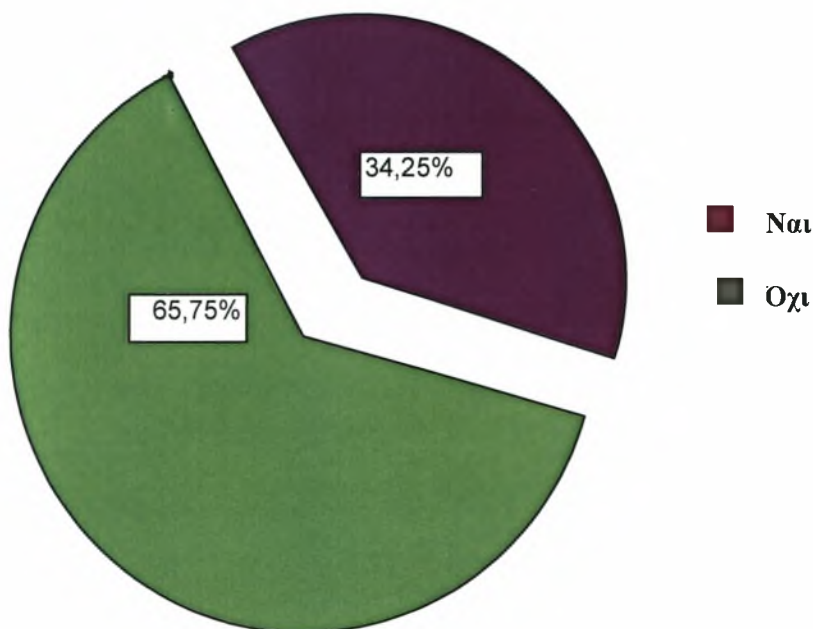
Ν_ο 2. Έχετε δευτερεύουσα απασχόληση;

Ν_ο 3. Αν ναι, ποια;

Η πολυδραστηριότητα είναι ένα φαινόμενο διάχυτο στις αγροτικές κοινωνίες, τόσο των αναπτυγμένων όσο και των αναπτυσσόμενων χωρών. Συναντάται σε όλες τις χώρες, ανεξάρτητα από το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης και το κοινωνικοπολιτικό σύστημα. Συνυπάρχει με όλους τους τύπους της γεωργίας. Συναντάται τόσο στις μειονεκτικές όσο και στις ευνοημένες περιοχές μιας χώρας, τόσο στα όρια αστικών-γεωργικών περιοχών όσο και στην καρδιά των γεωργικών περιοχών (Λουλούδης και Μπεόπουλος, 1999).

Οι αγρότες του Νομού Έβρου (65,75%), όπως φαίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα, αντιμετωπίζουν προβλήματα με το εισόδημα που λαμβάνουν από τη γεωργία και αναγκάζονται να έχουν δεύτερη απασχόληση, η οποία τους επιφέρει επιπλέον χρήματα.

Μερικές από τις δευτερεύουσες απασχολήσεις των αγροτών που αναφέρθηκαν στην έρευνα αυτή ήταν: οδηγός φορτηγού, υλοτόμος, κτηνοτρόφος, ταβέρνα, καφενείο, οικοδόμος, ψαράς, οδηγός ταξί, ζαχαροπλαστέιο. Το ποσοστό (34,25%) δεν είναι αρκετά μεγάλο, αλλά είναι αρκετά δύσκολο για τους αγρότες, οι οποίοι έχουν ήδη μία κουραστική δουλειά, αυτή της γεωργίας, να έχουν και μία δεύτερη δουλειά, που όπως αναφέρθηκε επίσης δύσκολη.

Σχήμα 2. Δευτερεύουσα απασχόληση.

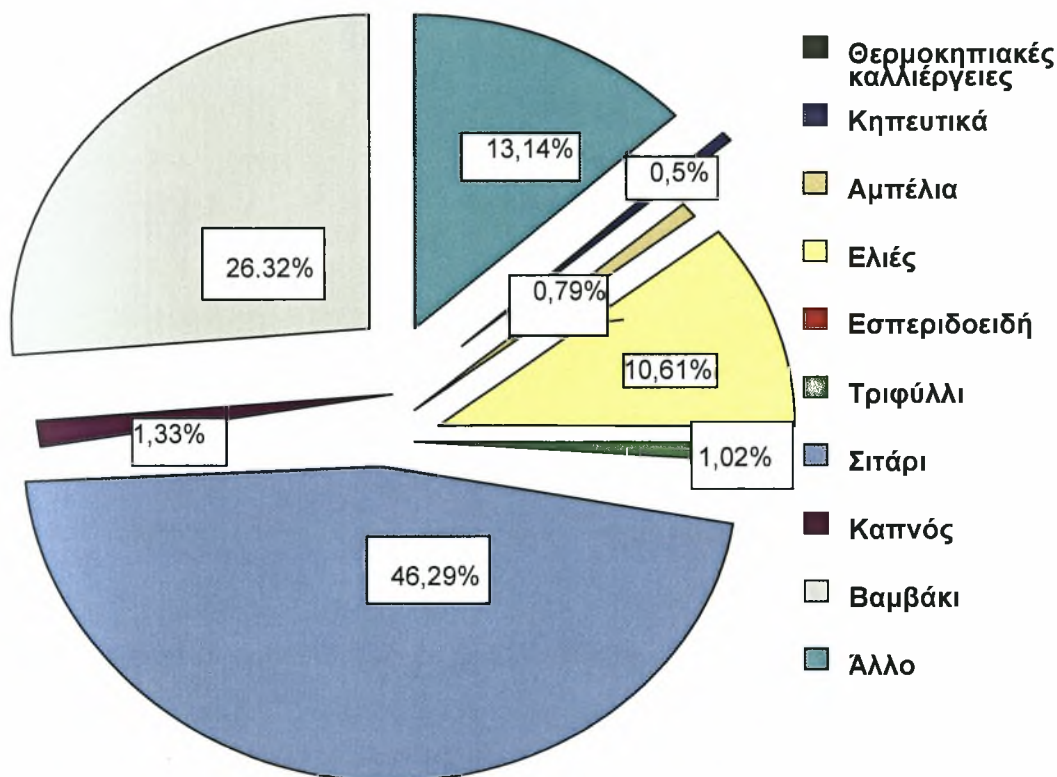
Νο 4. Ποιο το κύριο είδος το οποίο καλλιεργείτε;

Νο 5. Πόσα στρέμματα καλλιεργείτε;

Σύμφωνα με το αποτέλεσμα της έρευνας, αλλά και σύμφωνα με τις πληροφορίες από την Νομαρχία Έβρου (βλέπε παραπάνω), είναι εμφανές πως το καλλιεργούμενο είδος το οποίο υπερτερεί στον νομό Έβρου είναι το σιτάρι. Ακολουθεί το βαμβάκι, οι ελιές, ο καπνός, το τριφύλλι, τα αμπέλια και τέλος τα κηπευτικά.

Είναι λογικό, πως ήταν αδύνατο να σημειωθούν όλα τα καλλιεργούμενα είδη που υπάρχουν, διότι το έργο της έρευνας θα ήταν τρομερά δύσκολο, και για αυτόν ακριβώς το λόγο υπήρχε στην ερώτηση Νο 4 «Ποιο το κύριο είδος το οποίο καλλιεργείται;» η επιλογή “Άλλο”. Το ποσοστό που καλύπτει η επιλογή “Άλλο” είναι 13,14% και αξίζει να σημειωθούν αυτές οι καλλιέργειες, οι οποίες είναι : τεύτλα, καλαμπόκι, ηλίανθος, πατάτες, σπαράγγια, καρπούζια, και φασολάκια.

Στον νομό Έβρου δεν απαντώνται θερμοκηπιακές καλλιέργειες και εσπεριδοειδή, διότι το κλίμα (παγετός και χιόνια) δεν το επιτρέπει.

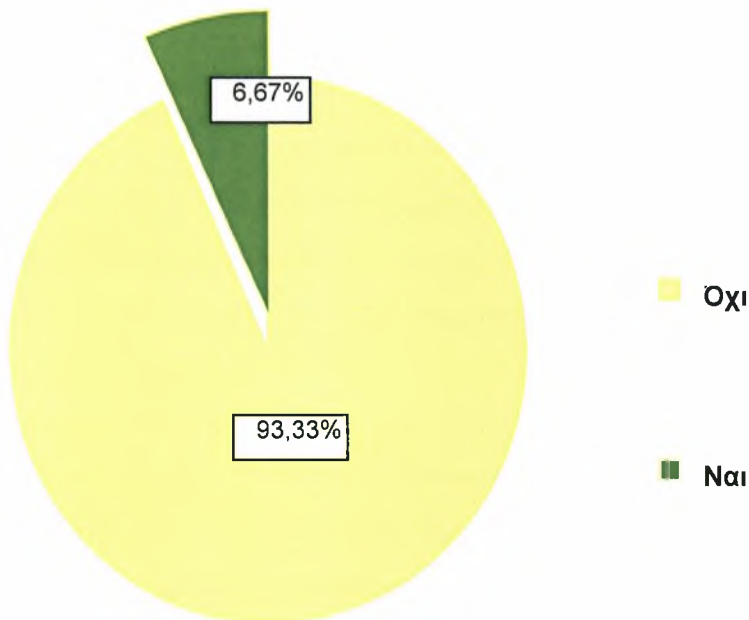
Σχήμα 3. Κύριο είδος το οποίο καλλιεργείτε.

Πρέπει να σημειωθεί πως σύμφωνα με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων στην ερώτηση Νο 5 “Πόσα στρέμματα καλλιεργείτε;”, φαίνεται πως τα αγροτεμάχια που έχουν στη διάθεσή τους οι αγρότες του Νομού, είναι μικρής έκτασης. Το μικρότερο αγροτικό τεμάχιο που δηλώθηκε ήταν πέντε στρέμματα. Αυτός είναι ένας

περιοριστικός παράγοντας ανάπτυξης της γεωργίας στο νομό σε σύγκριση με τους μεγαλοκτηματίες άλλων νομών, οι οποίοι θεωρούνται επιχειρηματίες και όχι απλοί αγρότες.

N_o 6. Είστε ικανοποιημένοι από τις τιμές των προϊόντων σας;

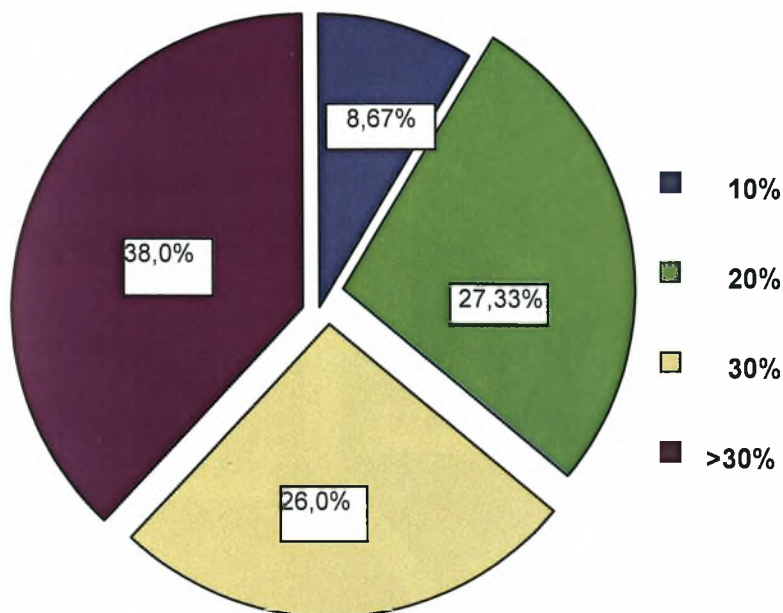
Η πλειοψηφία των αγροτών του Νομού Έβρου δυστυχώς δεν είναι ικανοποιημένοι από τις τιμές που πετυχαίνουν τα προϊόντα, τα οποία παράγουν (93,33%). Αυτό εξηγεί και την δεύτερη απασχόληση που έχουν αρκετοί, για να αντεπεξέλθουν στα οικονομικά προβλήματα.

Σχήμα 4. Ο βαθμός ικανοποίησης των παραγωγών από τις τιμές των προϊόντων τους.

N_o7. Θα ήσασταν ικανοποιημένοι με μια αύξηση της τιμής ανά μονάδα μέτρησης του προϊόντος κατά 10%, 20%, 30% ή άνω του 30% ;

Μέσα και από αυτήν την ερώτηση είναι ξεκάθαρο πως οι αγρότες αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα, όσον αφορά τις τιμές που διαμορφώνονται για τα προϊόντα τους, και κατά συνέπεια για το εισόδημά τους. Το 38% των ερωτηθέντων δηλώνουν πως θέλουν μία αύξηση τις τιμής ανά μονάδα μέτρησης των προϊόντων τους άνω του 30%.

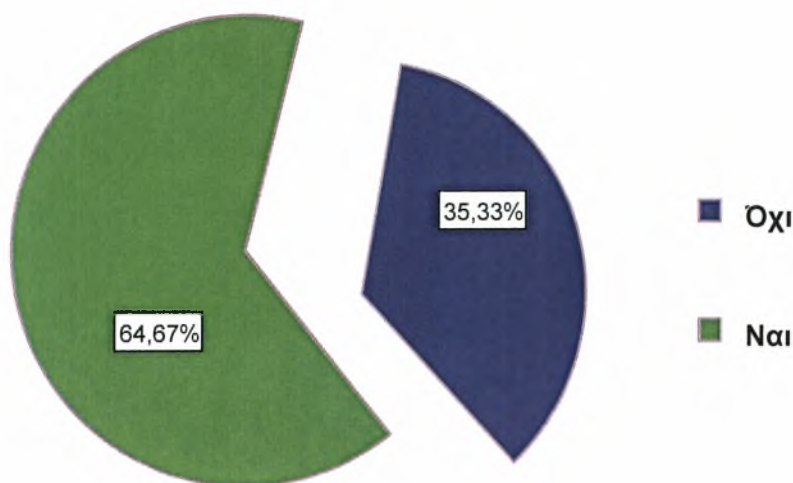

Σχήμα 5. Ο βαθμός ικανοποίησης των παραγωγών με μια αύξηση της τιμής ανά μονάδα μέτρησης κατά 10%, 20%, 30%, άνω του 30%.

Νο 8 . Θα είχατε τη δυνατότητα να παράγετε περισσότερο;

Ποσοστό 64,67% των αγροτών δήλωσαν πως θα είχαν την δυνατότητα να παράγουν περισσότερο εάν οι τιμές των προϊόντων τους ήταν υψηλότερες. Ύστερα από πολύωρες συζητήσεις με τους γεωργούς δίνεται εξήγηση για το αποτέλεσμα αυτό.

Από τη στιγμή που οι τιμές των παραγόμενων προϊόντων είναι αρκετά χαμηλές, και τα έξοδα του παραγωγού ισούνται με τα έσοδα, είναι επόμενο να μην επιλέγουν να αυξήσουν τις ποσότητες των παραγόμενων προϊόντων, διότι τα έξοδα για τις καλλιεργητικές φροντίδες αυξάνονται, ενώ τα έσοδα παραμένουν τα ίδια ή και σε μερικές περιπτώσεις μειώνονται.

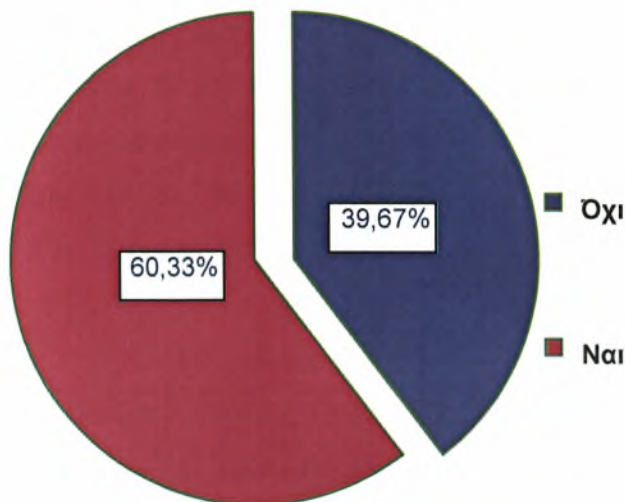

Σχήμα 6. Δυνατότητα των παραγωγών να παράγουν περισσότερο.

Νο 9 . Πιστεύετε ότι είναι αναγκαίο να αλλάξετε την / τις καλλιέργεια-ες σας;

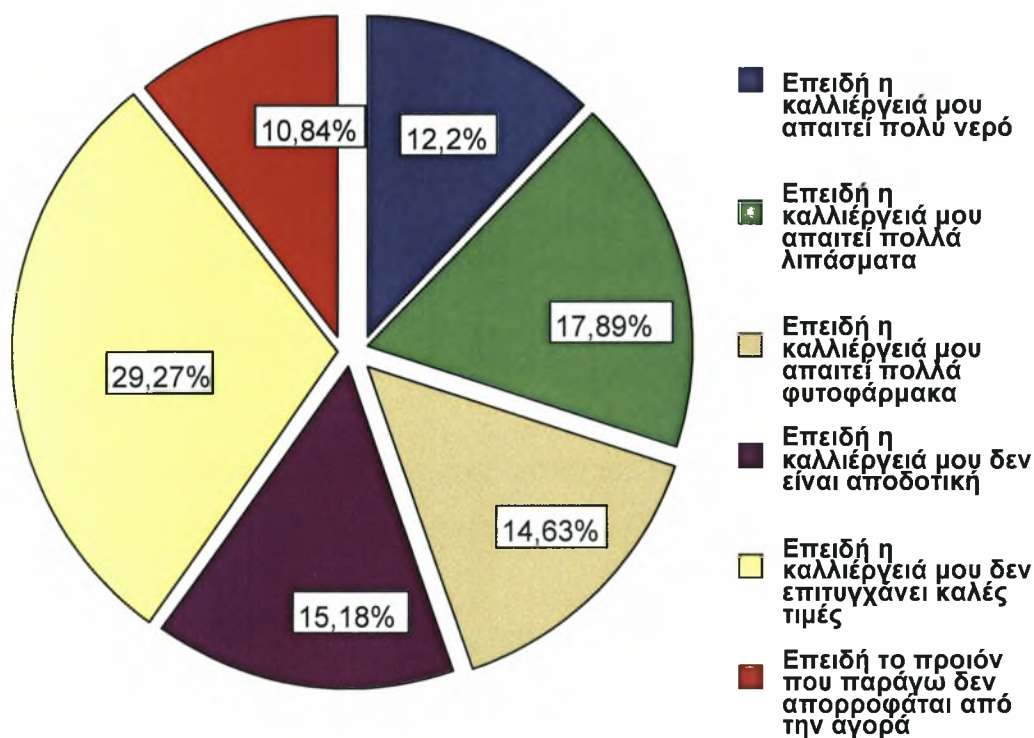
Νο 10. Αν ναι για ποιο λόγο;

Το 60,33% των ερωτηθέντων γεωργών πιστεύουν πως είναι αναγκαίο να αλλάξουν την / τις καλλιέργειά / ές τους.

Σχήμα 7. Άποψη των αγροτών σχετικά με την αναγκαιότητα αλλαγής της / των καλλιέργειών τους.

Οι λόγοι για τους οποίους θα άλλαζαν την καλλιέργειά τους αναφέρονται παρακάτω. Το 29,27% θα άλλαζε την / τις καλλιέργειά / ές του επειδή δεν επιτυγχάνει καλές τιμές στην αγορά, το 17,89% διότι απαιτεί πολλά λιπάσματα, το 15,18% επειδή δεν είναι αποδοτική, το 14,63% επειδή απαιτεί πολλά φυτοφάρμακα, το 12,2% επειδή απαιτεί πολύ νερό και το 10,84% διότι δεν απορροφάται από την αγορά.

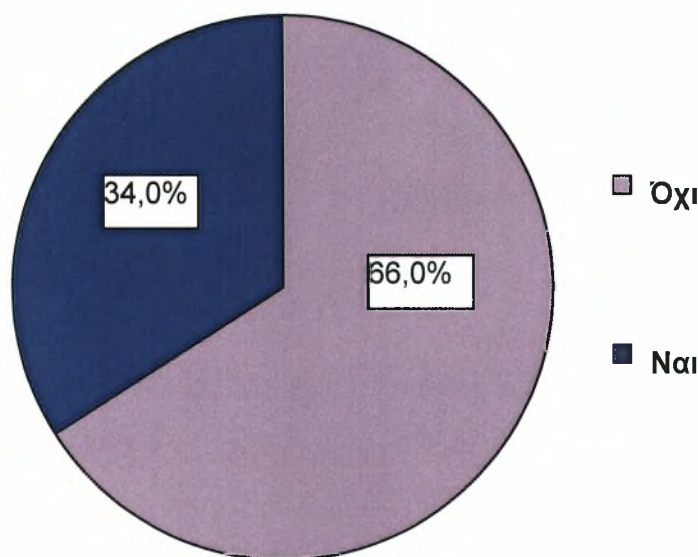
Σχήμα 8. Λόγοι για τους οποίους πρέπει να γίνει αλλαγή της / των καλλιέργειας-ών.

N_o 11. Γνωρίζετε ότι η πρώτη αναμόρφωση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής έγινε το 1992;

N_o 12. Αν ναι, γιατί έγινε;

Πράγματι, η πρώτη αναμόρφωση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής πραγματοποιήθηκε το 1992. Παρόλο που ήταν επιτυχής η Κ.Α.Π. ως προς την επίτευξη της αυτάρκειας παραγωγής, στη δεκαετία του 1980 η Ε.Ε. καλούνταν να αντιμετωπίσει συνεχώς τεράστια πλεονάσματα σε όλα τα βασικά αγροτικά προϊόντα, μερικά από τα οποία εξάγονταν και άλλα αποθηκεύονταν ή καταστρέφονταν εντός της Ε.Ε.

Αυτά τα μέτρα επέφεραν πολύ μεγάλο βάρος στον προϋπολογισμό, στρέβλωναν ορισμένες διεθνείς αγορές, δεν ωφελούσαν πάντα τους αγρότες και τους φορολογούμενους. Την ίδια στιγμή η κοινωνία ανησυχούσε ιδιαίτερα για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα της γεωργίας. Έτσι λοιπόν ήλθε η πρώτη μεταμόρφωση της Κ.Α.Π. το 1992 (Maltby, 2005).

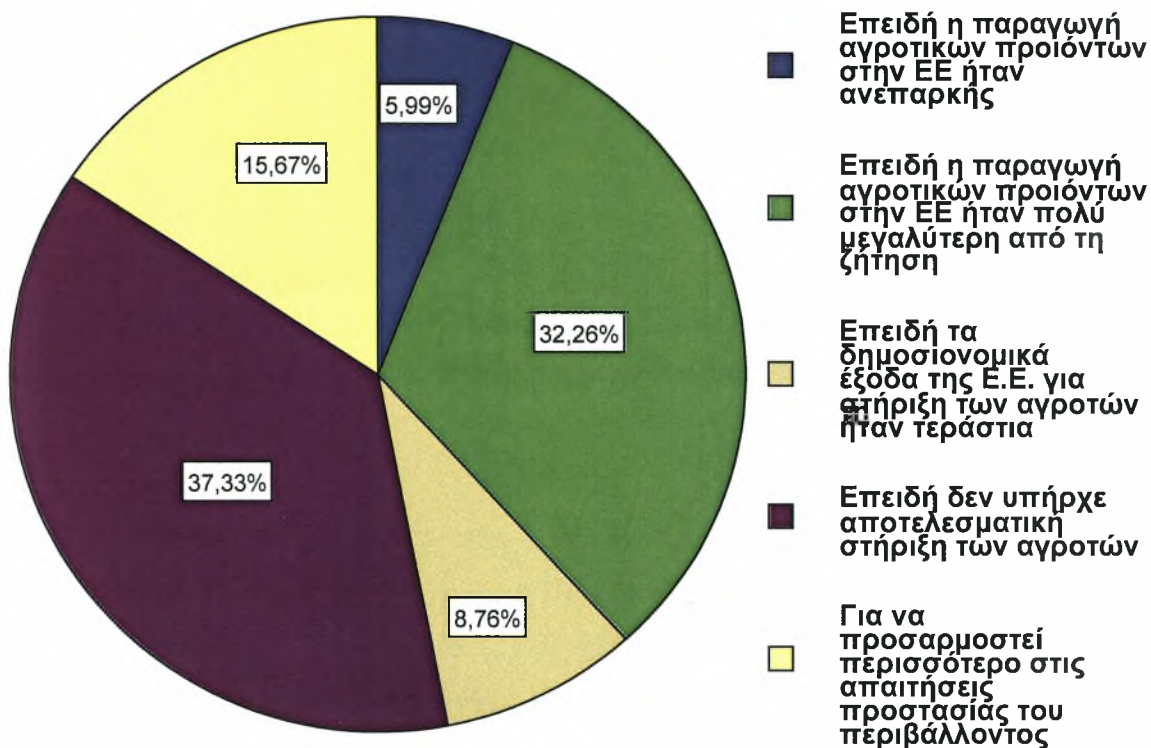

Σχήμα 9. Ενημέρωση των αγροτών σχετικά με την πρώτη αναμόρφωση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Από το διάγραμμα φαίνεται πως μόνο το 34% των ερωτηθέντων ήταν ενημερωμένο για την πρώτη αναμόρφωση της Κ.Α.Π., σε αντίθεση με το 66% το οποίο δεν γνώριζε απολύτως τίποτε.

Όσον αφορά τους λόγους για τους οποίους έγινε η πρώτη αναμόρφωση αυτοί ήταν οι εξής: α) η παραγωγή αγροτικών προϊόντων στην Ε.Ε. ήταν πολύ μεγαλύτερη από τη ζήτηση και β) δεν υπήρχε αποτελεσματική στήριξη του εισοδήματος των αγροτών (Πολύμερος, 2001).

Ποσοστό 5,9% δήλωσε ότι έγινε επειδή η παραγωγή αγροτικών προϊόντων στην Ε.Ε. ήταν ανεπαρκής, 32,26% επειδή η παραγωγή αγροτικών προϊόντων στην Ε.Ε. ήταν πολύ μεγαλύτερη από τη ζήτηση, 8,76% επειδή τα δημοσιονομικά έξοδα της Ε.Ε. για τη στήριξη των αγροτών ήταν τεράστια, 37,33% επειδή δεν υπήρχε αποτελεσματική στήριξη των αγροτών και τέλος το 15,67% για προσαρμοστεί περισσότερο στις απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος.

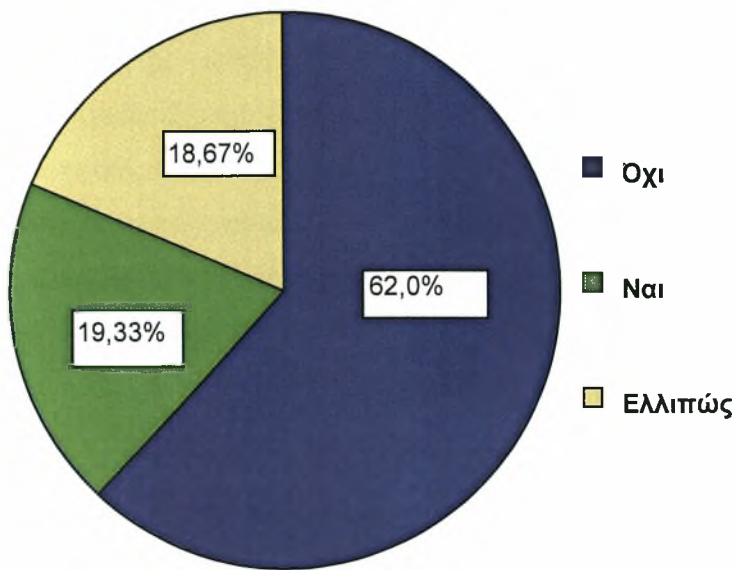
Σχήμα 10. Ενημέρωση των αγροτών για τους λόγους της Πρώτης Αναμόρφωσης της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

Νο 13. Ποιες άλλες αναμορφώσεις της Κ.Α.Π. έχουν πραγματοποιηθεί;

Όπως είναι ήδη γνωστό, οι μεταρρυθμίσεις της Κ.Α.Π. στην πορεία από την ίδρυσή της είναι οι εξής : πρώτη το 1992, δεύτερη το 1999 και η τρίτη η οποία ισχύει ακόμη και σήμερα το 2003. Μόλις το 19,33% των αγροτών γνώριζε όλες τις αναμορφώσεις της Κ.Α.Π., ενώ 18,67% γνώριζε ελλιπώς, δηλαδή μία από τις δύο.

Στοιχεία που δε μας γεμίζουν με περηφάνια είναι η συντριπτική πλειοψηφία (62%) των αγροτών η οποία δεν γνώριζε τίποτα για τις αναμορφώσεις της Κ.Α.Π. Δυστυχώς οι αγρότες των παραμεθόριων περιοχών δεν ενημερώνω επαρκώς για την πορεία της γεωργίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ελλάδα. Επόμενο είναι λοιπόν να μην μπορούν να διεκδικήσουν σωστά τα δικαιώματά τους.

Η ενημέρωση των αγροτών πρέπει να είναι πρωταρχικός ρόλος όλων των αρμοδίων υπηρεσιών, γεωπόνων και υπουργείων.

Σχήμα 11. Γνώση των αγροτών σχετικά με τις αναμορφώσεις της Κ.Α.Π. που έχουν πραγματοποιηθεί.

Νο 14. Ποια η άποψή σας για την ένταξη των νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τις επιπτώσεις της στην Αγροτική Πολιτική;

Η διεύρυνση της Ε.Ε. με δέκα νέα κράτη μέλη (Εσθονία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Ουγγαρία, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία και Τσεχική Δημοκρατία) την 1η Μαΐου 2004 αποτέλεσε ένα ιστορικό γεγονός για την επανένωση της Ευρώπης μετά από χρόνια διαιρέσεων, πολέμων και ιδεολογικών διαφορών.

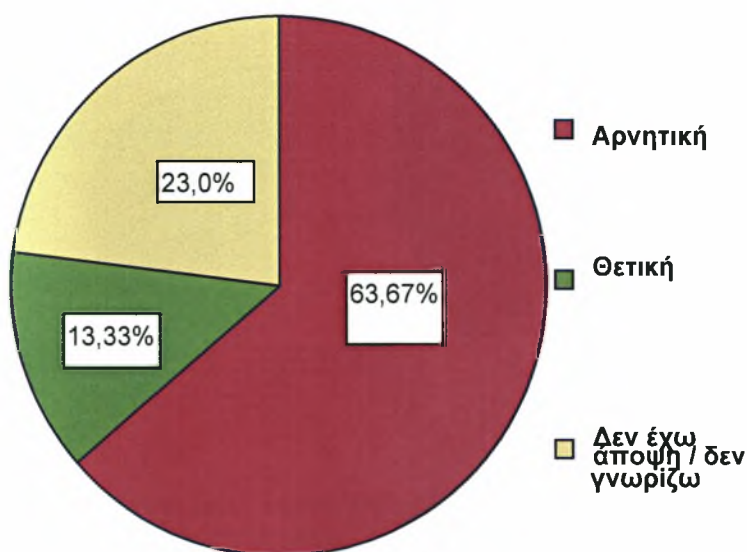
Αριθμητικά, η επίδραση της διεύρυνσης στη γεωργία της Ε.Ε. είναι δραματική. Περίπου 4 εκατ. επιπλέον αγρότες έχουν προστεθεί στους υπάρχοντες 7 εκατ. Αγρότες της Ε.Ε. Τα νέα κράτη μέλη προσθέτουν 38 εκατ. εκτάρια καλλιεργήσιμης γης στα υπάρχοντα 130 εκατ. εκτάρια της παλιάς Ε.Ε. των Δεκαπέντε, μια αύξηση της τάξης του 30 %, παρόλο που η παραγωγή αναμένεται να αυξηθεί μόνο κατά 10-20 % για τα περισσότερα προϊόντα. Αυτό αποδεικνύει ότι το παραγωγικό δυναμικό των νέων κρατών μελών δεν έχει αξιοποιηθεί στο μέγιστο.

Οι διαφορές στο επίπεδο διαβίωσης μεταξύ της Ε.Ε. των Δεκαπέντε και των νέων κρατών μελών είναι πιο έντονες στις αγροτικές περιοχές, λόγω του

συνδυασμού χαμηλότερων εισοδημάτων και υψηλότερων επιπέδων ανεργίας στις περιοχές αυτές σε σύγκριση με τις αστικές περιοχές.

Για να στηριχθεί η αγροτική οικογένεια οικονομικά κατά την αναδιοργάνωση της γεωργικής εκμετάλλευσης και μέχρις ότου ευημερήσει οικονομικά, η στήριξη του εισοδήματος είναι δυνατή για διάστημα έως και πέντε χρόνια. Γεωργικές συμβουλευτικές υπηρεσίες μπορούν να επιδοτηθούν έτσι ώστε να διασφαλιστεί η παροχή επαγγελματικής βοήθειας προς τους αγρότες με σκοπό την ανανέωση των εγκαταστάσεών τους, την υιοθέτηση περιβαλλοντικά βιώσιμων μεθόδων και τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων τους (Maltby, 2005).

Οι αγρότες του Νομού Έβρου (63,67%) δεν υποστηρίζουν την ένταξη των νέων χωρών στην Ε.Ε. διότι πιστεύουν πως οι επιπτώσεις στον αγροτικό τομέα είναι αρνητικές. Να σημειωθεί πως μεγάλο ποσοστό (23%) δεν τοποθετήθηκε στην ερώτηση αυτή διότι δεν γνώριζε ή διότι δεν είχε άποψη.

Σχήμα 12. Η άποψη των αγροτών για την ένταξη των νέων χωρών στην Ε.Ε. και τις επιπτώσεις της στην Αγροτική Πολιτική.

Νο 15. Ποια η άποψή σας για τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου και τις επιπτώσεις στον αγροτικό τομέα;

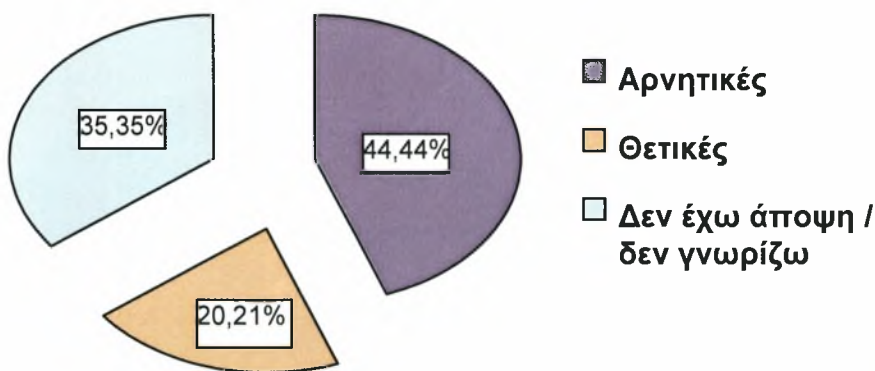
Η Ε.Ε. είναι σαφής ότι το αυξανόμενο εμπόριο ανάμεσα σε όλες τις χώρες, αναπτυγμένες ή όχι, πρέπει να πραγματοποιείται σύμφωνα με πολυμερείς εμπορικούς κανόνες προς όφελος όλων των χωρών, ιδιαίτερα των αναπτυσσόμενων. Για αυτόν το λόγο η Ε.Ε. υποστηρίζει δυναμικά τον Π.Ο.Ε. και έχει ήδη παίξει ενεργό ρόλο στις διαπραγματεύσεις του Π.Ο.Ε. για τη γεωργία.

Όσον αφορά τη γεωργία, η συμφωνία του Αυγούστου 2004 άνοιξε το δρόμο

για νέες διαπραγματεύσεις που θα μπορούσαν να καταλήξουν σε μεγαλύτερη απελευθέρωση του γεωργικού εμπορίου από ό,τι οι προηγούμενες (Γύρος της Ουρουγουάης).

Η συμφωνία συνδυάζεται με τη μεταρρύθμιση της Κ.Α.Π. Αναμένεται να μειώσει τις επιδοτήσεις που δημιουργούν εμπορικές διαστρεβλώσεις, να εξαλείψει τις πρακτικές ανταγωνισμού κατά τις εξαγωγές που στρεβλώνουν το εμπόριο και να συνεισφέρει στο άνοιγμα των γεωργικών αγορών, ενώ θα επιτρέπει ειδική μεταχείριση για ευαίσθητα προϊόντα. Όλες οι αναπτυσσόμενες χώρες θα χαίρουν ειδικής μεταχείρισης, η οποία θα τους επιτρέπει σταδιακή εμπορική απελευθέρωση σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα (Maltby, 2005).

Το μεγαλύτερο πλήθος των αγροτών (44,44%) στον νομό Έβρου, έχουν αρνητική άποψη για τον Π.Ο.Ε., σε αντίθεση με το 20,21% των ερωτώμενων οι οποίοι έχουν θετική. Μεγάλο είναι και πάλι το ποσοστό των ατόμων που δεν γνώριζαν τίποτε και για αυτό το λόγο δεν τοποθετήθηκαν.

Σχήμα 13. Η άποψη των παραγωγών για τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου και τις επιπτώσεις του στον αγροτικό τομέα.

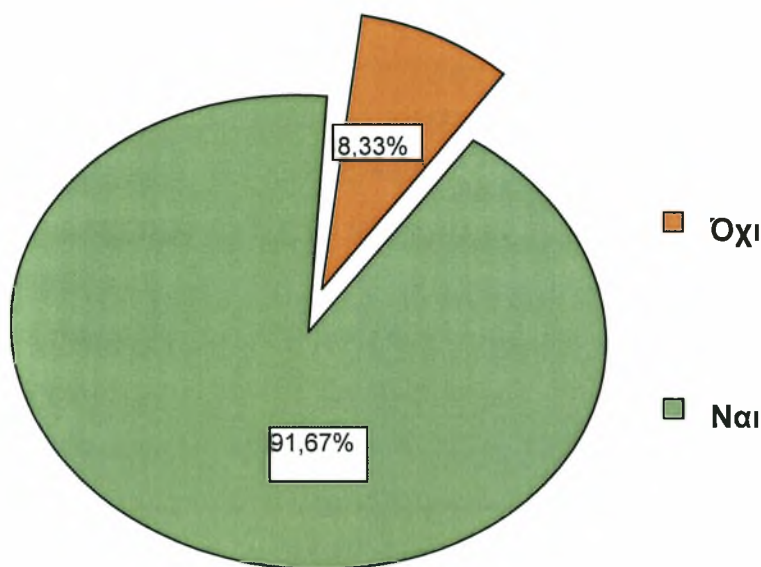

№ 16. Πιστεύετε ότι ο Έλληνας αγρότης οφείλει να γίνει ανταγωνιστικός στην παγκοσμιοποιημένη αγορά;

Σ' ένα Διεθνές Περιβάλλον αλλά και στο στενότερο τοπικό όπου ο ανταγωνισμός εντείνεται με αυξανόμενο συνεχή ρυθμό, όπου τα ξένα αγροτικά προϊόντα εκτοπίζουν, ακόμη και από την εγχώρια αγορά, τα ελληνικά, όπου ο αγρότης θα πρέπει να στραφεί προς νέες κατευθύνσεις παραγωγής, η εκπαίδευση-κατάρτιση είναι αναγκαία στον αγροτικό τομέα της χώρας μας που τόσο την έχει ανάγκη δεδομένου ότι μέσα από αυτή (την εκπαίδευση-κατάρτιση) μπορεί να περάσει κάθε προσπάθεια εφαρμογής νέων πολιτικών που θα δίνουν έμφαση στα προϊόντα.

Πρέπει συνεπώς, αφού κατανοήσουμε ότι η γνώση είναι το σημαντικότερο όπλο για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και τη μείωση της ανεργίας που αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την ανάπτυξη και την ανασυγκρότηση του αγροτικού χώρου, να αλλάξουμε την αναχρονιστική και αντίθετη με τις απαιτήσεις των καιρών νοοτροπία που κυριαρχεί στην ελληνική ύπαιθρο, η οποία θεωρεί ότι η γεωργική εκπαίδευση/ κατάρτιση είναι πολυτέλεια για τον αγρότη και να προχωρήσουμε με αποφασιστικό τρόπο, στο σχεδιασμό ενός μοντέλου που να κάνει την εκπαίδευση/ κατάρτιση ελκυστική και αναγκαία για τον έλληνα αγρότη με την χορήγηση κινήτρων ή ακόμη και εφαρμογή αντικινήτρων (Κωνσταντινίδης, 2004).

Πράγματι, ποσοστό 91,67% των αγροτών του Νομού Έβρου υποστηρίζουν πως ο Έλληνας αγρότης οφείλει να γίνει ανταγωνιστικός στην παγκοσμιοποιημένη αγορά, διότι είναι ο μόνος τρόπος για να επιβιώσει ο ίδιος, και κατ' επέκταση η ελληνική γεωργία, στα σημερινά πρότυπα.

Σχήμα 14. Η άποψη των αγροτών για το αν οφείλει ο Έλληνας αγρότης να γίνει ανταγωνιστικός στην παγκοσμιοποιημένη αγορά.

N_o 17. Πιστεύετε ότι η Ε.Ε οφείλει να συνεχίσει την προστατευτική της τακτική απέναντι στον αγρότη;

N_o 18. Αν ναι, με ποιο τρόπο;

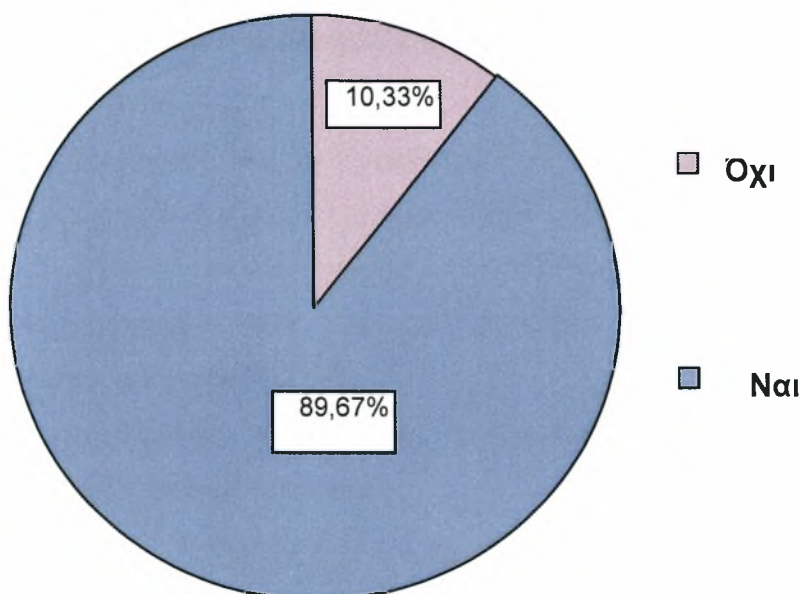
Η μεταρρύθμιση της Κ.Α.Π. το 2003 περιλάμβανε τη σημαντική ενδυνάμωση της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης, ελαττώνοντας τις άμεσες ενισχύσεις προς τις μεγαλύτερες εκμεταλλεύσεις και μεταφέροντας τα κεφάλαια προς την αγροτική ανάπτυξη.

Επίσης, παρέχεται βοήθεια σε αγρότες και κατοίκους αγροτικών περιοχών, από την Ε.Ε., για τις εξής δραστηριότητες: εκπαίδευση σε νέες αγροτικές μεθόδους και τεχνικές, στήριξη για την εγκατάσταση νέων αγροτών, στήριξη της συνταξιοδότησης των μεγάλης ηλικίας γεωργών, χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών, γεωργικές/ δασοκομικές επενδύσεις, εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων και μηχανημάτων, στήριξη στην προσπάθεια των αγροτών να τηρήσουν τα κοινοτικά πρότυπα σε θέματα περιβαλλοντικά, ευζωίας ζώων και δημόσιας υγείας, παροχή βοήθειας για τη δημιουργία εγκαταστάσεων επεξεργασίας τροφίμων στα αγροκτήματα, έτσι ώστε οι αγρότες να έχουν υψηλότερο εισόδημα.

Επιπρόσθετα, η Ε.Ε. παρέχει βοήθεια στους αγρότες με τη στήριξη για την εμπορία αγροτικών προϊόντων, τη βελτίωση της ποιότητας και προώθηση προϊόντων υψηλής ποιότητας, την οργάνωση ομάδων παραγωγών στα νέα κράτη μέλη, τη στήριξη γεωργίας σε ορεινές και άλλες μειονεκτικές περιοχές, την αποκατάσταση παραγωγικού δυναμικού περιοχών που έχουν υποστεί ζημιές, βελτιώσεις στην ευζωία των ζώων, την ανακαίνιση χωριών και αγροτικών εγκαταστάσεων, την προώθηση του τουρισμού, τη βελτίωση πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες για τον αγροτικό πληθυσμό, τα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα για τη βελτίωση του περιβάλλοντος, την αποζημίωση αγροτών σε περιοχές Natura 2000, την αναδάσωση και τέλος με μέτρα για τη βελτίωση της δασικής διαχείρισης (Maltby, 2005).

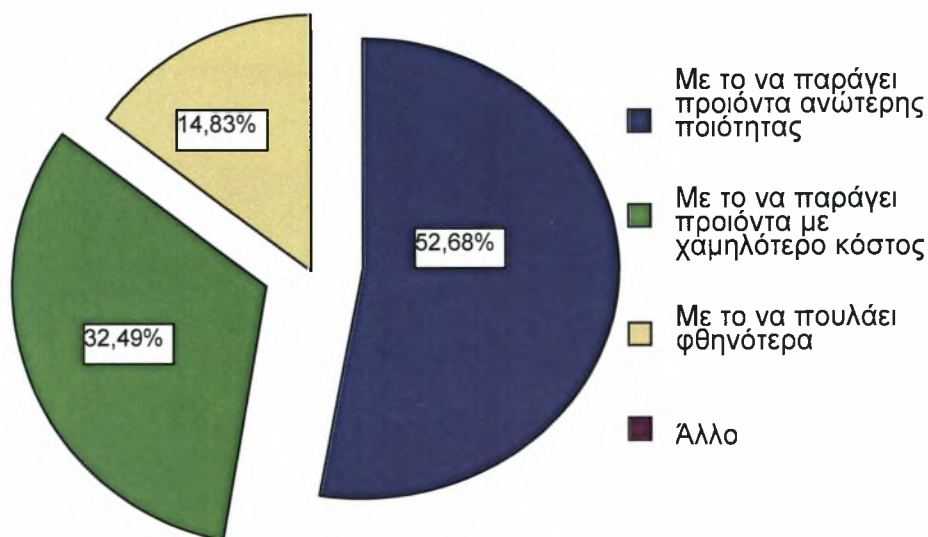
Από την άλλη πλευρά όμως, στο εγγύς μέλλον ο προστατευτισμός στην Ευρωπαϊκή και στην Ελληνική Γεωργία θα μειωθεί δραματικά με τελικό στόχο την κατάργηση του. Ειδικά για την Ελλάδα, που κυριαρχείται από μικρό και πολυτεμαχισμένο κλήρο, ο Έλληνας παραγωγός θα βρεθεί σε πολύ μειονεκτική θέση μέσα στον Ευρωπαϊκό και διεθνή ανταγωνισμό (Γεράκης, 2000).

Οι αγρότες του Νομού Έβρου (89,67%), όπως και στην πλειοψηφία τους οι έλληνες αγρότες, πιστεύουν πως η γεωργία πρέπει να προστατεύεται από την Ε.Ε., διαφορετικά θα καταρρεύσει και θα αποδυναμωθεί.

Σχήμα 15. Η θέση των αγροτών σχετικά με τη συνέχιση της προστατευτικής τακτικής της Ε.Ε. απέναντι στον αγρότη.

Ο μεγαλύτερος αριθμός των ερωτηθέντων γεωργών (52,68%) υποστήριξε πως η Ε.Ε. οφείλει να συνεχίσει την προστατευτική τακτική απέναντι τους με το να παράγει προϊόντα ανώτερης ποιότητας, το 32,49% με το να παράγει προϊόντα με χαμηλότερο κόστος και τέλος το 14,83% με το να πουλάει φθηνότερα.

Σχήμα 16. Η άποψη των αγροτών σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους η Ε.Ε. μπορεί να προστατεύσει τον αγρότη.

N_o 19. Πιστεύετε ότι το κράτος θα πρέπει να παίζει ενεργό ρόλο στη στήριξη του αγροτικού εισοδήματος;

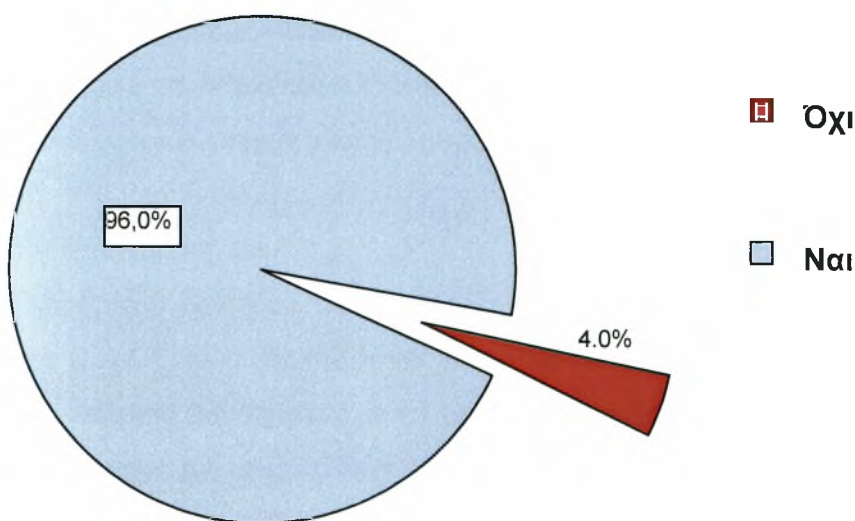
Η αειφόρος προσέγγιση, η διασφάλιση της παραμονής των ορεινές και μειονεκτικές περιοχές και η ηλικιακή ανανέωση των ανθρώπων που απασχολούνται στον αγροτικό τομέα αποτελούν βασικές επιλογές του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, οι οποίες υλοποιούνται με το Έγγραφο Προγραμματισμού Αγροτικής Ανάπτυξης (παράρτημα ΙΙΙ).

Το Έγγραφο Προγραμματισμού Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΠΑΑ) αποτελείται από τέσσερις άξονες, οι οποίοι είναι οι εξής :

- Άξονας 1 : Πρόωρη συνταξιοδότηση αγροτών
- Άξονας 2 : Εξισωτική αποζημίωση
- Άξονας 3 : Γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα
- Άξονας 4 : Δάσωση γεωργικών γαιών

Όλες οι παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στους τέσσερις αυτούς άξονες, στηρίζονται στη βασική αναπτυξιακή στρατηγική του προγράμματος, η οποία αναφέρεται στην προστασία του περιβάλλοντος και τη διασφάλιση της οικονομικής-κοινωνικής συνοχής του αγροτικού χώρου (www.minagric.gr).

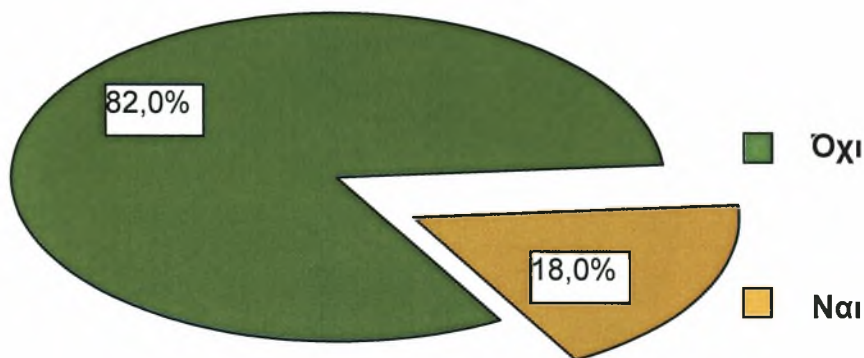
Το 96% των ερωτηθέντων γεωργών απήντησαν στην ερώτηση «Πιστεύετε ότι το κράτος θα πρέπει να παίζει ενεργό ρόλο στη στήριξη του αγροτικού εισοδήματος;», πως είναι υποχρέωση του κράτους να στηρίζει τους αγρότες διότι προσφέρουν αρκετά στην οικονομία της χώρας μας.

Σχήμα 17. Η γνώμη των αγροτών για την υποχρέωση ή μη του κράτους να παίζει ενεργό ρόλο στη στήριξη του αγροτικού εισοδήματος.

N_o 20. Γνωρίζετε ότι οι εγγυημένες τιμές, ιδιαίτερα σε ορισμένα προϊόντα δημιούργησαν τεράστια δημοσιονομικά έξοδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση;

Το μεγαλύτερο ποσοστό του αγροτικού πληθυσμού του Νομού Έβρου (82%), δεν γνώριζε πως οι εγγυημένες τιμές δημιούργησαν τεράστια δημοσιονομικά έξοδα στην Ε.Ε., σε αντίθεση με το 18% των ερωτηθέντων που το γνώριζαν.

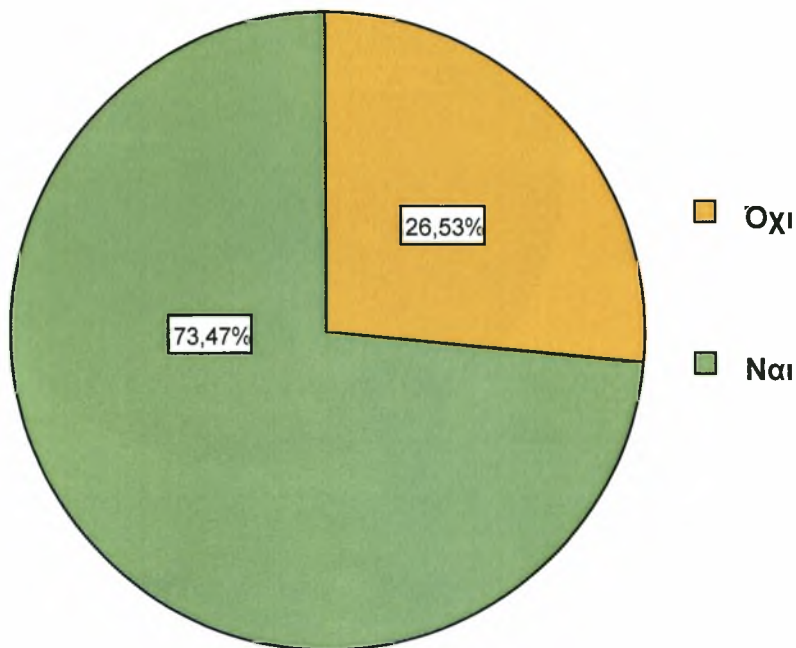
Σχήμα 18. Η γνώση των αγροτών για την εκτίμηση ότι οι εγγυημένες τιμές, ιδιαίτερα σε ορισμένα προϊόντα, δημιούργησαν τεράστια δημοσιονομικά έξοδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

N_o21. Λαμβάνετε εξισωτική αποζημίωση; Λαμβάνετε οικονομικές ενισχύσεις με συνυπευθυνότητα; Λαμβάνετε ποσοστώσεις αγροτικών / κτηνοτροφικών προϊόντων;
N_o22. Αν ναι, συμφωνείτε με την τήρηση του “Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής”;

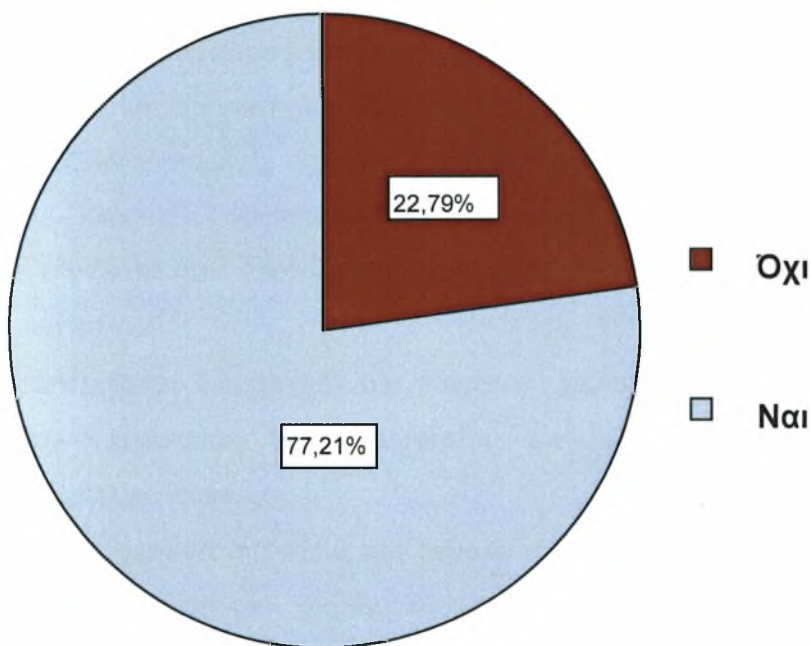
Είναι γνωστό ότι οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών δίνουν χαμηλό εισόδημα στον παραγωγό εξαιτίας των μόνιμων φυσικών αντιξοοτήτων τους, όπως μεγάλα υψόμετρα, απότομες κλίσεις, μικρή βλαστική περίοδος, πτωχά - υποβαθμισμένα εδάφη κ.λπ. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την απουσία εναλλακτικών πηγών απασχόλησης, δημιουργεί σοβαρά προβλήματα για την παραμονή των κατοίκων στις περιοχές αυτές και για τη συνέχιση της άσκησης γεωργικών δραστηριοτήτων.

Σκοπός του δεύτερου άξονα του Έγγραφου Προγραμματισμού Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΠΑΑ) είναι να αμβλύνει την κατάσταση αυτή, αντισταθμίζοντας ένα μέρος της απώλειας εισοδήματος με τη χορήγηση ετησίως εξισωτικής αποζημίωσης στους γεωργοκτηνοτρόφους, μόνιμους κατοίκους των περιοχών αυτών και σε μετακινούμενους κτηνοτρόφους (www.minagric.gr).

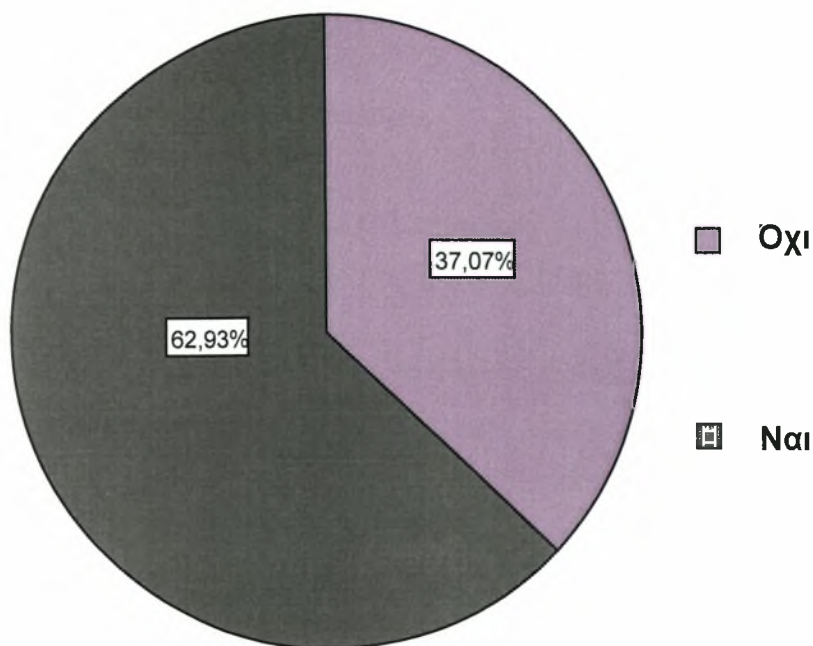
Το 73,47% των γεωργών δήλωσε πως λαμβάνει εξισωτική αποζημίωση, το 77,21% πως λαμβάνει οικονομικές ενισχύσεις με συνυπευθυνότητα και το 62,93% λαμβάνουν ποσοτώσεις αγροτικών ή κτηνοτροφικών προϊόντων.

Σχήμα 19. Λήψη εξισωτικής αποζημίωσης.

Σχήμα 20. Λήψη συνυπευθυνότητας.

Σχήμα 21. Λήψη ποσοστώσεων.

Ο ρόλος του αγρότη, ο οποίος αναγνωρίζεται σε όλο το εύρος, δεν περιορίζεται μόνο στην παραγωγή αλλά επεκτείνεται και στην προστασία του περιβάλλοντος, της πολιτιστικής κληρονομιάς και του χώρου της υπαίθρου. Ο αγρότης θα πρέπει με τις δράσεις του να στοχεύει στην μείωση των προβλημάτων που δημιουργούν η γεωργία και η κτηνοτροφία, αλλά και στην διατήρηση των καλών υπηρεσιών της γεωργίας προς το κοινωνικό σύνολο.

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που έχει δημιουργήσει η γεωργική δραστηριότητα και την συνέχιση των θετικών λειτουργιών της, οι αγρότες θα πρέπει να εφαρμόζουν ορισμένες πρακτικές, οι οποίες ονομάστηκαν Κώδικες Ορθής Γεωργικής Πρακτικής (παράρτημα IV). Οι πρακτικές αυτές, σχεδόν όλες παλιές, που η έρευνα έδειξε ότι ήταν αποτελεσματικές εμπλουτίστηκαν, όπου χρειάστηκε με νέες και αποσκοπούν:

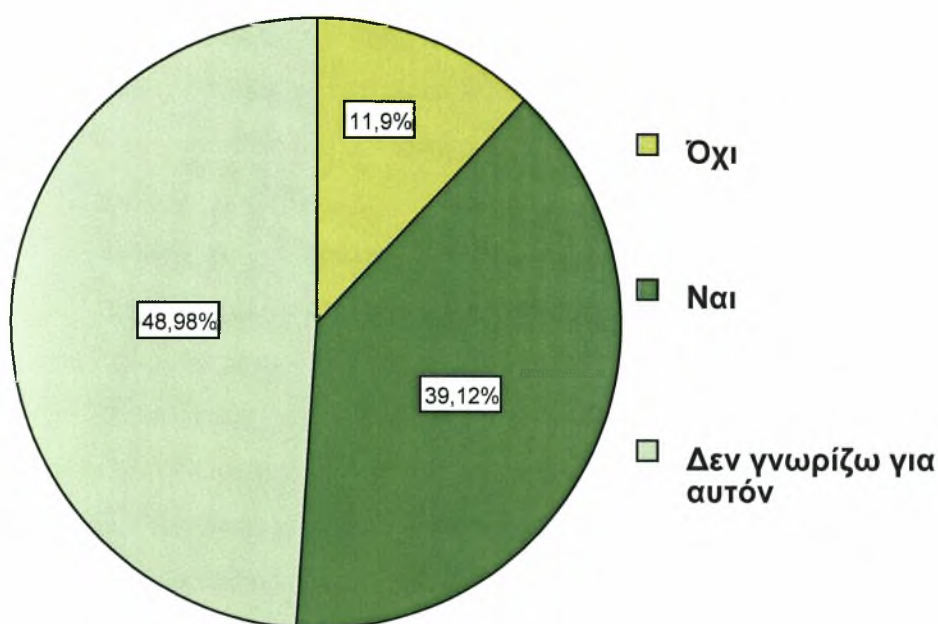
- στην αειφορική διαχείριση των γεωργικών γαιών και των φυσικών πόρων
- στην προστασία και διαφύλαξη του αγροτικού τοπίου και των χαρακτηριστικών του
- στην προστασία της υγείας των αγροτών και των καταναλωτών.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων οι Κώδικες παρεμβαίνουν στις ακόλουθες γεωργικές δραστηριότητες:

- ✓ Κατεργασία του εδάφους
- ✓ Αμειψισπορά
- ✓ Λίπανση

- ✓ Διαχείριση υδάτινων πόρων
- ✓ Φυτοπροστασία
- ✓ Διαχείριση αυτοφυούς χλωρίδας
- ✓ Συγκομιδή
- ✓ Διαχείριση υπολειμμάτων καλλιέργειας
- ✓ Διαχείριση απορριμμάτων (www.minagric.gr).

Δυστυχώς, αν και η πλειοψηφία των παραγωγών λαμβάνει εξισωτική αποζημίωση, οικονομικές ενισχύσεις με συνυπευθυνότητα και ποσοτώσεις αγροτικών ή κτηνοτροφικών προϊόντων, το 48,98% δεν γνώριζε για τους Κωδικούς Ορθής Γεωργικής Πρακτικής. Από την άλλη πλευρά όμως, θετικό είναι το γεγονός πως το 39,12% των ερωτηθέντων συμφωνούν με αυτούς τους κώδικες.

Σχήμα 22. Αποδοχή των αγροτών των 'Κωδικών Ορθής Γεωργικής Πρακτικής'.

N_o 23. Συμφωνείτε με τη «διασταυρούμενη / πολλαπλή συμμόρφωση», σύμφωνα με την οποία η πλήρης καταβολή των κατ' αποκοπήν κοινοτικών ενισχύσεων θα προϋποθέτει τήρηση κάποιων κριτηρίων, σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος, την ασφάλεια των τροφίμων, την καλή κατάσταση των ζώων κ.λπ.;

N_o 24. Αν όχι, γιατί;

N_o 25. Αν ναι, γιατί;

Το περιβάλλον σήμερα απασχολεί έντονα τη δημόσια διοίκηση, το κράτος νομοθετεί, υπογράφει διεθνείς συμβάσεις και συμφωνίες και γίνεται ο διαμεσολαβητής διεθνών περιβαλλοντικών υποχρεώσεων κυρίως ευρωπαϊκών. Μέσω της Κ.Α.Π. και άλλων

κοινοτικών μηχανισμών το περιβάλλον εισέρχεται στην ημερήσια διάταξη της διοικητικής πρακτικής, από το επίπεδο των δημοσίων υπηρεσιών ως το επίπεδο των περιφερειακών και τοπικών αρχών.

Παράλληλα, ο ελληνικός αγροτικός χώρος καλύπτεται από προστατευόμενες ή προς προστασία περιοχές έτσι που αν ληφθούν υπόψη όλοι οι τύποι ρυθμιστικών μέτρων, σε σχέση με την προστασία των πόρων και των φυσικών περιβαλλόντων, θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς ότι η προστασία του περιβάλλοντος διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στις εξελίξεις του αγροτικού χώρου (Γεράκης, 2000).

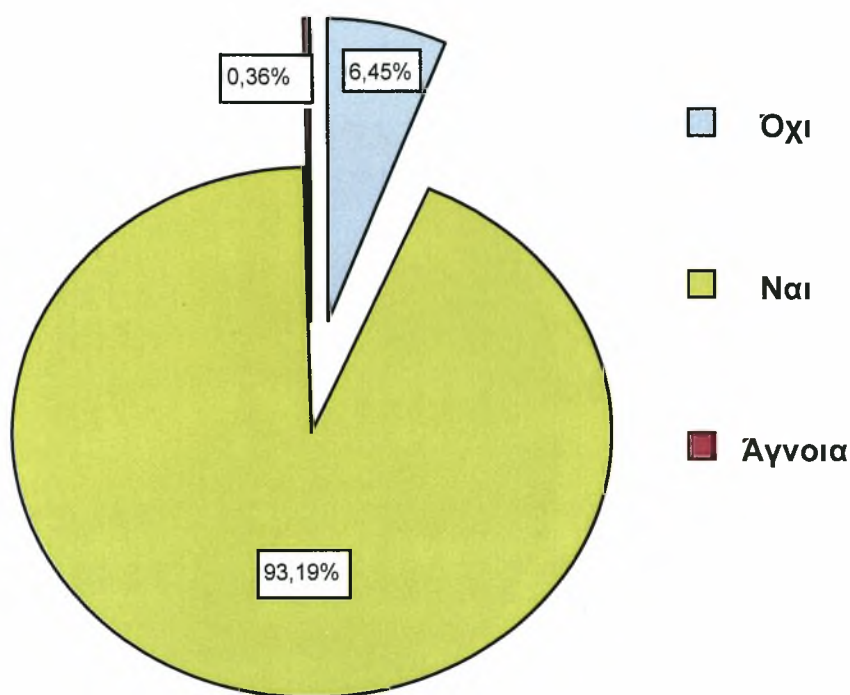
Ο παραγωγός που εισπράττει άμεσες ενισχύσεις είναι υποχρεωμένος να σέβεται και να συμμορφώνεται με τους κανόνες που ισχύουν σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος, ασφάλειας και ποιότητας των τροφίμων, δημόσιας υγείας, υγείας και καλής διαβίωσης των ζώων και φυτοπροστασίας. Ο κατάλογος των υποχρεώσεων προέρχεται από 18 κοινοτικές οδηγίες και κανονισμούς που ίσχυαν μεν και στο παρελθόν αλλά στο εξής η τυχόν μη συμμόρφωση του γεωργού με τις υποχρεώσεις αυτές, θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των άμεσων ενισχύσεων που εισπράττει. Οι υποχρεώσεις αυτές εισάγονται σταδιακά στο σύστημα από 1.1.2005 και θα ολοκληρωθούν μέχρι το 2007.

Ο παραγωγός που εισπράττει άμεσες ενισχύσεις είναι ακόμη υποχρεωμένος να διατηρεί την εκμετάλλευση του σε καλή κατάσταση, να ακολουθεί δηλαδή κανόνες που αφορούν ορισμένες Καλές Γεωργικές και Περιβαλλοντικές Συνθήκες, οι οποίες αποσκοπούν κυρίως στην προστασία του εδάφους και των οικοσυστημάτων. Οι κανόνες αυτοί αποτελούν ελάχιστες υποχρεώσεις του παραγωγού και διαφέρουν σε κάθε χώρα, ανάλογα με τα ιδιαίτερα κλιματολογικά και εδαφολογικά χαρακτηριστικά της. Το σύνολο των υποχρεώσεων ονομάζεται πολλαπλή συμμόρφωση (παράρτημα V). Ελλιπής τήρηση από το γεωργό μιας ή περισσότερων υποχρεώσεων της πολλαπλής συμμόρφωσης, συνεπάγεται περικοπές των ενισχύσεων.

Ο έλεγχος θα γίνεται με βάση συγκεκριμένους κανόνες που λεπτομερώς έχουν προβλεφθεί στην Κοινοτική νομοθεσία και θα πραγματοποιείται από τις αρμόδιες ελεγκτικές αρχές κάθε Κράτους -Μέλους. Στόχος των ελέγχων είναι κυρίως να αποτραπεί η εγκατάλειψη της γεωργικής γης και η περιβαλλοντική υποβάθμιση του τοπίου (Δεδομένα Νομαρχίας Μαγνησίας).

Αξίζει να σημειωθεί πως μια γεωργική περιοχή, όπως είναι γνωστό, επηρεάζεται πάρα πολύ από τη γειτνίαση άλλων δραστηριοτήτων, όπως είναι η βιομηχανία, οι βιομηχανικές δραστηριότητες, οι μεταφορές, αλλά και τα εργοστάσια παραγωγής ενέργειας,

συμπεριλαμβανομένων και των εργοστασίων παραγωγής πυρηνικής ενέργειας (Φωτόπουλος, 1998).

Σχήμα 23. Αποδοχή των αγροτών της «διασταυρούμενης / πολλαπλής συμμόρφωσης».

Οι αγρότες του Νομού Έβρου, όπως φαίνεται και από το σχεδιάγραμμα, είναι ευαισθητοποιημένοι όσον αφορά την ποιότητα των προϊόντων τους και την προστασία του περιβάλλοντος. Το 93,19% απήντησε πως είναι σωστό να τηρούνται κριτήρια για την καλή κατάσταση του περιβάλλοντος και τις συνθήκες εργασίας τους.

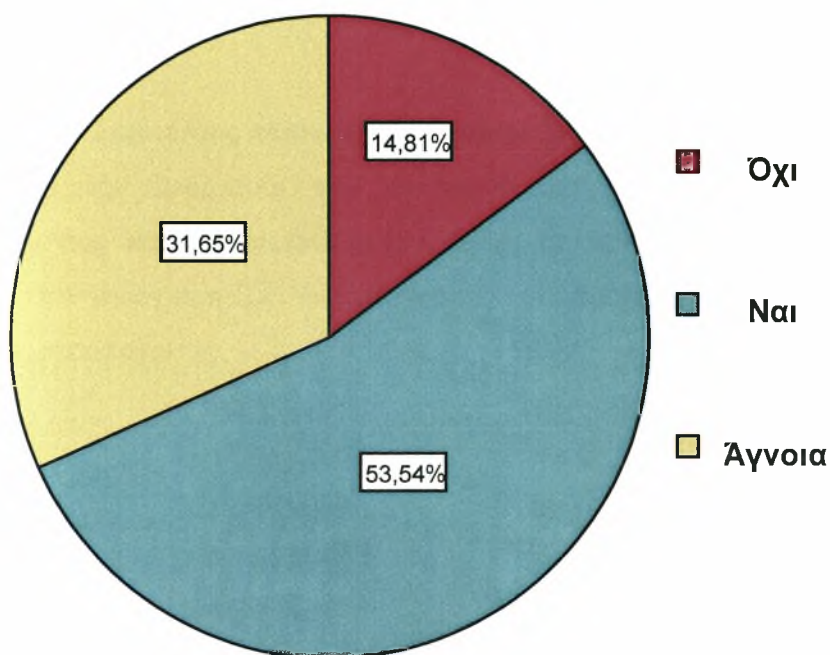
Σύμφωνα λοιπόν με την πλειοψηφία, οι κοινοτικές ενισχύσεις πρέπει να προϋποθέτουν την τήρηση κάποιων κριτηρίων διότι έτσι θα προστατευτεί το εισόδημά τους, θα επικρατήσουν οι σωστοί γεωργοί, θα παράγονται ασφαλή τρόφιμα και κατά συνέπεια, θα υπάρξει προστασία του καταναλωτή και του περιβάλλοντος.

Ένα μικρό ποσοστό της τάξης του 6,45% των ερωτηθέντων γεωργών τοποθετήθηκαν αρνητικά σε αυτήν την ερώτηση. Υποστήριξαν την άποψή τους σημειώνοντας πως η ύπαρξη της διασταυρούμενης / πολλαπλής συμμόρφωσης προϋποθέτει την σωστή και έγκαιρη ενημέρωση των αγροτών. Δυστυχώς όπως φαίνονται τα πράγματα γίνονται όλο και πιο περίπλοκα για τους ίδιους οι οποίοι μπλέκονται στα γρανάζια της γραφειοκρατίας, χωρίς ουσιαστικό αποτέλεσμα.

N₀ 26. Συμφωνείτε με τη διοχέτευση περισσότερων χρημάτων στα διαρθρωτικά προγράμματα (επενδύσεις στον αγροτικό τομέα) από ό,τι στη στήριξη των τιμών;

N₀ 27. Αν όχι, γιατί;

N₀ 28. Αν ναι, γιατί;

Σχήμα 24. Η άποψη των παραγωγών σχετικά με τη διοχέτευση περισσότερων χρημάτων στα διαρθρωτικά προγράμματα (επενδύσεις στον αγροτικό τομέα) από ό,τι στη στήριξη των τιμών.

Όπως φαίνεται και στο παραπάνω σχεδιάγραμμα, ο μεγαλύτερος αριθμός των ερωτηθέντων παραγωγών με ποσοστό 53,54%, συμφωνεί με τη διοχέτευση περισσότερων χρημάτων στα διαρθρωτικά προγράμματα από ότι στη στήριξη των τιμών. Αυτή τη στάση τους οι αγρότες την δικαιολόγησαν ως εξής :

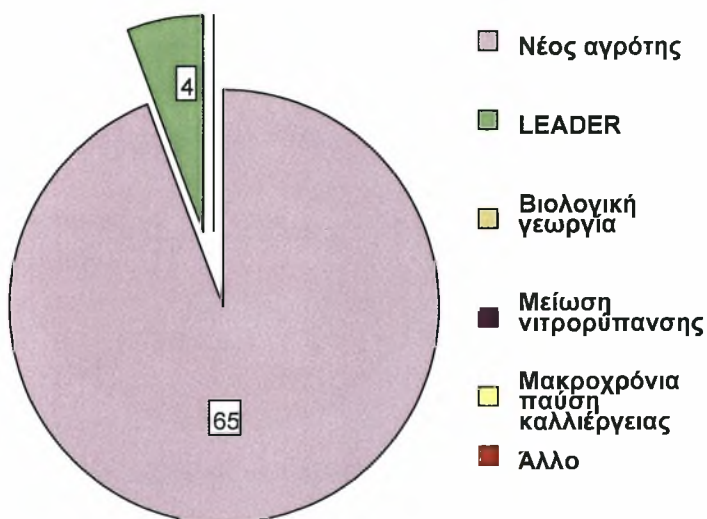
- Οι έλληνες αγρότες θα γίνουν περισσότερο ανταγωνιστικοί
- Θα παράγονται περισσότερο ασφαλή τρόφιμα
- Θα προστατεύεται ο καταναλωτής και το περιβάλλον καλύτερα
- Θα υπάρχει μια σταθερότητα στο αγροτικό εισόδημα
- Θα επικρατήσουν οι «σωστοί» παραγωγοί, οι οποίοι τηρούν όλα τα κριτήρια
- Θα προστεθούν περισσότεροι νέοι αγρότες οι οποίοι δεν είχαν κάποιο άλλο κίνητρο.

Από την άλλη πλευρά, ποσοστό 14,81% των παραγωγών απήντησε σε αυτήν την ερώτηση αρνητικά. Πιστεύουν πως η στήριξη των τιμών των προϊόντων τους είναι η καλύτερη τακτική των αρμοδίων διότι τα διαρθρωτικά προγράμματα συνήθως δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις τους. Πιο συγκεκριμένα, οι παραγωγοί του

Νομού Έβρου υποστηρίζουν πως η πλειοψηφία των προγραμμάτων αυτών δεν καταλήγουν στα άτομα τα οποία τα δικαιούνται αλλά σε όσους ενημερωθούν πιο γρήγορα. Επιπρόσθετα, πιστεύουν πως θα πρέπει τα προγράμματα αυτά να είναι όσο το δυνατόν πιο απλά και κατανοητά, έτσι ώστε ο κάθε παραγωγός να μπορεί να ενημερωθεί σωστά.

№ 29. Είστε δικαιούχος κάποιου Ευρωπαϊκού Προγράμματος;

Για την προστασία του αγροτικού εισοδήματος, την προστασία του περιβάλλοντος και των καταναλωτών, αλλά και την προσέλκυση περισσότερων ατόμων στη γεωργία, η Ε.Ε. δημιούργησε κάποια προγράμματα, τα οποία παρέχουν ευκολίες στους αγρότες.

Σχήμα 25. Δικαιούχος Ευρωπαϊκού Προγράμματος.

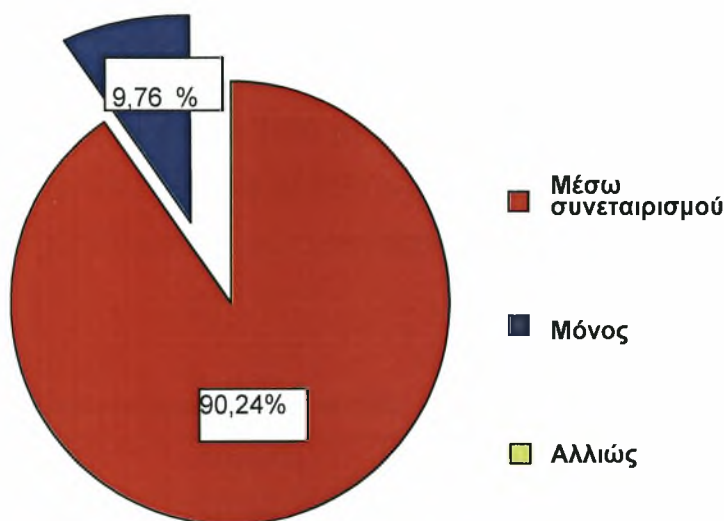
Δυστυχώς, πολύ μικρός αριθμός των αγροτών του Νομού Έβρου, μόλις 69 άτομα από τα 300 που ερωτήθηκαν, είναι δικαιούχος κάποιου Ευρωπαϊκού Προγράμματος, και συγκεκριμένα 65 άτομα είναι δικαιούχοι του προγράμματος ‘Νέος αγρότης’ και 4 άτομα του προγράμματος ‘LEADER’. Αυτό αποδίδεται στην μη έγκαιρη και σωστή ενημέρωση των αγροτών, οι οποίοι πιστεύουν πως έχουν.

№ 30. Πώς πουλάτε τα προϊόντα που παράγετε;

Η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Έβρου δημιουργήθηκε το 2000 έπειτα από συγχώνευση των τριών δευτεροβάθμιων οργανώσεων Αλεξανδρείας, Φερών και Σουφλίου κα περιλαμβάνει 87 πρωτοβάθμιους αγροτικούς συνεταιρισμούς με 6.585 μέλη. Διαθέτει έξι κέντρα εμπορίας λιπασμάτων, αγροτικών μηχανημάτων,

φαρμάκων και γεωργικών εφοδίων και πρακτορεύει τις ασφαλιστικές εταιρείες που η πλειονότητα των μετόχων τους κατέχεται από αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις ή από την ΑΤΕ.

Οι δραστηριότητες επικεντρώνονται στην επεξεργασία και τυροκόμηση γάλακτος στην εμπορία σιτηρών, δημητριακών, οσπρίων, ελαιούχων σπόρων, κουκουλιών και μεταξοσκώληκα, στη λειτουργία σποροπαραγωγικής επιχείρησης και εργοστασίου παραγωγής οινοπνευματωδών ποτών. Ακόμη λειτουργούν ένα αρτοποιείο, μία μονάδα διαλογής και τυποποίησης οσπρίων, ψυκτική μονάδα και τρία ξηραντικά σιλό (Κιτσικίδης, 2005).

Σχήμα 26. Τρόποι πώλησης των προϊόντων.

Η συντριπτική πλειοψηφία (90,24%) των αγροτών του Νομού Έβρου πουλάει τα προϊόντα της μέσω των αγροτικών συνεταιρισμών, ενώ μόλις το 9,76% πουλάει τα προϊόντα που παράγει μόνο του και συγκεκριμένα στην λαϊκή αγορά της περιοχής. Αξίζει να σημειωθεί λοιπόν πως ο ρόλος των αγροτικών συνεταιρισμών είναι και θα πρέπει να είναι σημαντικός για την προστασία του αγρότη.

Νο 31. Ποιο είναι το ύψος του ετήσιου εισοδήματός σας;

Ως Γεωργικό εισόδημα ορίζεται το εισόδημα που δημιουργείται από οποιαδήποτε γεωργική δραστηριότητα, κατά την διάρκεια μιας λογιστικής περιόδου, και όχι το εισόδημα που έχει ήδη κερδίσει ένα αγροτικό νοικοκυριό μέσα στην ίδια περίοδο. Επίσης δεν αποτελεί το συνολικό εισόδημα του νοικοκυριού, μια και δεν συμπεριλαμβάνει εισοδήματα που δημιουργούνται από εξω-γεωργική απασχόληση (www.minagric.gr).

Οι δραστηριότητες που δίνουν σήμερα εισόδημα και απασχόληση στην ελληνική ύπαιθρο, απειλούνται. Γεωργία, τουρισμός, παραδοσιακές βιομηχανίες και βιοτεχνίες της επαρχίας αντιμετωπίζουν εξουθενωτικό ανταγωνισμό από χώρες χαμηλού κόστους και φτηνής εργασίας αλλά και από χώρες που προσφέρουν ποιοτικά και διαφοροποιημένα προϊόντα και υπηρεσίες (Κόρακας, 2006).

Τα πρώτα προσωρινά στοιχεία της στατιστικής υπηρεσίας της Ε.Ε. προσφέρονται αν όχι για απόλυτα ασφαλή, τουλάχιστον για χρήσιμα συμπεράσματα. Δεδομένο πρώτο: το 2006 καταγράφεται αύξηση κατά 1,7% στο καθαρό εισόδημα των ελλήνων αγροτών. Δεδομένο δεύτερο: η αύξηση αυτή, υπολείπεται του ευρωπαϊκού μέσου όρου (2,6%). Δεδομένο τρίτο: σύμφωνα με τα στοιχεία της EURO STAT, φέτος το καθαρό αγροτικό εισόδημα στη χώρα μας ανά μονάδα εργασίας, ανέκαμψε, αφού πέρυσι είχε μειωθεί κατά 1,8%, σε σχέση με το 2004. δεδομένο τέταρτο: σε εξαετή βάση από το 2000 ως το 2006, το ελληνικό αγροτικό εισόδημα σημειώνει την μεγαλύτερη κάμψη(-16,9%) ανάμεσα στα 25 κράτη μέλη της Ε.Ε. Με άλλα λόγια είναι αλήθεια ότι φέτος το εισόδημα των αγροτών αυξήθηκε (Αρχοντής, 2006).

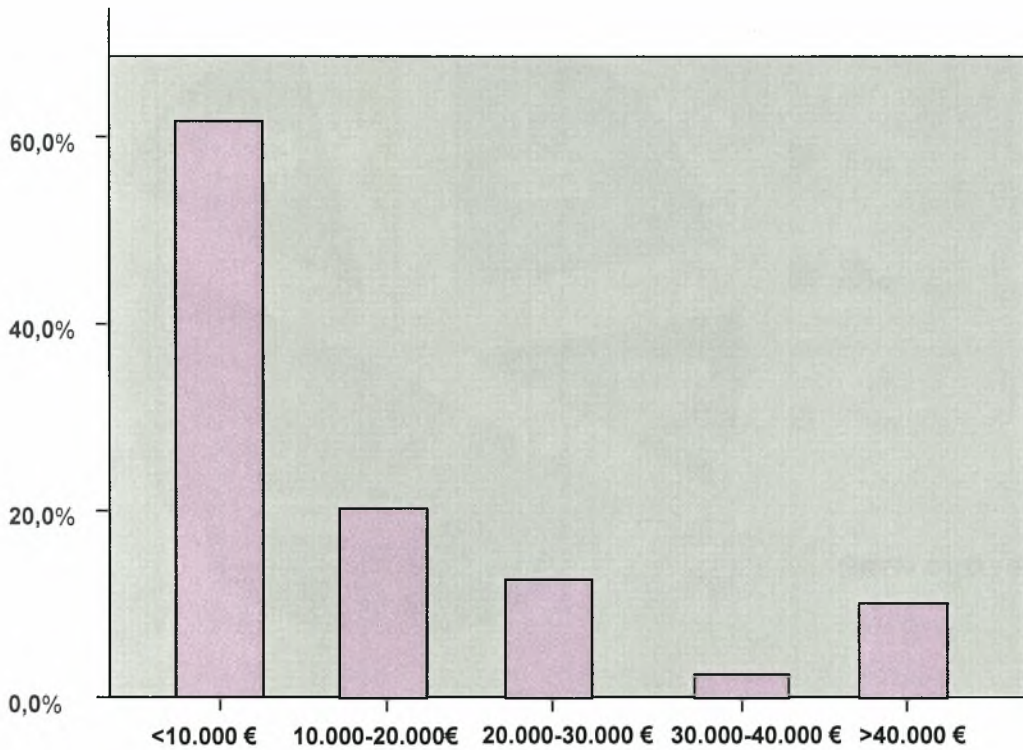
Πίνακας 4. Το αγροτικό εισόδημα στην Ε.Ε. το 2006.

Ελλάδα	1,7%	Ουγγαρία	4,5%	Σλοβακία	-0,8%
Ολλανδία	17,6%	Πολωνία	4,0%	Σλοβενία	-2,7%
Γαλλία	8,6%	Λουξεμβούργο	4,0%	Ιταλία	-4,2%
Αυστρία	6,6%	Βέλγιο	2,6%	Εσθονία	-4,4%
Λιθουανία	6,5%	Κύπρος	2,0%	Μάλτα	-5,5%
Τσεχία	6,4%	Σουηδία	1,2%	Φιλανδία	-6,2%
Δανία	5,8%	Πορτογαλία	1,2%	Ιρλανδία	-10,20%
Γερμανία	5,1%	Ισπανία	0,3%	Μέσος όρος	
Λετονία	4,9%	Βρετανία	0,2%	Ε.Ε.	2,6%

Πηγή: Eurostat

Ποσοστό της τάξης του 62,5% των ερωτηθέντων παραγωγών στην ερώτηση αυτή, δήλωσε πως το εισόδημά του είναι μικρότερο από 10.000 €. Επιπλέον, 20% των παραγωγών δήλωσαν πως το εισόδημά τους είναι μεγαλύτερο από 10.000 € αλλά δεν ξεπερνάει τις 20.000 €. Ακόμη, ποσοστό της τάξης του 7,2% των ερωτηθέντων, σημείωσαν πως το εισόδημά τους κυμαίνεται ανάμεσα στις 20.000 € με 30.000 €. Το μικρότερο ποσοστό (1,65%) δήλωσε πως το εισόδημά του βρίσκεται ανάμεσα σε

30.000 € έως 40.000 €. Τέλος, ποσοστό 8,65% απήντησαν σε αυτήν την ερώτηση πως το ετήσιο εισόδημά τους ξεπερνά τις 40.000 €.

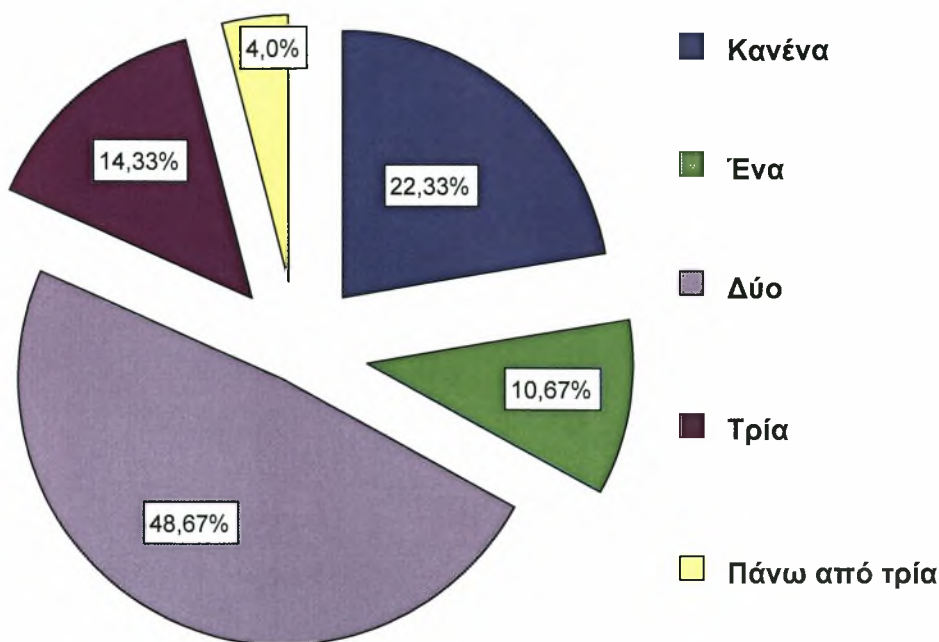

Σχήμα 27. Ύψος ετήσιου εισοδήματος.

N_o 32. Αριθμός παιδιών;

Η πλειοψηφία των αγροτών του Νομού Έβρου (48,67%) που πήραν μέρος σε αυτήν την έρευνα έχουν δύο παιδιά. Δυστυχώς το αμέσως μικρότερο ποσοστό, το οποίο είναι 22,33%, των αγροτών δεν έχει κανένα παιδί. Στη συνέχεια, ποσοστό 14,33% των ερωτηθέντων παραγωγών, έχει τρία παιδιά και ποσοστό της τάξης του 10,67% έχει ένα παιδί. Τέλος το μικρότερο ποσοστό που αντιστοιχεί σε 4,0% έχει πάνω από τρία παιδιά.

Αξίζει λοιπόν να σημειωθεί πως σύμφωνα με την έρευνα είναι πολύ μικρό το ποσοστό των πολύτεκνων οικογενειών, σε αντίθεση με τις οικογένειες οι οποίες δεν έχουν κανένα απολύτως παιδί.

Σχήμα 28. Αριθμός παιδιών.

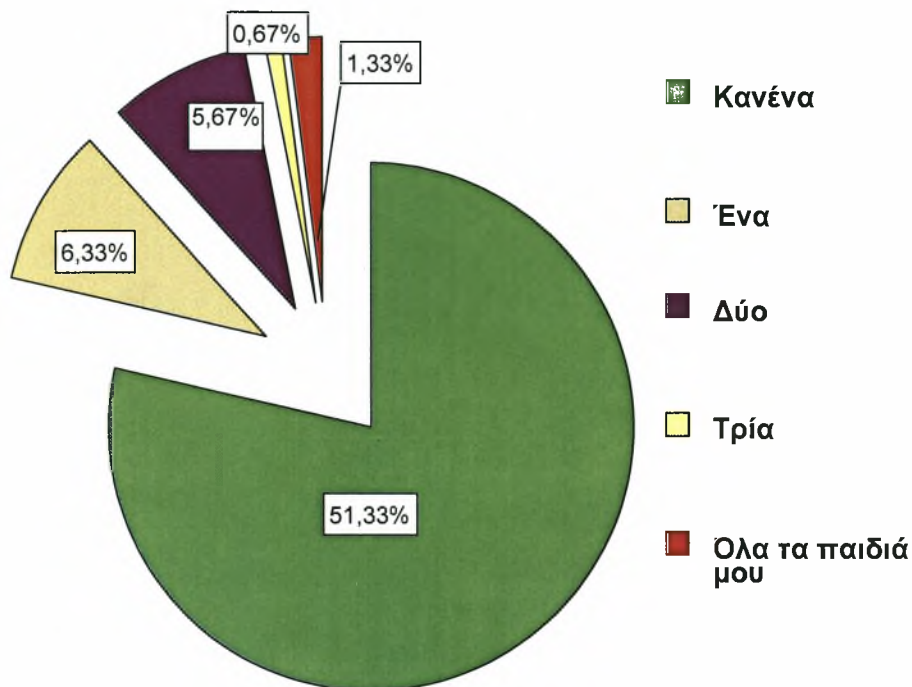
N_o 33. Αν η ηλικία των παιδιών σας είναι πάνω από 18, πόσα από αυτά θα ασχοληθούν με τον αγροτικό τομέα;

N_o 34. Αν κανένα από τα παιδιά σας δεν ασχοληθεί με τον αγροτικό τομέα, γιατί αυτό;

Στο δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα η Ελλάδα μετεξελίχθηκε από καθαρά γεωργική χώρα σε χώρα του τριτογενούς τομέα. Η απασχόληση στον αγροτικό τομέα πέρασε από το 58,8% του εργατικού δυναμικού (1951). Η μεγαλύτερη μείωση σημειώθηκε στην δεκαετία του '60, την δεκαετία της μεγάλης εξόδου του πληθυσμού τόσο από τις αγροτικές περιοχές όσο και από την γεωργία και μετά όμως από την δεκαετία του '60, η απασχόληση στην γεωργία έχανε 10 περίπου ποσοστιαίες μονάδες ανά δεκαετία (Γεράκης, 2000).

Μέσα και από αυτή την έρευνα αποδείχτηκε αυτό που όλοι φοβούνται για το μέλλον της γεωργίας, όχι μόνο στον Νομό Έβρου αλλά και σε όλη την Ελλάδα. Οι νέοι δεν δείχνουν κανένα ενδιαφέρον για την γεωργία, ενώ οι παλιοί αγρότες ολοένα και λιγοστεύουν. Σύμφωνα λοιπόν με τα στοιχεία, ποσοστό της τάξης του 51,33% των ερωτηθέντων παραγωγών δήλωσαν με παράπονο πως κανένα από τα παιδιά τους δεν έδειξαν κανένα ενδιαφέρον για την συνέχιση αυτού του δύσκολου, μα τόσο σημαντικού επαγγέλματος.

Σε αντίθεση με τα παραπάνω, υπάρχει ένα μικρό ποσοστό της τάξης του 1,33%, όπου όλα τα παιδιά του ερωτηθέντος γεωργού θα ασχοληθούν με τον αγροτικό τομέα.

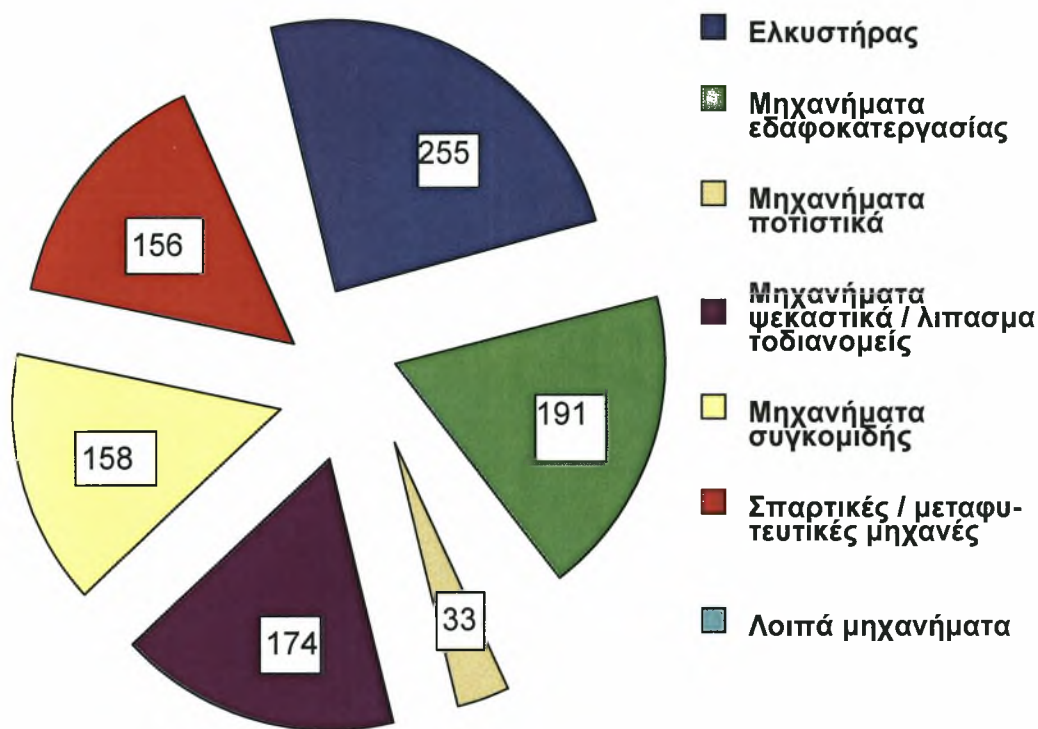
Σχήμα 29. Αριθμός παιδιών των αγροτών, με ηλικία πάνω από 18, που θα ασχοληθούν με τον αγροτικό τομέα.

Οι λόγοι για τους οποίους κανένα από τα παιδιά των ερωτηθέντων γεωργών δεν θα ασχοληθούν με τον αγροτικό τομέα συνοψίζονται ως εξής:

- + Το αγροτικό εισόδημα δεν παρέχει σιγουριά
- + Το αγροτικό εισόδημα είναι αρκετά χαμηλό
- + Προτίμησαν να φύγουν από τον τόπο τους για να σπουδάσουν
- + Τα στρέμματα τα οποία διαθέτουν είναι λίγα
- + Στράφηκαν σε άλλη εργασία γιατί δεν βρήκαν τίποτε το ενδιαφέρον
- + Πήγαν μισθοφόροι στο στρατό για να μπορέσουν να βοηθήσουν τις οικογένειές τους
- + Προτίμησαν κάτι πιο εύκολο με καλύτερες συνθήκες εργασίας

Νο 35. Τι είδους αγροτικά μηχανήματα κατέχετε;

Σύμφωνα με τις απαντήσεις τις οποίες έδωσαν οι παραγωγοί του Νομού Έβρου στην ερώτηση αυτή, είναι φανερό πως από τα 300 άτομα τα οποία ερωτήθηκαν, οι 255 έχουν στην διάθεσή τους έναν γεωργικό ελκυστήρα. Επίσης, 191 παραγωγοί κατέχουν μηχανήματα εδαφοκατεργασίας και 174 ψεκαστικά μηχανήματα / λιπασματοδιανομείς. Οι μισοί περίπου από τους ερωτηθέντες, έχουν μηχανήματα συγκομιδής και σπαρτικές / μεταφυτευτικές μηχανές, 158 και 156 άτομα αντίστοιχα.

Σχήμα 30. Αγροτικά μηχανήματα που έχει ο παραγωγός.

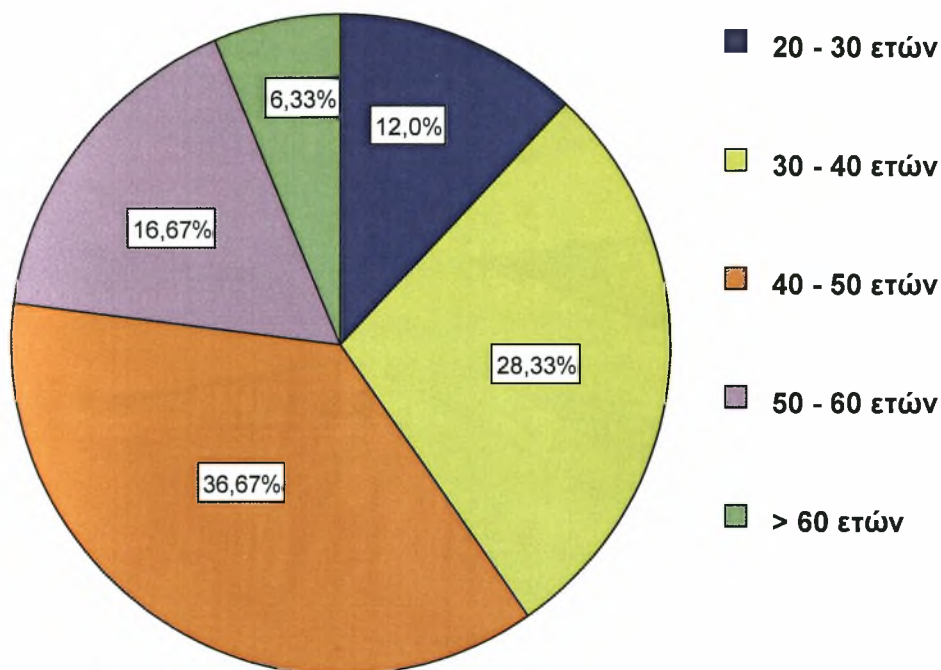
Αυτό το οποίο πρέπει να σημειωθεί στην συγκεκριμένη ερώτηση, είναι πως αρκετά από τα ερωτηθέντα άτομα δεν είχαν υπό την κατοχή τους κανένα αγροτικό μηχανήμα, αλλά πραγματοποιούν τις απαραίτητες εργασίες στα αγροτεμάχιά τους είτε δανειζόμενοι κάποιο μηχάνημα ή αγοράζοντας αγροτικά μηχανήματα με κάποιον άλλο για τη μείωση των εξόδων.

Νο 36. Ποια είναι η ηλικία σας;

Η ηλικία των γεωργών, οι οποίοι έλαβαν μέρος σε αυτήν την έρευνα, κυμαίνεται από 20 έως πάνω των 60 ετών. Οι περισσότεροι εκ των ερωτηθέντων (36,67%) βρίσκονται σε ηλικία 40 – 50 ετών. Στη συνέχεια ακολουθούν οι παραγωγοί

που έχουν ηλικία 30 – 40 ετών με ποσοστό 28,33% και οι παραγωγοί με ηλικία 50 – 60 ετών(16,67%).

Δυστυχώς, οι παραγωγοί με μικρή ηλικία 20 -30 ετών, αντιστοιχούν σε ένα μικρό ποσοστό, μόλις του 12% των ερωτηθέντων, πράγμα που δείχνει πως η πορεία της γεωργίας, τουλάχιστον στο Νομό Έβρου, δεν είναι πολύ μεγάλη ακόμη. Τέλος, σε ποσοστό της τάξης του 6,33% αντιστοιχεί ο αγροτικός πληθυσμός του οποίου η ηλικία ξεπερνάει τα 60 έτη.

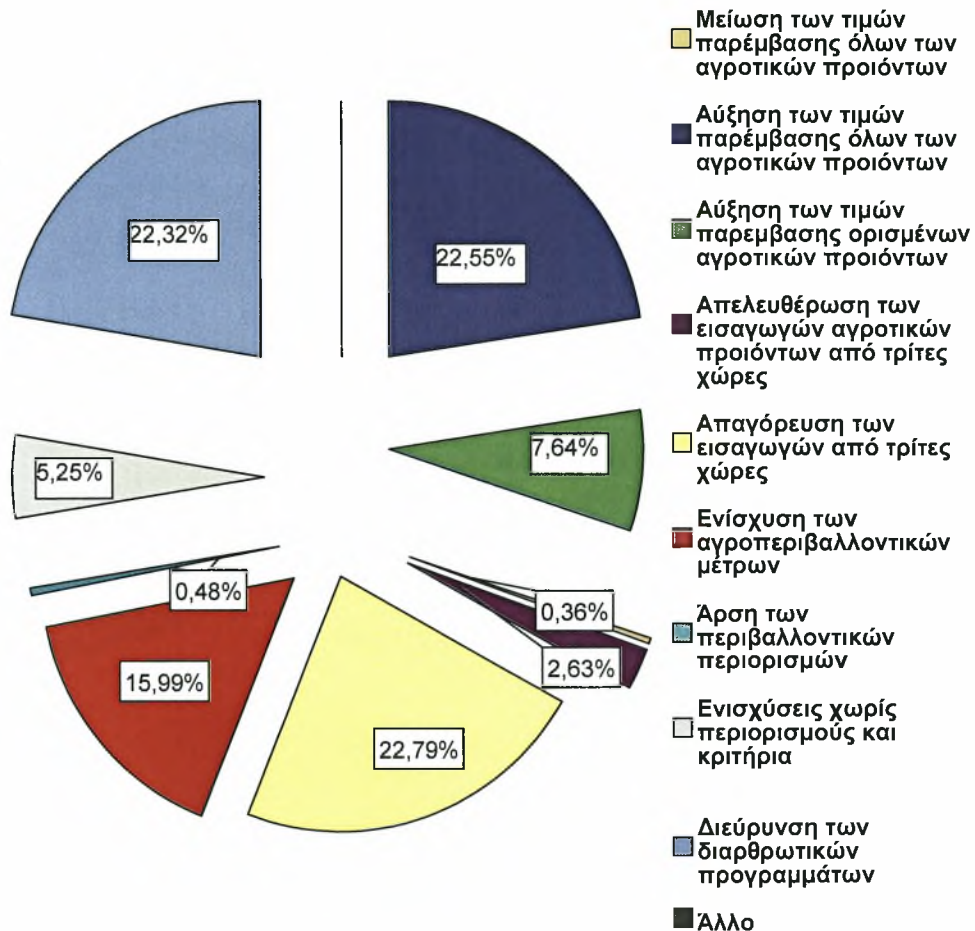

Σχήμα 31. Ηλικία των παραγωγών.

Νο 37. Ποια από τα παρακάτω θα προτείνετε για τη βελτίωση της Αγροτικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

Το μεγαλύτερο ποσοστό των παραγωγών του Νομού Έβρου (22,79%), οι οποίοι πήραν μέρος σε αυτήν την έρευνα, πιστεύουν πως η ενέργεια της Ε.Ε., για την βελτίωση της αγροτικής πολιτικής, είναι η απαγόρευση των εισαγωγών από τρίτες. Αυτό το στηρίζουν στα φθηνά εργατικά χέρια και προϊόντα τα οποία υπάρχουν στις τρίτες χώρες, με αποτέλεσμα τα δικά τους προϊόντα να παραμένουν στις αποθήκες, αφού οι έμποροι θα προτιμήσουν το προϊόν με το μικρότερο κόστος. Από την άλλη πλευρά, ποσοστό 2,63% των παραγωγών πιστεύουν πως θα έπρεπε να απελευθερωθούν οι εισαγωγές από τις τρίτες χώρες.

Στη συνέχεια, ποσοστό της τάξης του 22,55% των παραγωγών, σημείωσαν πως η Ε.Ε. για να βελτιώσει την αγροτική πολιτική, πρέπει να αυξήσει τις τιμές παρέμβασης σε όλα τα αγροτικά προϊόντα, και ποσοστό 7,64% σε ορισμένα αγροτικά προϊόντα, σε αντίθεση με το 0,36% το οποίο πιστεύει πως θα πρέπει να μειωθούν οι τιμές παρέμβασης.

Σχήμα 32. Προτάσεις για τη βελτίωση της Αγροτικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

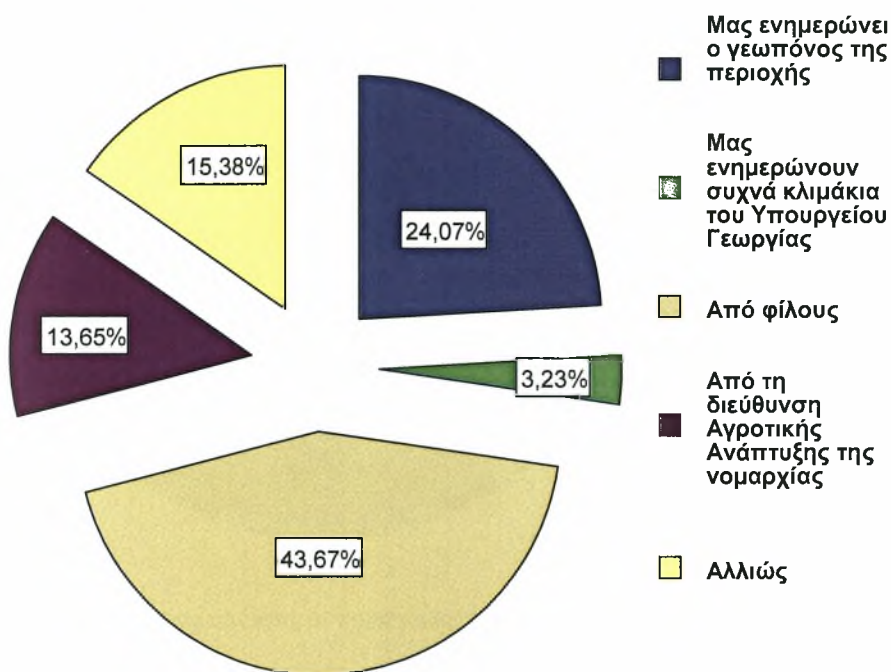
Ενίσχυση των αγροπεριβαλλοντικών μέτρων, πιστεύει το 15,99% των ερωτηθέντων παραγωγών, πως θα επιφέρει την βελτίωση της αγροτικής πολιτικής της Ε.Ε. Επίσης, ένα μικρό ποσοστό των παραγωγών (0,48%) δήλωσε πως θετικό αποτέλεσμα θα έφερνε η άρση των περιβαλλοντικών περιορισμών. Ακόμη, ένα επίσης μικρό ποσοστό των παραγωγών (5,25%) θεωρεί πως οι ενισχύσεις χωρίς περιορισμούς και κριτήρια θα μπορούσε να επιφέρει βελτίωση της αγροτικής πολιτικής της Ε.Ε.

Τέλος, ένα μεγάλο ποσοστό της τάξης του 22,32% των ερωτηθέντων παραγωγών, πιστεύει πως η καλύτερη τακτική της Ε.Ε. για την βελτίωση της αγροτικής πολιτικής είναι η διεύρυνση των διαρθρωτικών προγραμμάτων.

Νο 38. Πως ενημερώνεστε σχετικά με τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι για να μπορέσει ο κάθε παραγωγός να ενημερωθεί για τα προγράμματα της Ε.Ε. Μερικοί από αυτούς είναι :

- ↻ Ενημέρωση από το γεωπόνο της περιοχής
- ↻ Ενημέρωση από τα κλιμάκια του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
- ↻ Ενημέρωση από φίλους
- ↻ Ενημέρωση από τη Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης της Νομαρχίας

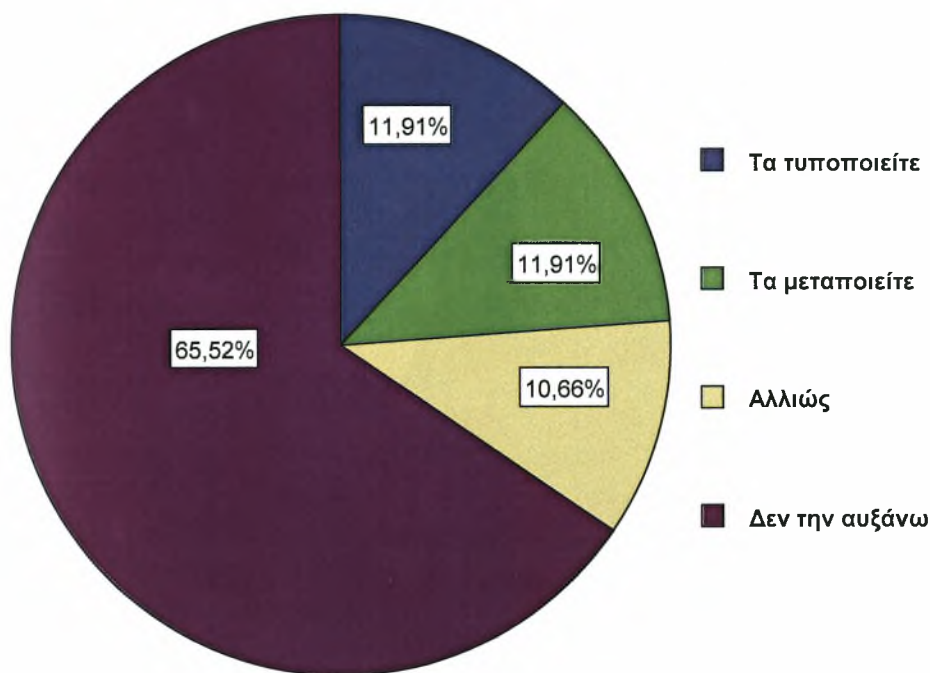
Σχήμα 33. Πηγές ενημέρωσης των παραγωγών σχετικά με τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Δυστυχώς η πλειοψηφία των παραγωγών του Νομού Έβρου (43,67%) ενημερώνεται σχετικά με τα προγράμματα της Ε.Ε. μέσω φίλων και γνωστών, που δεν είναι η πιο έγκυρη πηγή, αλλά σε μερικές περιπτώσεις η μοναδική. Ποσοστό της τάξης του 24,07% των παραγωγών ενημερώνονται μέσω των γεωπόνων της περιοχής τους, καθώς και μέσω του τμήματος Αγροτικής Ανάπτυξης της νομαρχίας Έβρου (13,65%). Ένα μικρό ποσοστό (3,23%) των παραγωγών ενημερώνονται για τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα μέσω των κλιμακίων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Τέλος, ένα μεγάλο ποσοστό της τάξης του 15,38% των παραγωγών που πήραν μέρος σε αυτήν την έρευνα υποστήριξαν πως ενημερώνονται για τα προγράμματα της Ε.Ε. μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης και μέσω του ηλεκτρονικού διαδικτύου.

Νο 39. Πως αυξάνετε την αξία των προϊόντων σας;

Μερικοί απλοί τρόποι για να μπορέσει ο αγρότης να αυξήσει την αξία των προϊόντων του είναι η μεταποίηση και η τυποποίηση. Η πλειοψηφία των παραγωγών του Νομού Έβρου (65,52%), οι οποίοι έλαβαν μέρος σε αυτήν την έρευνα, δεν αυξάνουν την αξία των προϊόντων τους, διότι τα ίδια τα προϊόντα δεν το επιτρέπουν.

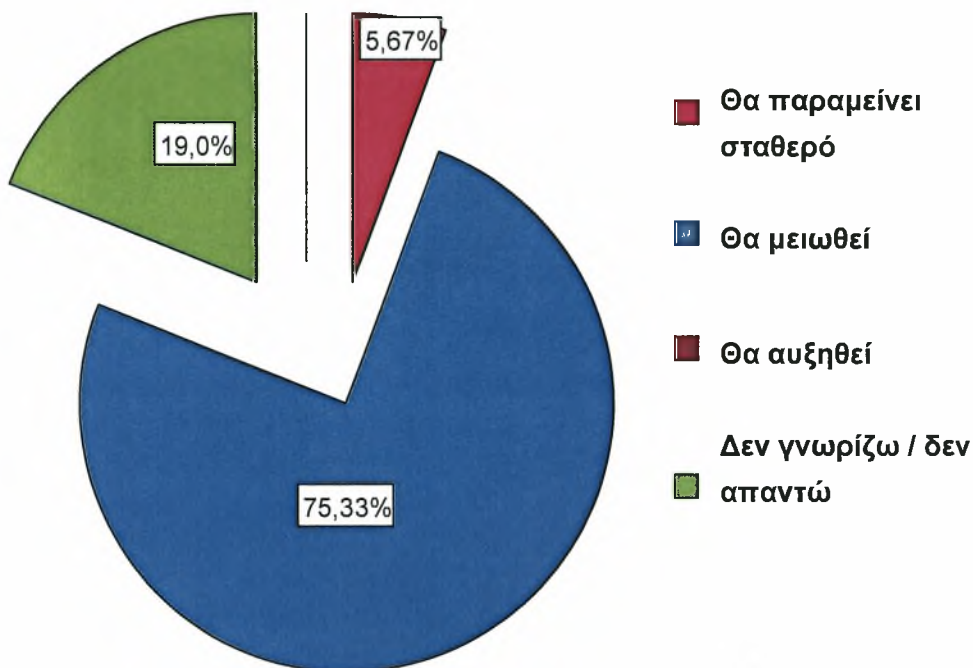
Σχήμα 34. Τρόποι με τους οποίους οι παραγωγοί αυξάνουν την αξία των προϊόντων τους.

Ποσοστό 11,91% των παραγωγών μεταποιούν τα προϊόντα τους και κυρίως τα αμπέλια και τις ελιές. Ίδιο ποσοστό των ερωτηθέντων τυποποιεί τα προϊόντα του, εργασία που πραγματοποιείται στους συλλόγους της κάθε περιοχής όπου αυτοί υπάρχουν. Τέλος, αρκετοί είναι και οι παραγωγοί οι οποίοι αυξάνουν την αξία των προϊόντων τους, πουλώντας τα στις λαϊκές αγορές της περιοχής με ποσοστό 10,66%.

Νο 40. Αν (όταν) καταργηθούν τελείως οι εγγυημένες τιμές, το εισόδημά σας θα παραμείνει σταθερό, θα μειωθεί, θα αυξηθεί ή δεν γνωρίζετε;

Οι παραγωγοί του Νομού Έβρου που έλαβαν μέρος σε αυτήν την έρευνα, προχωρούν και βασίζονται στις εγγυημένες τιμές, και για αυτόν ακριβώς το λόγο

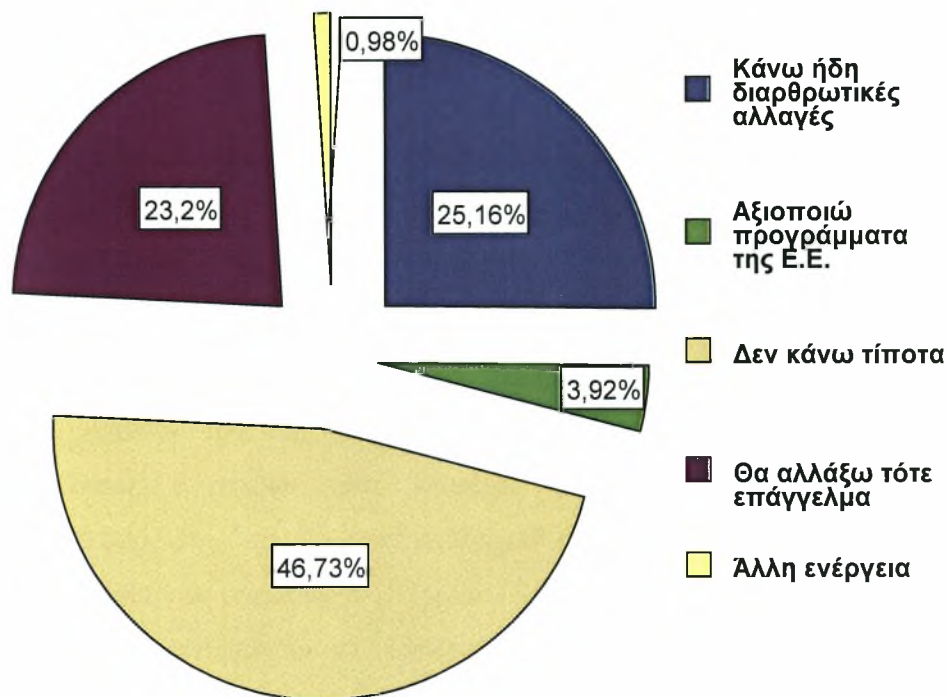
πιστεύουν οι περισσότεροι (75,33%) πως η παύση τους θα επιφέρει και μείωση του εισοδήματός τους. Ένα ποσοστό των ερωτηθέντων (19%) δεν γνωρίζουν τι θα επιφέρει η παύση των εγγυημένων τιμών στο εισόδημά τους, ενώ 5,67% πως το εισόδημά τους θα παραμείνει σταθερό. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως κανένας από τους ερωτώμενους δεν πιστεύει πως η παύση των εγγυημένων θα επιφέρει αύξηση στο εισόδημά τους.

Σχήμα 35. Άποψη των παραγωγών σχετικά με το μέλλον του εισοδήματός τους, μετά την κατάργηση των εγγυημένων τιμών.

Νο 41. Ποιες είναι οι ενέργειές σας προκειμένου να προστατέψετε το εισόδημά σας από παύση των εγγυημένων τιμών;

Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτής της έρευνας, η πλειοψηφία των παραγωγών του Νομού Έβρου (46,73%), δεν θα κάνουν απολύτως τίποτα έτσι ώστε να προστατέψουν το εισόδημά τους, σε αντίθεση με το 25,16% οι οποίοι κάνουν ήδη διαρθρωτικές αλλαγές. Δυστυχώς ένα μικρό ποσοστό των ερωτηθέντων, μόνο 3,92%, αξιοποιεί προγράμματα τις Ε.Ε. Ένα ακόμη δυσάρεστο αποτέλεσμα από τα στοιχεία της έρευνας είναι πως αρκετοί αγρότες του Νομού Έβρου(23,2%) θα άλλαζαν το επάγγελμά τους με μεγάλη ευκολία, για λόγους όπως παύση των εγγυημένων τιμών.

Σχήμα 36. Πιθανές ενέργειες των παραγωγών προκειμένου να προστατέψουν το εισόδημα από την παύση των εγγυημένων τιμών.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Συμπεράσματα

Τα συμπεράσματα που προέκυψαν από αυτήν την έρευνα στο Νομό Έβρου, ως αποτέλεσμα της ανάλυσης των 300 ερωτηματολογίων είναι τα εξής :

1. Η πλειοψηφία των κατοίκων του Νομού Έβρου ασχολείται με τον πρωτογενή τομέα.
2. Οι αγρότες του Νομού Έβρου αντιμετωπίζουν προβλήματα με το εισόδημα που λαμβάνουν από τη γεωργία και αναγκάζονται να έχουν δεύτερη απασχόληση, η οποία τους επιφέρει επιπλέον χρήματα, ώστε να αντεπεξέλθουν στις δυσκολίες της καθημερινότητας.
3. Η πλειοψηφία των αγροτών του Νομού Έβρου δεν είναι ικανοποιημένοι από τις τιμές που πετυχαίνουν τα προϊόντα, τα οποία παράγουν. Το 38% των ερωτηθέντων δηλώνουν πως θέλουν μία αύξηση τις τιμής ανά μονάδα μέτρησης των προϊόντων τους άνω του 30%.
4. Αρκετά μεγάλο ποσοστό των αγροτών δήλωσαν πως θα είχαν τη δυνατότητα να παράγουν περισσότερο εάν οι τιμές των προϊόντων τους ήταν υψηλότερες, πράγμα που θα τους επιφέρει μεγαλύτερο κέρδος.
5. Ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των παραγωγών του Νομού Έβρου, δεν γνώριζε ότι η πρώτη αναμόρφωση της Κ.Α.Π. έγινε το 1992, ενώ οι περισσότεροι από αυτούς που το γνώριζαν ήταν σωστά ενημερωμένοι ώστε να γνωρίζουν και τους λόγους για τους οποίους επήλθε η αναμόρφωση.
6. Η συντριπτική πλειοψηφία των αγροτών δεν γνώριζε τίποτα για τις αναμορφώσεις της Κ.Α.Π. Δυστυχώς οι αγρότες των παραμεθόριων περιοχών δεν ενημερώνονται επαρκώς για την πορεία της γεωργίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα.
7. Οι αγρότες του Νομού Έβρου δεν υποστηρίζουν την ένταξη των νέων χωρών στην Ε.Ε. διότι πιστεύουν πως οι επιπτώσεις στον αγροτικό τομέα θα είναι αρνητικές. Ο λόγος για τη στάση τους αυτή είναι ότι οι νέες εντασσόμενες χώρες θα παρέχουν στην αγορά φθηνότερα προϊόντα, με αποτέλεσμα τα δικά τους να παραμείνουν στις αποθήκες. Να σημειωθεί ότι μεγάλο ποσοστό δεν τοποθετήθηκε στην ερώτηση αυτή διότι δεν γνώριζε ή διότι δεν είχε άποψη.

8. Το μεγαλύτερο ποσοστό των αγροτών έχουν αρνητική άποψη για τον Π.Ο.Ε. Μεγάλο είναι και πάλι το ποσοστό των ατόμων που δεν γνώριζαν τίποτε και για αυτό το λόγο δεν τοποθετήθηκαν.
9. Ένα υψηλό ποσοστό (91,67%) των αγροτών του Έβρου υποστηρίζουν ότι ο Έλληνας αγρότης οφείλει να γίνει ανταγωνιστικός στην παγκοσμιοποιημένη αγορά, διότι είναι ο μόνος τρόπος για να επιβιώσει ο ίδιος, και κατ' επέκταση η ελληνική γεωργία, στα σημερινά πρότυπα.
10. Η συντριπτική πλειοψηφία των αγροτών του Νομού Έβρου πιστεύουν ότι η γεωργία πρέπει να προστατεύεται από την Ε.Ε., διαφορετικά θα καταρρεύσει και θα αποδυναμωθεί.
11. Οι αγρότες του Νομού, σε ποσοστό 96%, νιώθουν απροστάτευτοι και αδύναμοι, ζητώντας από το κράτος μία καλύτερη αντιμετώπιση. Η έλλειψη ενημέρωσης για την πορεία της Ε.Ε. και τα δρώμενα στη σημερινή γεωργία κάνουν τους παραγωγούς πιο ευάλωτους.
12. Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος της έρευνας είχε άγνοια σχετικά με το γεγονός ότι οι εγγυημένες τιμές, ιδιαίτερα σε ορισμένα προϊόντα, δημιούργησαν τεράστια δημοσιονομικά έξοδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
13. Το 73,47% των γεωργών δήλωσε ότι λαμβάνει εξισωτική αποζημίωση, το 77,21% οικονομικές ενισχύσεις με συνυπευθυνότητα και το 62,93% ποσοτώσεις αγροτικών ή κτηνοτροφικών προϊόντων.
14. Δυστυχώς, αν και η πλειοψηφία των παραγωγών λαμβάνει εξισωτική αποζημίωση, οικονομικές ενισχύσεις με συνυπευθυνότητα και ποσοτώσεις αγροτικών ή κτηνοτροφικών προϊόντων, το 48,98% δεν γνώριζε για τους Κώδικες Ορθής Γεωργικής Πρακτικής. Από την άλλη πλευρά όμως, θετικό είναι το γεγονός ότι το 39,12% των ερωτηθέντων συμφωνούν με την εφαρμογή των κωδίκων.
15. Οι αγρότες του Νομού Έβρου είναι ευαισθητοποιημένοι όσον αφορά την ποιότητα των προϊόντων τους και την προστασία του περιβάλλοντος. Μεγάλο ποσοστό δήλωσε ότι είναι σωστό να τηρούνται κριτήρια για την καλή κατάσταση του περιβάλλοντος και τις συνθήκες εργασίας τους.
16. Ο μεγαλύτερος αριθμός των ερωτηθέντων παραγωγών ζητάει τη διοχέτευση περισσότερων χρημάτων στα διαρθρωτικά προγράμματα από ότι στη στήριξη των τιμών, διότι με αυτόν τον τρόπο οι έλληνες αγρότες θα γίνουν περισσότερο ανταγωνιστικοί, θα παράγονται περισσότερο ασφαλή τρόφιμα, θα προστατεύεται ο καταναλωτής και το περιβάλλον καλύτερα, θα υπάρχει

μια σταθερότητα στο αγροτικό εισόδημα, θα επικρατήσουν οι «σωστοί» παραγωγοί, οι οποίοι τηρούν όλα τα κριτήρια και θα προστεθούν περισσότεροι νέοι αγρότες οι οποίοι δεν είχαν κάποιο άλλο κίνητρο.

17. Πολύ μικρός αριθμός των αγροτών του Νομού Έβρου είναι δικαιούχος κάποιου ευρωπαϊκού προγράμματος και αυτό αποδίδεται στην μη έγκαιρη και σωστή ενημέρωσή τους.
18. Η συντριπτική πλειοψηφία των αγροτών του Νομού Έβρου πουλάει τα προϊόντα της μέσω των αγροτικών συνεταιρισμών, ο ρόλος των οποίων θα πρέπει να ενισχυθεί.
19. Το ετήσιο εισόδημα των γεωργών του Νομού είναι πάρα πολύ μικρό, μικρότερο των 10.000 €, κάτι που προσπαθούν να αντισταθμίσουν με την δευτερεύουσα απασχόληση.
20. Πολύ λίγοι είναι οι νέοι οι οποίοι θα ασχοληθούν με τη γεωργία στο νομό διότι, το αγροτικό εισόδημα δεν τους παρέχει σιγουριά, είναι αρκετά χαμηλό, προτίμησαν να φύγουν από τον τόπο τους για να σπουδάσουν, τα στρέμματα τα οποία διαθέτουν είναι λίγα, στράφηκαν σε άλλη εργασία γιατί δεν βρήκαν τίποτε το ενδιαφέρον, πήγαν μισθοφόροι στο στρατό, προτίμησαν κάτι πιο εύκολο και με καλύτερες συνθήκες εργασίας.
21. Αρκετά από τα ερωτηθέντα άτομα δεν είχαν στην κατοχή τους κανένα αγροτικό μηχάνημα, αλλά πραγματοποιούσαν τις απαραίτητες εργασίες στα αγροτεμάχιά τους είτε δανειζόμενοι κάποιο μηχάνημα ή αγοράζοντας αγροτικά μηχανήματα σε συνεργασία με κάποιον άλλο αγρότη για τη μείωση των εξόδων.
22. Δυστυχώς, οι παραγωγοί με μικρή ηλικία (20 -30 ετών), αντιστοιχούν σε ένα μικρό ποσοστό, πράγμα που δείχνει πως η πορεία της γεωργίας, τουλάχιστον στο Νομό Έβρου, δεν είναι πολύ μεγάλη ακόμη.
23. Η πλειοψηφία των παραγωγών του Νομού ενημερώνεται σχετικά με τα προγράμματα της Ε.Ε. μέσω φίλων και γνωστών, πηγή η οποία δεν είναι η πιο έγκυρη.
24. Οι παραγωγοί του Νομού Έβρου προχωρούν και βασίζονται στις εγγυημένες τιμές και για αυτόν ακριβώς το λόγο οι περισσότεροι πιστεύουν ότι η παύση τους θα επιφέρει και μείωση του εισοδήματός τους. Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτής της έρευνας, η πλειοψηφία των παραγωγών του Νομού Έβρου δεν θα μπορέσει να κάνει απολύτως τίποτα ώστε να προστατέψει το εισόδημά του.

Προτάσεις

Με βάση τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την ανάλυση των 300 ερωτηματολογίων που διατέθηκαν στους αγρότες του Νομού Έβρου εύκολα διαπιστώνει κανείς ότι δεν υπάρχει επαρκής ενημέρωση για τα κρίσιμα ζητήματα που αφορούν τη γεωργία και κατά συνέπεια για τους ίδιους.

Παρακάτω παρατίθενται προτάσεις, για τη μείωση των προβλημάτων των αγροτών και τη βελτίωση του επιπέδου της ενημέρωσης τους για τα ζητήματα που τους αφορούν άμεσα.

- ↻ Παροχή γνώσεων στους αγρότες πάνω στις ραγδαίες εξελίξεις που σηματοδοτούν το μέλλον του αγροτικού τομέα, καθώς και στις δυνατότητες που δίνονται για εναλλακτικές δραστηριότητες.
- ↻ Εκπαίδευση, κατάρτιση και ενημέρωση του ανθρώπινου δυναμικού και ιδιαίτερα των νέων που ασχολούνται με τον αγροτικό τομέα.
- ↻ Βελτίωση της ευελιξίας της παραγωγικής διαδικασίας.
- ↻ Εισαγωγή των νέων τεχνολογιών, φιλικών προς το περιβάλλον.
- ↻ Αύξηση της απασχόλησης.
- ↻ Ενίσχυση της ανταγωνιστικής τους θέσης στη διεθνή αγορά.
- ↻ Μια νέα επιθετική αγροτική πολιτική, με σχέδιο και πρόγραμμα σε βάθος χρόνου.
- ↻ Μείωση της τιμής των καυσίμων και του ηλεκτρικού ρεύματος για αγροτική χρήση.
- ↻ Μείωση του Φ.Π.Α. για αγροτικά μηχανήματα.
- ↻ Μείωση των φόρων για κάθε μορφής μεταβίβαση αγροτικής γης προς τους αγρότες.
- ↻ Έμφαση στην τυποποίηση και τη μεταποίηση, αλλά και στην ποιότητα των προϊόντων.
- ↻ Έργα για την πρόληψη της λειψυδρίας και την αντιμετώπιση του κινδύνου πλημμυρών.

Ωστόσο θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι, παρόλα τα μέτρα της Ε.Ε. και της ελληνικής πολιτείας μέσω των Νομαρχιών και των Διευθύνσεων Αγροτικής Ανάπτυξης, η κατάσταση δεν μπορεί να βελτιωθεί εάν οι ίδιοι οι αγρότες δεν κατανοήσουν ότι πρέπει να δραστηριοποιηθούν και να αλλάξουν ριζικά τον τρόπο εκμετάλλευσης της γης τους μέσα σε ένα νέο και πολύ διαφορετικό ευρωπαϊκό πλαίσιο.

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αρχοντής Ν. 2006. *Χάνεται η ταμπακιάρα του εισοδήματος*. Agrenda, αριθμός φύλλου 59, 30-12-06.

Γαλανοπούλου Σ. 1999. *Γενική Γεωργία*. Πανεπιστημιακές εκδόσεις, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Γεράκης Π.Α. (Συντονιστής). 2000. Πρακτικά συνεδρίου : *Γεωργία και Περιβάλλον*. Εκδόσεις Επτάλοφος.

Γεωργιάδης Γ. 2006. *Η Ευρωπαϊκή Κοινή Αγροτική Πολιτική (μέρος 1ο)*. www.archive.gr

Γεωργιοπούλου Τ. 2003. *Αγρότες ηλικιωμένοι, αβοήθητοι, καλομαθημένοι. Πού πάσχουν γεωργία - κτηνοτροφία με βάση μελέτη επτά καθηγητών, που παρήγγειλε το υπουργείο Γεωργίας*. www.news.kathimerini.gr

Κιτσικίδης Λ. 2005. *Οι συγχωνεύσεις δεν είναι αυτοσκοπός*. Αγρόκτημα, τεύχος 17, σελ. 65.

Κόρακας Α. 2006. *Ανάπτυξη της υπαίθρου*. www.diamet.gr

Κουτσούρης Α. και Σιάρδος Γ. 2004. *Αειφορική Γεωργία και Ανάπτυξη*. Εκδόσεις Ζυγός.

Κωνσταντινίδης Γ. 2004. *Η εκπαίδευση των αγροτών ως μέσο βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και της μείωσης της ανεργίας*. www.ogeeka-dimitra.org.gr

Λουλούδης Λ. και Μπεόπουλος Ν. 1999. *Κριτικές Προσεγγίσεις της Ανάπτυξης και της Προστασίας του Περιβάλλοντος της Υπαίθρου*. Εκδόσεις Στοχαστής.

Maltby L. 2005. *Η Κοινή Γεωργική Πολιτική με απλά λόγια*. Εκδότης Eugene Leguen de Lacroix.

Μούσης Ν. 2005. *Ευρωπαϊκή Ένωση. Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική*. Εκδόσεις Παπαζήση.

Νικολαΐδης Ε. 2005. *Η αγροτική Ελλάδα φροντίζει τον αγροτικό της τομέα αφάνταστα λιγότερο από τη Δανία!* www.ananeotiki.gr

Παπαδόπουλος Γ.Π. και Πατρώνης Β. 2003. *Αειφόρος Αγροτική Ανάπτυξη: Πολυλειτουργικότητα της Γεωργίας και Κοινωνική Οικονομία*. Εκδόσεις Θεμέλιο.

Πολύμερος Κ. 2001. *Γεωργική Ανάπτυξη*. Πανεπιστημιακές εκδόσεις, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Τζώρτζιος Στ. 1998-99. *Εισαγωγή στη Γεωργική Στατιστική*. Πανεπιστημιακές εκδόσεις, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Φωτόπουλος Χ. 1998. Πρακτικά Αργοτοπεριβαλλοντικής Συνάντησης Εργασίας (Workshop) : *Αργοτοπεριβαλλοντική Πολιτική για μια Βιώσιμη Ανάπτυξη της Υπαίθρου*. Εκδόσεις Σταμούλης Αθ.

Πηγές από το διαδύκτιο :

www.ornithologiki.gr

www.gklavakis.gr

www.oke.gr

www.agro2006

www.statistics.gr

www.minagric.gr

www.paseges.gr

www.ec.europa.eu

www.tedk.gr

www.orestiada.gr

www.hit360.gr

www.tyxero.gr

www.alexpolis.gr

www.samothraki.gr

www.didymoteicho.gr

www.orestiada.gr

www.trigono.gr

www.traianoupolis.gr

www.vissa.evros.gr

www.feres.gr

www.papaki.gr

www.el.wikipedia.org

www.el-karakas.de

www.softlab.ntua.gr

Άλλες πηγές :

Νομαρχία Μαγνησίας

Νομαρχία Έβρου

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Παράρτημα Ι

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. Είστε κατ' επάγγελμα αγρότης ;
ναι
όχι
2. Έχετε δευτερεύουσα απασχόληση;
ναι
όχι
3. Αν ναι, ποια;
4. Ποιο το κύριο είδος το οποίο καλλιεργείτε;
βαμβάκι
καπνός
σιτάρι
τριφύλλι
άλλο (ποιο:)
5. Πόσα στρέμματα καλλιεργείτε;
Βαμβάκι.....στρ
Καπνός.....στρ
Σιτάρι.....στρ
Τριφύλλι.....στρ
Άλλη καλλιέργεια.....στρ
6. Είστε ικανοποιημένος από τις τιμές των προϊόντων σας;
ναι
όχι
7. Θα ήσασταν ικανοποιημένος με μια αύξηση της τιμής ανά μονάδα μέτρησης κατά:

10%
20 %
30 %
άνω του 30 %
8. Θα είχατε τη δυνατότητα να παράγετε περισσότερο;
ναι
όχι
9. Πιστεύετε ότι είναι αναγκαίο να αλλάξετε την /τις καλλιέργεια-ες σας ;
ναι
όχι

10. Αν ναι για ποιο λόγο;

Επειδή η καλλιέργεια μου απαιτεί πολύ νερό.

Επειδή η καλλιέργεια μου απαιτεί πολλά λιπάσματα.

Επειδή η καλλιέργεια μου απαιτεί πολλά φυτοφάρμακα.

Επειδή η καλλιέργεια μου δεν είναι αποδοτική.

Επειδή η καλλιέργεια μου δεν επιτυγχάνει καλές τιμές.

Επειδή το προϊόν που παράγω δεν απορροφάται στην αγορά.

11. Γνωρίζετε ότι η πρώτη αναμόρφωση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής έγινε το 1992;

ναι

όχι

12. Αν ναι, γιατί έγινε;

Επειδή η παραγωγή αγροτικών προϊόντων στην Ε.Ε. ήταν ανεπαρκής.

Επειδή η παραγωγή αγροτικών προϊόντων στην Ε.Ε. ήταν πολύ μεγαλύτερη από τη ζήτηση.

Επειδή τα δημοσιονομικά έξοδα της Ε.Ε. για τη στήριξη των αγροτών ήταν τεράστια.

Επειδή δεν υπήρχε αποτελεσματική στήριξη των αγροτών.

Για να προσαρμοστεί περισσότερο στις απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος.

13. Ποιες άλλες αναμορφώσεις της Κ.Α.Π. έχουν γίνει;

1997

1999

2001

2003

14. Ποια η άποψη σας για την ένταξη των νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τις επιπτώσεις της στην Αγροτική Πολιτική ;

θετική

αρνητική

δεν έχω άποψη/ δεν γνωρίζω

15. Ποια η άποψη σας για τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου και τις επιπτώσεις στον αγροτικό τομέα ;

θετικές
αρνητικές
δεν έχω άποψη/ δεν γνωρίζω

16. Πιστεύετε ότι ο Έλληνας αγρότης οφείλει να γίνει ανταγωνιστικός στην παγκοσμιοποιημένη αγορά;

ναι
όχι

17. Πιστεύετε ότι η Ε.Ε. οφείλει να συνεχίσει την προστατευτική της τακτική απέναντι στον αγρότη;

ναι
όχι

18. Αν ναι, με ποιο τρόπο;

Με το να παράγει προϊόντα ανώτερης ποιότητας;
Με το να παράγει προϊόντα με χαμηλότερο κόστος;
Με το να πουλάει φτηνότερα;
Άλλο. Ποιο;

19. Πιστεύετε ότι το κράτος θα πρέπει να παίζει ενεργό ρόλο στη στήριξη του αγροτικού εισοδήματος;

ναι
όχι

20. Γνωρίζετε ότι οι εγγυημένες τιμές, ιδιαίτερα σε ορισμένα προϊόντα δημιούργησαν τεράστια δημοσιονομικά έξοδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση;

ναι
όχι

21. Λαμβάνετε εξισωτική αποζημίωση;

ναι
όχι

Συνυπευθυνότητα ;

ναι
όχι

Ποσοστάσεις ;

ναι
όχι

22. Αν ναι, συμφωνείτε με την τήρηση του "Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής";

ναι

όχι

Δεν γνωρίζω γι' αυτόν

23. Συμφωνείτε με τη «διασταυρούμενη /πολλαπλή συμμόρφωση, σύμφωνα με την οποία η πλήρης καταβολή των κατ 'αποκοπήν κοινοτικών ενισχύσεων θα προϋποθέτει τήρηση κάποιων κριτηρίων, σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος, την ασφάλεια των τροφίμων, την καλή κατάσταση των ζώων κ.λπ.;

24. Αν όχι γιατί;.....

25. Αν ναι γιατί;.....

26. Συμφωνείτε με τη διοχέτευση περισσότερων χρημάτων στα διαβρωτικά προγράμματα (επενδύσεις στον αγροτικό τομέα) από ό,τι στη στήριξη των τιμών;

ναι

όχι

δεν έχω γνώμη/ δεν απαντώ

27. Αν όχι γιατί;.

28. Αν ναι γιατί;

29. Είστε δικαιούχος κάποιου Ευρωπαϊκού Προγράμματος;

νέος αγρότης

LEADER.

βιολογική γεωργία

μείωση νιτρορύπανσης

μακροχρόνια παύση καλλιέργειας

άλλο (ποιο;);.....

30. Πώς πουλάτε τα προϊόντα που παράγετε;

Μέσω συνεταιρισμού

Μόνος σας;

Αλλιώς. Πώς;

31. Ποιο είναι το ύψος του ετήσιου εισοδήματός σας:

- < 10.000 ευρώ
- 10.000-20.000
- 20.000-30.000
- 30.000-40.000
- > 40.000

32. Αριθμός παιδιών:

- Κανένα
- Ένα
- Δύο
- Τρία
- Πάνω από τρία

33. Αν η ηλικία των παιδιών σας είναι πάνω από 18, πόσα από αυτά θα ασχοληθούν με τον αγροτικό τομέα;

- Κανένα
- Ένα
- Δύο
- Τρία
- όλα τα παιδιά μου

34. Αν κανένα από τα παιδιά σας δεν ασχοληθεί με τον αγροτικό τομέα, γιατί αυτό;

35. Σημειώστε το είδος των αγροτικών μηχανημάτων που κατέχετε.

36. Ποια είναι η ηλικία σας;

- 20-30 ετών
- 30-40
- 40-50
- 50-60
- > 60

37. Ποια από τα παρακάτω θα προτείνετε για τη βελτίωση της Αγροτικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

- Αύξηση των τιμών παρέμβασης όλων των αγροτικών προϊόντων
- Αύξηση των τιμών παρέμβασης ορισμένων αγροτικών προϊόντων
- Μείωση των τιμών παρέμβασης των αγροτικών προϊόντων
- Απελευθέρωση των εισαγωγών αγροτικών προϊόντων από τρίτες χώρες
- Απαγόρευση των εισαγωγών από τρίτες χώρες
- Ενίσχυση των αγροπεριβαλλοντικών μέτρων
- Άρση των περιβαλλοντικών περιορισμών
- Ενισχύσεις χωρίς περιορισμούς και κριτήρια (ποιότητας, περιβαλλοντικά κ.λπ.)
- Διεύρυνση των διαβρωτικών προγραμμάτων
- Άλλο (ποιο;).

38. Πώς ενημερώνεστε σχετικά με τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

σας ενημερώνει ο γεωπόνος της περιοχής
σας ενημερώνουν συχνά κλιμάκια του Υπουργείου Γεωργίας
από φίλους
από τη Δ/νση Αγροτικής Ανάπτυξης της Νομαρχίας
αλλιώς (πώς;)

39. Πως αυξάνετε την αξία των προϊόντων σας;

τα τυποποιείτε
τα μεταποιείτε (π.χ. κρασί)
αλλιώς (πώς;).....
δεν την αυξάνω

40. Αν (όταν) καταργηθούν τελείως οι εγγυημένες τιμές, το εισόδημα σας

θα παραμείνει σταθερό
θα μειωθεί
θα αυξηθεί
δεν γνωρίζω /δεν απαντώ
(να δικαιολογηθούν οι παραπάνω απαντήσεις)

41. Ποιες είναι οι ενέργειες σας προκειμένου να προστατέψετε το εισόδημα σας από
παύση των εγγυημένων τιμών;

κάνω ήδη διαρθρωτικές αλλαγές
αξιοποιώ προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης
δεν κάνω τίποτα
θα αλλάξω τότε επάγγελμα
άλλη ενέργεια (ποια;).....

Παράρτημα II

Στο παράρτημα αυτό παρουσιάζονται συγκεντρωτικά οι βασικές αλλαγές στις αγροτικές χρήσεις γης και οι συνέπειές τους στη βιοποικιλότητα.

Πίνακας I. Συνοπτική παρουσίαση των βασικών αλλαγών στη γεωργία και των επιπτώσεων αυτών στη βιοποικιλότητα.

Αλλαγές στη γεωργία	Επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα
A.Εντατικοποίηση (Intensification)	Καταστροφή των δομικών στοιχείων του αγροτικού τοπίου και των βιοτόπων που είναι σημαντικοί για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.
Ομογενοποίηση (Rationalisation)	Απώλεια της βιοποικιλότητας (αυτοφυής χλωρίδα και πανίδα) λόγω της ρύπανσης που οδηγεί σε κατάρρευση των οικοσυστημάτων, μέσω της καταστροφής των οικολογικών σχέσεων και των τροφικών πλεγμάτων.
Κακή διαχείριση (Mis-management)	Απώλεια της αγροτικής γενετικής ποικιλότητας ειδών προσαρμοσμένων στις τοπικές συνθήκες.
B.Εγκατάλειψη (Abandonment)	Απώλεια της βιοποικιλότητας λόγω της καταστροφής των ημι-φυσικών αγροοικοσυστημάτων και των «φυσικών χώρων» που αυτά διατηρούν. Απώλεια της τοπογραφικής ποικιλότητας και των ανοικτών εκτάσεων, κυρίως, σε ορεινές και νησιωτικές περιοχές λόγω δάσωσης αυτών. Απώλεια της αγροτικής γενετικής ποικιλότητας (αγροτικά φυτά και φυλές κτηνοτροφικών ζώων).

Πηγή : www.ornithologiki.gr

Παράρτημα III

Έγγραφο Προγραμματισμού Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΠΑΑ)

Ο πρώτος άξονας του ΕΠΑΑ περιλαμβάνει μία δράση: την πρόωρη συνταξιοδότηση αγροτών ηλικίας 55 έως και 64 ετών.

Α. Ποιος είναι ο σκοπός του μέτρου: Η γήρανση του αγροτικού πληθυσμού και το μικρό μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων αποτελούν δύο από τα σημαντικότερα διαρθρωτικά προβλήματα του αγροτικού τομέα. Στόχος της πρόωρης συνταξιοδότησης είναι η ανανέωση του γεωργικού πληθυσμού της χώρας που εμφανίζει έντονα φαινόμενα γήρανσης και η μεταβίβαση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε νέους αγρότες (διαδόχους), ώστε να δημιουργηθούν νέες, διευρυμένες, οικονομικά βιώσιμες επιχειρηματικές εστίες στον αγροτικό τομέα. Ταυτόχρονα εξασφαλίζεται ένα ικανοποιητικό εισόδημα στους ηλικιωμένους αγρότες, που αποφασίζουν να σταματήσουν τη γεωργική δραστηριότητα.

Β. Ποιοι μπορούν να ενταχθούν στο μέτρο: Στο μέτρο της Πρόωρης Συνταξιοδότησης μπορούν να ενταχθούν γεωργοί ηλικίας 55-64 ετών εφόσον πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις: Είναι κάτοχοι γεωργικής εκμετάλλευσης ή να είναι κτηνοτρόφοι. Ασκούν την γεωργική δραστηριότητα (γεωργοί, κτηνοτρόφοι) τουλάχιστον τα δέκα (10) τελευταία χρόνια. Είναι ασφαλισμένοι στον κύριο κλάδο ασφάλισης του ΟΓΑ. Είναι μόνιμοι κάτοικοι του Νομού, εντός του οποίου βρίσκεται η γεωργική τους εκμετάλλευση. Παραχωρούν είτε με πώληση, είτε με ενοικίαση για το διάστημα που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, τη γεωργική τους εκμετάλλευση σε διάδοχο νέο αγρότη ηλικίας 20 - 39 ετών ο οποίος διαθέτει επαρκή επαγγελματική ικανότητα. Η έκταση της εκμετάλλευσης που θα μεταβιβάσουν πρέπει να είναι τουλάχιστον: 30 στρέμματα ξηρικά ή βοσκότοπου, ή 12 στρέμματα ποτιστικά ή δενδρώδη, ή 6 στρέμματα αμπέλια ή καπνά (+ ποσόστωση), ή εφόσον είναι κτηνοτρόφοι.

Γ. Τι υποχρεώσεις αναλαμβάνουν όσοι αγρότες ενταχθούν στο μέτρο της πρόωρης συνταξιοδότησης: Οι αγρότες που θα ενταχθούν στο μέτρο πρέπει να σταματήσουν οριστικά κάθε γεωργική δραστηριότητα. Κατ' εξαίρεση μπορούν να διατηρήσουν το 10% της επιφάνειας της γεωργικής τους εκμετάλλευσης, που όμως δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από 5 στρέμματα ξηρικής καλλιέργειας ή ισοδύναμης της, στην οποία θα παράγουν προϊόντα για αυτοκατανάλωση.

Δ. Τι υποχρεώσεις αναλαμβάνουν οι διάδοχοι: Οι διάδοχοι αγρότες αναλαμβάνουν την δέσμευση να επεκτείνουν την γεωργική έκταση που τους παραχωρήθηκε, έτσι ώστε να φτάσει τουλάχιστον τα 50 στρέμματα ξηρικής καλλιέργειας ή ισοδύναμης της και να αυξήσουν τον όγκο εργασίας στην καινούργια εκμετάλλευση τουλάχιστον κατά 10% εντός 3 ετών από την ημερομηνία ένταξής τους στο πρόγραμμα. Οι διάδοχοι αγρότες πρέπει να ασκούν συνεχώς τη γεωργική δραστηριότητα κατά κύριο επάγγελμα και να διατηρούν τη γεωργική εκμετάλλευση που τους παραχωρήθηκε για όσο διάστημα ο δικαιούχος συμμετέχει στο πρόγραμμα.

Ο δεύτερος άξονας του ΕΠΑΑ περιλαμβάνει την εξισωτική αποζημίωση, που αφορά στην παροχή ενίσχυσης προς τους αγρότες των μειονεκτικών, ορεινών περιοχών και τους μετακινούμενους κτηνοτρόφους, ως αντιστάθμιση για τα προβλήματα που τους δημιουργούν τα μόνιμα φυσικά μειονεκτήματα των περιοχών τους.

Α. Ποιος είναι ο σκοπός του μέτρου: Είναι γνωστό ότι οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών δίνουν χαμηλό εισόδημα στον παραγωγό εξαιτίας των μόνιμων φυσικών αντιξοοτήτων τους, όπως μεγάλα υψόμετρα, απότομες κλίσεις, μικρή βλαστική περίοδος, πτωχά - υποβαθμισμένα εδάφη κ.λπ. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την απουσία εναλλακτικών πηγών απασχόλησης, δημιουργεί σοβαρά προβλήματα για την παραμονή των κατοίκων στις περιοχές αυτές και για τη συνέχιση της άσκησης γεωργικών δραστηριοτήτων. Σκοπός του μέτρου είναι να αμβλύνει την κατάσταση αυτή, αντισταθμίζοντας ένα μέρος της απώλειας εισοδήματος με τη χορήγηση ετησίως εξισωτικής αποζημίωσης στους γεωργοκτηνοτρόφους, μόνιμους κατοίκους των περιοχών αυτών και σε μετακινούμενους κτηνοτρόφους.

Β. Ποιοι μπορούν να ενταχθούν στο μέτρο: Δικαιούχοι του μέτρου μπορούν να κριθούν φυσικά και νομικά πρόσωπα που πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- ▶ Είναι γεωργοί, νόμιμοι κάτοχοι και αρχηγοί γεωργικής εκμετάλλευσης
- ▶ Είναι μόνιμοι κάτοικοι ορεινών ή μειονεκτικών ή με ειδικά προβλήματα περιοχών ή είναι μετακινούμενοι κτηνοτρόφοι
- ▶ Είναι ενήλικα άτομα με πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα και δεν έχουν υπερβεί το 65ο έτος της ηλικίας τους.
- ▶ Πρέπει να κατέχουν και να εκμεταλλεύονται τουλάχιστον 20 στρέμματα χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης (περιλαμβανομένης και αυτής των βοσκοτόπων)
- ▶ Τα οικογενειακά εξωγεωργικά εισοδήματα τους δεν υπερβαίνουν το εισόδημα που ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Γ. Τι υποχρεώσεις αναλαμβάνουν οι αγρότες που εντάσσονται στο μέτρο της εξισωτικής αποζημίωσης: Όσοι ενταχθούν στο μέτρο αναλαμβάνουν τις ακόλουθες υποχρεώσεις για 5 τουλάχιστο έτη: να ασκούν την γεωργική δραστηριότητα τουλάχιστο με τους όρους που εντάχθηκαν στο μέτρο, να χρησιμοποιούν καθ' όλη την περίοδο της δέσμευσης τους κώδικες ορθής γεωργικής πρακτικής (ΚΟΓΠ), να συνεργάζονται στην εφαρμογή δράσεων εξυγίανσης της κτηνοτροφίας.

Δ. Τι ωφέλεια θα έχουν οι δικαιούχοι: Το συνολικό ετήσιο ποσό της εξισωτικής αποζημίωσης που μπορεί να χορηγηθεί κατά περιοχή και δικαιούχο εξαρτάται από: τον αριθμό των στρεμμάτων που κατέχει και αξιοποιεί σε ορεινές, μειονεκτικές και με ειδικά προβλήματα περιοχές • το είδος της εκμετάλλευσης (πχ. τα αρωματικά φυτά έχουν μεγαλύτερη ενίσχυση από άλλες καλλιέργειες) • εάν ανήκουν στο καθεστώς νέων Γεωργών ή αν είναι διάδοχοι πρόωρης συνταξιοδότησης • εάν είναι βιώσιμες οι εκμεταλλεύσεις τους εάν έχουν επαγγελματική κατάρτιση και επιμόρφωση οι νέοι γεωργοί εάν είναι οι δικαιούχοι κάτοικοι νησιών Αιγαίου ή κάτοικοι ορεινών περιοχών. και δύναται να φτάσει στις ορεινές περιοχές μέχρι 5500 € ανά δικαιούχο και στις μειονεκτικές περιοχές τα 5000 €.

Ο **τρίτος άξονας** του Εγγράφου Προγραμματισμού Αγροτικής Ανάπτυξης περιλαμβάνει δέσμη μέτρων (στο Σχέδιο Τροποποίησης 2002 περιλαμβάνονται 13 υπομέτρα) που ενισχύουν εκείνες τις μεθόδους γεωργικής παραγωγής, με τις οποίες επιτυγχάνεται η προστασία του περιβάλλοντος, η διατήρηση της φυσιογνωμίας του αγροτικού χώρου και η παραγωγή προϊόντων ποιότητας.

Α. Ποιος είναι ο σκοπός του Άξονα: Σκοπός του Άξονα 3 είναι η στήριξη μεθόδων γεωργικής παραγωγής που αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος και στη διατήρηση του φυσικού χώρου.

Β. Ποια είναι τα μέτρα του Άξονα:

ΜΕΤΡΟ 3.1: ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ (ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ ΗΔΗ) Η βιολογική γεωργία στοχεύει στην αποκατάσταση της ισορροπίας ανάμεσα στο γεωργικό και φυσικό περιβάλλον και στην παραγωγή ανταγωνιστικών προϊόντων ποιότητας. Στο νέο πρόγραμμα μετά την τροποποίηση του 2002 δεν υπάρχουν πλέον περιορισμοί, όλες οι περιοχές και όλες οι καλλιέργειες είναι επιλέξιμες. Όσοι έχουν ολοκληρώσει μια πενταετία και πληρούν τις προϋποθέσεις του προγράμματος μπορούν να επανεπενταχθούν.

ΜΕΤΡΟ 3.2: ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ (ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ ΗΔΗ) Η βιολογική κτηνοτροφία έχει τους ίδιους στόχους με την βιολογική γεωργία και άρχισε να εφαρμόζεται στα τέλη του 2001. Το πρόγραμμα τροποποιήθηκε το 2002 και απλοποιήθηκαν οι όροι ένταξης. Αφορά την ποιμενική αιγο-προβατοτροφία, τη βοοτροφία ελεύθερης βοσκής, την εσταυλισμένη βοοτροφία και τη χοιροτροφία. Στο πλαίσιο του προγράμματος επιδοτείται η διατήρηση του Ελληνικού Ποιμενικού Σκύλου.

ΜΕΤΡΟ 3.3: ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΠΑΥΣΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΓΑΙΩΝ (ΔΕΝ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ).

ΜΕΤΡΟ 3.4: ΕΚΤΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ Το πρόγραμμα στοχεύει στην προστασία των εδαφών από την διάβρωση και στην διατήρηση της βιοποικιλότητας. Ενισχύει κτηνοτρόφους: · για να μειώσουν το ζωικό τους κεφάλαιο σε νησιά με πρόβλημα υπερβόσκησης · να αυξήσουν τις εκτάσεις των βοσκοτόπων σε περιοχές της ηπειρωτικής χώρας που εμφανίζουν φαινόμενα διάβρωσης ή είναι περιοχές ειδικού οικολογικού ενδιαφέροντος. Στο πλαίσιο του προγράμματος επιδοτείται η διατήρηση του Ελληνικού Ποιμενικού Σκύλου

ΜΕΤΡΟ 3.5: ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΝΙΤΡΟΥΠΛΗΝΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ (ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ ΗΔΗ) Το πρόγραμμα εφαρμόζεται ήδη στη Θεσσαλία και στη Φθιώτιδα και στοχεύει στην μείωση της ρύπανσης από τα νιτρικά και στην ορθολογικότερη διαχείριση των υδατικών πόρων. Το πρόγραμμα απλοποιείται και επεκτείνεται στην περιοχή της Κωπαΐδας.

ΜΕΤΡΟ 3.6: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ ΠΑΜΒΩΤΙΔΑΣ Είναι νέο πρόγραμμα που θα εφαρμοσθεί στην περιοχή της Παμβώτιδας και στοχεύει στην ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων και την μείωση της ρύπανσης, που προκαλείται από λιπάσματα. Επιδοτεί τους αγρότες για να κάνουν αγρανάπαυση και αμειψισπορά.

ΜΕΤΡΟ 3.7: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΠΕΙΛΟΥΜΕΝΩΝ ΑΥΤΟΧΘΟΝΩΝ ΦΥΛΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΖΩΩΝ (ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ ΗΔΗ) Το πρόγραμμα είναι συνεχιζόμενο και στοχεύει στην διατήρηση και αύξηση του αριθμού των ζώων που ανήκουν σε σπάνιες αυτόχθονες φυλές που κινδυνεύουν με εξαφάνιση λόγω εγκατάλειψης.

ΜΕΤΡΟ 3.8: ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΕΚΤΑΤΙΚΩΝ ΚΑΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΠΟΥ ΚΙΝΔΥΝΕΥΟΥΝ ΑΠΟ ΓΕΝΕΤΙΚΗ ΔΙΑΒΡΩΣΗ Το μέτρο είναι νέο και στοχεύει στην διατήρηση των ντόπιων ποικιλιών που κινδυνεύουν να χαθούν.

ΜΕΤΡΟ 3.9: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΛΙΜΝΩΝ ΚΑΙ ΛΙΜΝΟΘΑΛΑΣΣΩΝ ΘΡΑΚΗΣ. ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ NATURA 2000: "Δέλτα Νέστου & Λιμνοθάλασσα Κεραμωτής" και οι "Λίμνες και Λιμνοθάλασσες της Θράκης". Είναι νέο πρόγραμμα και στοχεύει στην ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων και την μείωση της ρύπανσης που προκαλείται από τα λιπάσματα. Επιδοτεί τους αγρότες για να κάνουν αγρανάπαυση.

ΜΕΤΡΟ 3.10: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΑΡΑΛΙΜΝΙΩΝ ΕΚΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ NATURA 2000: "Λίμνες Βόλβης-Κορώνειας" . Είναι νέο πρόγραμμα και στοχεύει στην ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων και την μείωση της ρύπανσης που προκαλείται από τα λιπάσματα. Επιδοτεί τους αγρότες για να κάνουν αγρανάπαυση και αμειψισπορά.

ΜΕΤΡΟ 3.11: ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΥΤΟΦΡΑΚΤΩΝ Νέο πρόγραμμα που στοχεύει στην διατήρηση και αποκατάσταση του αγροτικού τοπίου σε περιοχές ιδιαίτερου οικολογικού ενδιαφέροντος. Επιδoteί την διατήρηση και αποκατάσταση των φυτοφρακτών στους Νομούς Έβρου και Ιωαννίνων.

ΜΕΤΡΟ 3.12: ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΔΩΝ ΣΕ ΕΠΙΚΛΙΝΕΙΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΛΑΦΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΒΡΩΣΗ Νέο πρόγραμμα που στοχεύει στην αποκατάσταση του αγροτικού τοπίου και στην προστασία της γεωργικής γης από την διάβρωση. Επιδoteί την ανακατασκευή αναβαθμίδων.

ΜΕΤΡΟ 3.13: ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΙΔΩΝ ΑΓΡΙΑΣ ΠΑΝΙΔΑΣ. Νέο πρόγραμμα που στοχεύει στην διατήρηση και προστασία της απειλούμενης και σπάνιας άγριας ζωής με την ενίσχυση των αγροτών που υφίστανται τις συνέπειες της παρουσίας των ζώων αυτών στην εκμετάλλευσή τους. Το πρόγραμμα θα εφαρμοστεί σε προτεινόμενες περιοχές NATURA, που αποτελούν τόπο διαβίωσης ειδών άγριας ζωής (π.χ. Καφέ Αρκούδα, Κιρκινέζι κ.λ.π.).

ΜΕΤΡΟ 3.14: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΕΛΑΙΩΝΑ ΤΗΣ ΑΜΦΙΣΣΑΣ Νέο πρόγραμμα που στοχεύει στη διατήρηση της ιδιαιτερότητας του φυσικού τοπίου του Ελαιώνα της Άμφισσας. Επιδoteούνται η διατήρηση των ελαιόδενδρων με τη μορφή που έχουν σήμερα καθώς και οι ενέργειες συντήρησης των αναβαθμίδων και των παραδοσιακών αναχωμάτων.

ΜΕΤΡΟ 3.15: ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΑΜΠΕΛΩΝΑ Ν. ΘΗΡΑΣ Νέο πρόγραμμα που στοχεύει στη διατήρηση της ιδιομορφίας των Θηραϊκών Αμπελώνων και του ευρύτερου Θηραϊκού τοπίου.

ΜΕΤΡΟ 3.16: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΛΙΜΝΩΝ Δ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ: "ΛΙΜΝΕΣ ΒΕΓΟΡΙΤΙΔΟΣ-ΠΕΤΡΩΝ", ΛΙΜΝΕΣ "ΧΕΙΜΑΛΙΤΙΔΑΣ-ΖΑΖΑΡΗΣ " Νέο πρόγραμμα που στοχεύει στην αποκατάσταση του Οικοσυστήματος της περιοχής, το οποίο έχει επιβαρυνθεί από την υπεράντληση των υδάτων και τη ρύπανση γεωργικής προέλευσης. Επιδoteούνται η μείωση της κατανάλωσης αρδευτικού νερού και η μείωση της εφαρμοζόμενης ποσότητας αζωτούχου λίπανσης.

Ο **τέταρτος άξονας** του ΕΠΑΑ περιλαμβάνει μέτρα για την ενίσχυση της δάσωσης γεωργικών εκτάσεων, έχοντας στόχο την αύξηση της δασοκάλυψης της χώρας.

A. Ποιος είναι ο σκοπός του Άξονα:

Ο κύριος σκοπός του άξονα είναι η ανάπτυξη των δασικών πόρων, η βελτίωση της βιοποικιλότητας, η προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος, καθώς επίσης η διατήρηση του τοπίου και του φυσικού χώρου γενικότερα.

B. Ποιες δραστηριότητες ενισχύονται με τα συγκεκριμένα μέτρα:

Στο πλαίσιο του Άξονα δίνονται στους αγρότες ενισχύσεις για να μετατρέψουν κάποιες γεωργικές εκτάσεις τους σε δασώδεις. Συγκεκριμένα δίνεται:

☛ Ενίσχυση για την κάλυψη των δαπανών δάσωσης ανά εκτάριο.

☛ Ετήσια πριμοδότηση ανά δασωμένο εκτάριο για την κάλυψη των δαπανών συντήρησης των εκτάσεων που δασώθηκαν. Η εν λόγω πριμοδότηση δύναται να καταβάλλεται για τα πέντε πρώτα έτη μετά την φύτευση.

☛ Ετήσια πριμοδότηση ανά εκτάριο, η οποία αντισταθμίζει την απώλεια εισοδήματος που έχουν οι επενδυτές από τη δάσωση των γεωργικών τους εκτάσεων. Η χορήγηση της ετήσιας πριμοδότησης θα γίνεται για χρονικό διάστημα το πολύ έως 20 έτη. Δεν παρέχεται στήριξη για τη δάσωση γεωργικών εκτάσεων, σε γεωργούς οι οποίοι λαμβάνουν σύνταξη για πρόωρη συνταξιοδότηση καθώς και για τη φύτευση χριστουγεννιάτικων δέντρων.

Γ. Ποιες γεωργικές εκτάσεις είναι επιλέξιμες για να ενταχθούν στο πρόγραμμα:

- α. Οι εκτάσεις που καλλιεργήθηκαν τουλάχιστον ένα έτος την τελευταία διετία με αροτραίες καλλιέργειες.
- β. Οι εκτάσεις που καλύπτονται από δενδρώνες, οπωρώνες και γενικά πολυετείς καλλιέργειες, εφόσον ασκείται σ' αυτές τακτικά γεωργική δραστηριότητα
- γ. Λιβάδια και εκτάσεις εφόσον αξιοποιήθηκαν συστηματικά τουλάχιστον την τελευταία τριετία (Χλωρά νομή ή και βόσκηση ζώων).
- δ. Οι γεωργικές εκτάσεις των οποίων η καλλιέργεια έπαυσε για διάστημα πέραν των τριών ετών, αλλά εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται για την παραγωγή χλωράς νομής για κατανάλωση των ζώων της εκμετάλλευσης ή τρίτων. Δεν δύνανται να θεωρηθούν γεωργικές εκτάσεις για την εφαρμογή του παρόντος οι εγκαταλελειμμένες εκτάσεις ή οι εκτάσεις που βρίσκονται υπό καθεστώς αγρανάπαυσης για χρονικό διάστημα περισσότερο των τριών ετών, καθώς και οι εκτάσεις οι οποίες με βάση το Εθνικό Δίκαιο δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για γεωργική χρήση.

Δ. Ποιες είναι οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση των ενισχύσεων:

- Η σύνταξη σχετικής μελέτης εγκεκριμένης από την οικεία Περιφερειακή Δασική Υπηρεσία. Η σύνταξη της μελέτης θα είναι απαραίτητη για εκτάσεις μεγαλύτερες των 5 εκταρίων και η μελέτη θα συντάσσεται χωρίς προκαταρκτική μελέτη και προμελέτη.
- Η σύνταξη Δελτίου Τεχνικής Περιγραφής των εργασιών για εκτάσεις μεγέθους μικρότερου των 5 εκταρίων, με το οποίο θα εκτιμώνται οι τεχνικές λεπτομέρειες και θα αναλύεται το κόστος κατασκευής του έργου.
- Το ελάχιστο επιλέξιμο μέγεθος της έκτασης που θα δασωθεί να είναι 0,3 εκτάρια, το οποίο αντιστοιχεί στο ελάχιστο όριο μικρής συστάδας (www.minagric.gr).

Παράρτημα IV

ΚΩΔΙΚΕΣ ΟΡΘΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η γεωργία και η κτηνοτροφία είναι οι πιο παλιές δραστηριότητες του ανθρώπου, που επηρεάζουν το περιβάλλον και επηρεάζονται από αυτό και σε χώρες όπως η Ελλάδα, διαμόρφωσαν το χώρο και τη ζωή μέσα σε αυτόν. Η διάταξη των χωραφιών και των καλλιεργειών γύρω από τα χωριά, οι αναβαθμίδες για να καλλιεργηθούν οι πλαγιές, οι φυτοφράκτες για να προστατευτούν τα χωράφια, τα βοσκοτόπια και οι στάνες, διαμόρφωσαν το χώρο γύρω από τα χωριά και αποτελούν την ύπαιθρο όπως την αντιλαμβανόμαστε. Η ύπαιθρος σε κάθε τόπο έχει διαφορετική μορφή ανάλογα με τις καλλιέργειες που ασκούνται στην κάθε περιοχή, τον τρόπο που είναι χωρισμένα τα χωράφια, τον τρόπο που είναι κλαδεμένα τα δέντρα, τα είδη και τις ποικιλίες που καλλιεργούνται, την κλίση του εδάφους, την ύπαρξη νερού ή όχι κ.λπ. Αυτές τις μορφές, που διαμορφώνονται από τη γεωργία και την κτηνοτροφία, τις ονομάζουμε αγροτικά τοπία για να τα ξεχωρίσουμε από άλλα τοπία μιας περιοχής, όπως τα δασικά. Η γεωργία εκτός από δικά της ξεχωριστά τοπία, διατηρεί και προσφέρει τροφή και καταφύγιο σε πολλά άγρια ζώα και φυτά. Η γεωργία και η κτηνοτροφία έχουν αλλάξει σημαντικά με την πάροδο του χρόνου, λύνοντας πολλά προβλήματα και δημιουργώντας, όμως, άλλα. Οι αλλαγές που έφερε η μαζική χρήση των λιπασμάτων, των γεωργικών μηχανημάτων, των νέων αρδευτικών συστημάτων καθώς και η εγκατάλειψη παραδοσιακών τρόπων καλλιέργειας και εκτροφής των ζώων, έδωσαν νέα ώθηση στη γεωργία, η οποία αύξησε μεν το γεωργικό εισόδημα, αλλά παράλληλα δημιούργησε προβλήματα τόσο στην αγροτική εκμετάλλευση, όσο και στο ευρύτερο περιβάλλον της και επομένως στο κοινωνικό σύνολο.

Ο ρόλος του αγρότη, ο οποίος αναγνωρίζεται σε όλο του το εύρος, δεν περιορίζεται μόνο στην παραγωγή αλλά επεκτείνεται και στην προστασία του περιβάλλοντος, της πολιτιστικής κληρονομιάς και του χώρου της υπαίθρου. Ο αγρότης θα πρέπει με τις δράσεις του να στοχεύει στην μείωση των προβλημάτων που δημιουργούν η γεωργία και η κτηνοτροφία, αλλά και στην διατήρηση των καλών υπηρεσιών της γεωργίας προς το κοινωνικό σύνολο. Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που έχει δημιουργήσει η γεωργική δραστηριότητα και την συνέχιση των θετικών λειτουργιών της, οι αγρότες θα πρέπει να εφαρμόζουν ορισμένες πρακτικές, οι οποίες ονομάστηκαν Κώδικες Ορθής Γεωργικής Πρακτικής. (Κ.Ο.Γ.Π.). Οι πρακτικές αυτές, σχεδόν όλες παλιές, που η έρευνα έδειξε, ότι ήταν αποτελεσματικές εμπλουτίστηκαν, όπου χρειάστηκε με νέες και αποσκοπούν:

- ☞ στην αειφορική διαχείριση των γεωργικών γαιών και των φυσικών πόρων
- ☞ στην προστασία και διαφύλαξη του αγροτικού τοπίου και των χαρακτηριστικών του
- ☞ στην προστασία της υγείας των αγροτών και των καταναλωτών.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων οι Κώδικες παρεμβαίνουν στις ακόλουθες γεωργικές δραστηριότητες:

- ☞ Κατεργασία του εδάφους
- ☞ Αμειψισπορά
- ☞ Λίπανση
- ☞ Διαχείριση υδάτινων πόρων
- ☞ Φυτοπροστασία
- ☞ Διαχείριση αυτοφυούς χλωρίδας
- ☞ Συγκομιδή

- ↳ Διαχείριση υπολειμμάτων καλλιέργειας
- ↳ Διαχείριση απορριμμάτων.

Η πρακτική της αμειψισποράς αφορά μόνο τις ετήσιες καλλιέργειες, αροτραίες και κηπευτικά. Όλες οι άλλες δραστηριότητες αφορούν όλους τους τύπους των καλλιεργειών.

Οι Κώδικες Ορθής γεωργικής Πρακτικής αφορούν, επίσης, στις παρακάτω κτηνοτροφικές δραστηριότητες:

- ↳ Την διαχείριση των βοσκοτόπων
- ↳ Την υγιεινή και καλή διαβίωση των ζώων
- ↳ Την διαχείριση αποβλήτων της κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης.

Επιπλέον, για την περίπτωση ορισμένων περιοχών ή ζωνών που καθορίζονται στο κεφάλαιο Ειδικές περιπτώσεις, ισχύουν πρόσθετοι Κώδικες.

A. ΚΩΔΙΚΕΣ

A 1. ΓΕΩΡΓΙΑ

1.1 Κατεργασία του εδάφους

Η κατεργασία του εδάφους δεν είναι αυτοσκοπός. Γίνεται για να ετοιμαστεί το χωράφι για την επόμενη καλλιέργεια, να ετοιμαστεί για τη σπορά, να καταστραφούν και να παραχωθούν τα ανεπιθύμητα φυτά, να εξασφαλιστεί η σωστή στράγγιση των νερών και ο αερισμός του εδάφους. Με την κατεργασία του εδάφους διαταράσσεται η δομή του, ενώ με άκαιρες ή ακατάλληλες επεμβάσεις αυτή καταστρέφεται. Το κατεργασμένο γυμνό έδαφος είναι ευάλωτο στη διάβρωση από τον αέρα ή από το νερό. Επομένως η κατεργασία του εδάφους πρέπει να περιορίζεται όσο είναι δυνατόν, στις απαραίτητες επεμβάσεις. Η υπερβολική κατεργασία εδάφους αυξάνει την απαιτούμενη ενέργεια, επιφέρει μεγάλη και άσκοπη κατανάλωση καυσίμων, και παράλληλα προκαλεί αρνητικές συνέπειες στο έδαφος. Για να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη από την κατεργασία του εδάφους και να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές συνέπειες. Συνίσταται: Οι κατεργασίες να γίνονται την κατάλληλη εποχή με τα κατάλληλα, για το έδαφος και την εργασία που θέλουμε να πραγματοποιήσουμε, γεωργικά μηχανήματα. Σκόπιμο είναι να γίνονται, κατά το δυνατόν, οι λιγότερες επεμβάσεις, οι κατεργασίες του εδάφους να γίνονται πάντα, όταν το έδαφος βρίσκεται στο «ρόγο του», δηλαδή μετά τις πρώτες φθινοπωρινές βροχές. Σκόπιμο είναι να αποφεύγονται οι θερινές αρόσεις, στην περίπτωση που αυτές δεν θεωρούνται απαραίτητες για την καταπολέμηση πολυετών ζιζανίων, να αποφεύγεται η βαθιά άροση κάτω από 40 εκατοστά, αν δεν υπάρχει ανάγκη εκρίζωσης βαθύρριζων ζιζανίων και θραύσης αδιαπέραστου εδαφικού ορίζοντα. Στην περίπτωση βαθιάς άροσης, λόγω θραύσης αδιαπέραστου εδαφικού ορίζοντα δεν πρέπει να γίνεται αναστροφή του εδάφους, στις περιπτώσεις που υπάρχει κίνδυνος πλημμύρων η άροση, θα πρέπει να γίνεται με μέθοδο, που εξασφαλίζει την ισοπέδωση αγροτεμαχίων με χρήση αναστρεφόμενων αρότρων. Επιβάλλεται: Σε εδάφη με κλίση μεγαλύτερη από 10% η άροση να γίνεται κατά τις ισοϋψείς, ή διαγώνια, ή να δημιουργούνται φυσικά αναχώματα κατά τις ισοϋψείς και η άροση να γίνεται διαγώνια (ακαλλιέργητες ζώνες με φυτική κάλυψη) με εύρος 1-2 μέτρα. Η χρησιμοποίηση των γεωργικών μηχανημάτων να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να μην καταστρέφονται οι αγροτικοί δρόμοι. Να μην καταστρέφονται τα ακαλλιέργητα περιθώρια μεταξύ των αγροτεμαχίων καθώς και οι φυτοφράκτες, η φυσική βλάστηση των ρεματιών και τα γειτονεύοντα δάση. Η διατήρηση των φυσικών ρεμάτων.

Επεμβάσεις, οι οποίες αφορούν στην αλλαγή πορείας ρεμάτων με χωματουργικά μηχανήματα γίνονται μόνο μετά από άδεια της αρμόδιας υπηρεσίας.

1.2 Αμειψισπορά

Η αμειψισπορά τόσο στις αροτραίες καλλιέργειες όσο και τα κηπευτικά αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς παράγοντες για την διατήρηση της γονιμότητας των χωραφιών. Η αμειψισπορά ήταν απαραίτητη και αναντικατάστατη διαδικασία πριν την εισαγωγή των γεωργικών μηχανημάτων και των χημικών λιπασμάτων. Η εισαγωγή των νέων τεχνικών καλλιέργειας έδωσε την δυνατότητα το ίδιο χωράφι να καλλιεργείται συνεχώς με την ίδια καλλιέργεια. Η πρακτική αυτή όμως «κουράζει» τα χωράφια τα οποία χάνουν την γονιμότητα τους, πολλαπλασιάζονται τα προβλήματα με τα ζιζάνια και τις ασθένειες και το κόστος της παραγωγής αυξάνει, γιατί υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη για λιπάσματα και φυτοφάρμακα, ενώ οι αποδόσεις μειώνονται με το χρόνο. Το κυριότερο όμως είναι ότι τα ίδια τα χωράφια χάνουν την γονιμότητα τους, ενώ η αυξημένη χρήση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις για το περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία. Η αμειψισπορά είναι πρακτική που πρέπει να αρχίσει να εφαρμόζεται ξανά, όπου έχει σταματήσει. Καλό είναι επίσης να λαμβάνεται μέριμνα, ώστε το χωράφι να μην μένει γυμνό κατά την περίοδο του χειμώνα που είναι πιο ευπρόσβλητο στη διάβρωση από τις βροχές. Στα ελαφρά εδάφη με περιεκτικότητα σε άμμο μεγαλύτερη από 50% (αμμώδη πηλοαμμώδη, άμμοπηλώδη) υποχρεωτικά πρέπει να υπάρχει φυτοκάλυψη το χειμώνα. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με κατάλληλο πρόγραμμα αμειψισποράς που περιλαμβάνει και καλλιέργεια χλωρής λίπανσης ή κατάλληλη διαχείριση των υπολειμμάτων της προηγούμενης καλλιέργειας ή της αυτοφυούς χλωρίδας.

Με την αμειψισπορά επιτυγχάνονται οι παρακάτω στόχοι:

- ☞ Αύξηση της γονιμότητας του εδάφους
- ☞ Βελτίωση της δομής του εδάφους
- ☞ Μείωση των προβλημάτων από ζιζάνια
- ☞ Μείωση των προβλημάτων από ασθένειες.

Για να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι θα πρέπει να υπάρχει εναλλαγή καλλιεργειών (αμειψισπορά) και ανάλογα με το πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε πρέπει να υπάρχει εναλλαγή διαφόρων τύπων καλλιεργειών στα πλαίσια της αμειψισποράς. Οι ιδιαίτερες συνθήκες των χωραφιών, των καλλιεργειών που έχουν προηγηθεί και των κλιματικών συνθηκών πρέπει να συνυπολογίζονται για την διαμόρφωση του προγράμματος αμειψισποράς. Η αμειψισπορά θα πρέπει να εξασφαλίζει, ότι στο ίδιο αγροτεμάχιο δεν θα καλλιεργείται συνεχώς η ίδια καλλιέργεια. Συγκεκριμένα για τις αροτραίες καλλιέργειες και τα κηπευτικά πλην του βαμβακιού, των ζαχαρότευτλων και της βιομηχανικής τομάτας το ίδιο αγροτεμάχιο δεν μπορεί να καλλιεργηθεί για περισσότερο από τέσσερα χρόνια με την ίδια καλλιέργεια. Στην καλλιέργεια του βαμβακιού θα εφαρμόζονται τα διοικητικά μέτρα για το βαμβάκι όπως αυτά ισχύουν. Στην καλλιέργεια των ζαχαρότευτλων και της βιομηχανικής τομάτας το ίδιο αγροτεμάχιο δεν θα μπορεί να καλλιεργείται για περισσότερο από δύο καλλιεργητικές περιόδους στην πενταετία, που δεν πρέπει να είναι συνεχόμενες αλλά να χωρίζονται μεταξύ τους κατά τρία χρόνια τουλάχιστον. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος εναλλαγής των καλλιεργειών μπορούν να ακολουθηθούν οι παρακάτω μέθοδοι αμειψισποράς:

-Μέθοδος Α Στη διάρκεια της 5ετίας για ένα ολόκληρο έτος το αγροτεμάχιο τίθεται σε αγρανάπαυση ή αμειψισπορά

-Μέθοδος Β Στη διάρκεια της 5ετίας το 20% τουλάχιστο του αγροτεμαχίου (βασικής καλλιέργειας) θα τίθεται σε αγρανάπαυση ή αμειψισπορά

-Μέθοδος Γ Στην διάρκεια της πενταετίας για κάποια αγροτεμάχια ακολουθείται η μέθοδος Α και για κάποια άλλα η μέθοδος Β. Δεν μπορεί ένα αγροτεμάχιο να καλλιεργηθεί και με τη μία μέθοδο και με την άλλη σε διάστημα μικρότερο των 5 ετών. Αλλαγή στη μέθοδο αμειψισποράς σε συγκεκριμένο αγροτεμάχιο μπορεί να γίνει μόνο, όταν εξασφαλισθεί επαρκής (όχι λιγότερο από 20%) αμειψισπορά σε αυτό.

Για να επιτυγχάνει η αμειψισπορά τους στόχους της, πρέπει το πρόγραμμα αμειψισποράς, το οποίο εφαρμόζεται να είναι κατάλληλο για τις τοπικές, κάθε φορά, συνθήκες. Για το λόγο αυτό οι Δ/νσεις Αγροτικής Ανάπτυξης θα καταρτίσουν υποχρεωτικά προγράμματα αμειψισποράς, ανά νομό κατάλληλα προσαρμοσμένα στις συνθήκες των εκμεταλλεύσεων καθώς και τον οικονομικό τους προγραμματισμό.

1.3 Λίπανση

Η λίπανση είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη των φυτών και την ποιοτική και ποσοτική βελτίωση των αποδόσεων τους, καθώς και για την διατήρηση της γονιμότητας του εδάφους. Για να επιτευχθούν όμως με τη λίπανση οι παραπάνω στόχοι, χρειάζεται η λίπανση να γίνεται με το κατάλληλο για το έδαφος και την καλλιέργεια λίπασμα, να ελέγχονται οι ποσότητες που προστίθενται κάθε φορά στο έδαφος, καθώς και ο τρόπος και ο χρόνος εφαρμογής τους. Η χρήση των λιπασμάτων, χωρίς την επιλογή του κατάλληλου είδους και την εφαρμογή στην κατάλληλη ποσότητα και στο σωστό χρόνο, αυξάνει το κόστος παραγωγής καθώς γίνεται υπερκατανάλωση λιπασμάτων. Πέρα όμως από τη αύξηση του κόστους δημιουργούνται προβλήματα στο έδαφος και ρυπαίνονται τα υπόγεια και τα επιφανειακά νερά.

Το πρόβλημα προκαλείται κυρίως από τα αζωτούχα λιπάσματα τα οποία είναι εύκολα διαλυτά στο νερό. Τα νιτρικά ιόντα είναι πολύ ευκίνητα στο έδαφος σε αντίθεση με τα φωσφορικά και το κάλιο. Οι ποσότητες από τα νιτρικά που βρίσκονται στο έδαφος και δεν απορροφούνται από τα φυτά, είτε γιατί δεν είναι στο κατάλληλο στάδιο ανάπτυξης για να τα απορροφήσουν, είτε γιατί έχουν χορηγηθεί μεγαλύτερες ποσότητες από αυτές που μπορούν να απορροφήσουν, εκπλύνονται με το νερό της βροχής ή της άρδευσης και καταλήγουν στα υπόγεια νερά όπου και συσσωρεύονται. Όταν η περιεκτικότητα των νερών αυτών υπερβεί κάποια όρια (50 mg/l) τότε το νερό θεωρείται ακατάλληλο προς πόση. Εξ άλλου όταν το έδαφος είναι επικλινές ή έχει μικρή διηθητικότητα (είναι βαρύ ή αδιαπέραστο) ή το σημείο όπου εφαρμόζονται τα λιπάσματα είναι πλησίον ή εντός λεκανών απορροής, τα νιτρικά και τα φωσφορικά παρασύρονται και μεταφέρονται προκαλώντας «ευτροφισμό» των επιφανειακών νερών και την υποβάθμισή τους. Είναι λοιπόν φανερό, ότι χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή στην χρήση ιδιαίτερα των αζωτούχων λιπασμάτων καθώς και στην μεταφορά και αποθήκευσή τους. Με στόχο την ορθολογική χρήση των λιπασμάτων οι παραγωγοί πρέπει: Να εφαρμόζουν ανά καλλιέργεια και τύπο εδάφους τις «άριστες» ποσότητες και τύπους λιπασμάτων για την κάλυψη των αναγκών θρέψης των φυτών, όπως αυτά προσδιορίζονται στα «πρακτικά λίπανσης» που εκδίδονται από τις οικείες Δ/νσεις Αγροτικής Ανάπτυξης-Γεωργίας, τα Π.Ε.Γ.Ε.Α.Λ και το ΕΘΙΑΓΕ. Να εφαρμόζουν τα αζωτούχα λιπάσματα σε δόσεις ανάλογα με το βλαστικό στάδιο των φυτών. Ειδικότερα στις δενδρώδεις καλλιέργειες σε τουλάχιστο δύο δόσεις και στις ετήσιες σε τουλάχιστον τρεις ανάλογα με το είδος της καλλιέργειας και τις επικρατούσες συνθήκες. Εξαιρούνται τα οργανικά λιπάσματα (κοπριάς, κόμποστ) που είναι αργής αποδέσμευσης, υπό την προϋπόθεση ότι είναι «χωνεμένα». Στα χειμερινά σιτηρά να εφαρμόζουν κατά το μέγιστο 160kgN/Ha (16 μονάδες αζώτου ανά στρέμμα) και να το χορηγούν σε τουλάχιστο δύο δόσεις. Η βασική λίπανση δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 50 kgN/Ha (5 μονάδες αζώτου ανά στρέμμα). Να μην κάνουν εφαρμογή λιπασμάτων σε απόσταση μικρότερη των 5 μέτρων από όχθες ποταμών και λιμνών και 0,5 μέτρων

από κανάλια άρδευσης, στράγγισης, πηγάδια, γεωτρήσεις. Να εφαρμόζουν σε όξινα εδάφη (με pH < 6,5) φυσιολογικά αλκαλικά λιπάσματα και να αποφεύγουν τη χρήση λιπασμάτων που συμβάλλουν σε μεγαλύτερη μείωση του pH (αύξηση της οξύτητας) όπως είναι τα αμμωνιακά λιπάσματα με την εξαίρεση της ασβεστούχου νιτρικής αμμωνίας. Αντιστοίχως στα αλκαλικά εδάφη να προτιμούνται τα θειικά λιπάσματα. Κατά την εφαρμογή των αζωτούχων λιπασμάτων πρέπει να τηρούν με ιδιαίτερη προσοχή τους κανόνες που αναγράφονται στην συσκευασία (των λιπασμάτων) και να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στην αποφυγή χρήσης ή διασποράς των λιπασμάτων σε τοποθεσίες, όπου ο κίνδυνος επιφανειακής απορροής είναι μεγάλος και ιδιαίτερα σε εδάφη που νεροκρατούν, ή/και εδάφη με κλίση. Να μη γίνεται διασπορά του λιπάσματος όταν πνέει ισχυρός άνεμος και να χρησιμοποιούνται και να συντηρούνται σωστά οι λιπασματοδιανομείς. Κατά τη συσκευασία, μεταφορά και αποθήκευση να λαμβάνονται μέτρα (ειδικά στα υγρής μορφής λιπάσματα) για τη διασφάλιση, από τον κίνδυνο διαρροής. Να μην τοποθετούνται σάκοι λιπασμάτων σε απόσταση μικρότερη από 5 μέτρα από υδάτινους όγκους ή υδατορέματα, γεωτρήσεις, πηγάδια. Ειδικά για τα υγρά λιπάσματα πρέπει να συντηρούνται επιμελώς οι δεξαμενές, σωληνώσεις, και βαλβίδες, για την αποφυγή τυχόν διαρροών. Να μην εγκαταλείπουν στον τόπο εφαρμογής ή σε άλλο πλην αυτού που ορίζεται τα υλικά και μέσα συσκευασίας των λιπασμάτων.

1.4 Προστασία υδατικών πόρων

Η γεωργία δεν μπορεί να ασκείται σε εκτάσεις λιμνών που αποκαλύφθηκαν από την υποχώρηση των υδάτων λιμνών και λιμνοθαλασσών. Οι υδατικοί πόροι θεωρούνται σήμερα απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη κάθε είδους δραστηριότητας και την διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας και γενικότερα της ζωής. Τις τελευταίες δεκαετίες η αλματώδης ανάπτυξη των διαφόρων τομέων της οικονομίας, προεξάρχουσας της γεωργίας, είχαν σαν αποτέλεσμα την αύξηση της ζήτησης νερού γεγονός, το οποίο σε συνδυασμό με την αλόγιστη πολλές φορές χρήση του και την ταυτόχρονη αύξηση των πηγών ρύπανσης δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στην ανάπτυξη και το μέλλον, τουλάχιστον ορισμένων περιοχών. Η αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών και η αποκατάσταση της διαταραγμένης ισορροπίας είναι ευθύνη όλων. Οι χρήστες γεωργοί θα πρέπει να κατανοήσουν ότι το μέλλον της εκμετάλλευσής τους εξαρτάται από την ποιότητα και την ποσότητα του αρδευτικού νερού, που θα μπορούν να έχουν στην διάθεσή τους. Η αλόγιστη χρήση σήμερα όπως υπεραρδεύσεις, κατακλίσεις γειτονικών χωραφιών και δρόμων, η χρήση ακατάλληλων ή ελαττωματικών συστημάτων κ.λ.π., όχι μόνο δεν οδηγεί στην αύξηση της παραγωγικότητας της εκμετάλλευσης αλλά αντίθετα υποθάλλει και το μέλλον της με ότι αυτό συνεπάγεται, αφού μειώνει τους διαθέσιμους υδατικούς πόρους ή τους καθιστά ακατάλληλους (π.χ. υφαλμύρωση υπογείων υδροφορέων) για άρδευση. Για τους παραπάνω λόγους οι γεωργοί σαν ελάχιστη συμβολή στην αποκατάσταση της οικολογικής ισορροπίας και την προστασία του κοινωνικού συνόλου θα πρέπει να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία των υδατικών πόρων. Μια επιτυχημένη άρδευση πρέπει, αφενός, να δίνει στο έδαφος τόσο νερό όσο χρειάζεται για να αναπτυχθεί σωστά η καλλιέργεια και αφετέρου, η εφαρμογή του νερού να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να υπάρχουν όσο το δυνατόν μικρότερες απώλειες νερού και θρεπτικών στοιχείων από βαθιά διήθηση και επιφανειακή απορροή. Σε κάθε άρδευση πρέπει να εφαρμόζεται τόσο νερό ώστε να κορεστεί το έδαφος σε τόσο βάθος όσο το βάθος του ριζικού συστήματος. Η βαθιά διήθηση και η επιφανειακή απορροή μπορούν να περιοριστούν με τον κατάλληλο έλεγχο μιας σειράς παραγόντων από τους οποίους επηρεάζονται, όπως είναι:

- ☞ η παροχή της άρδευσης (να αποφεύγονται απώλειες κατά την παροχή με επιδιόρθωση του συστήματος παροχής)
- ☞ ο χρόνος εφαρμογής

- ☞ η κλίση του εδάφους
- ☞ το μήκος διαδρομής του νερού στον αγρό
- ☞ η διηθητικότητα του εδάφους
- ☞ η μέθοδος άρδευσης.

1.4.1. Μέθοδοι άρδευσης

1.4.1.1 Επιφανειακή άρδευση

Επιφανειακή άρδευση με αυλάκια ή παράλληλες λωρίδες. Με τη μέθοδο αυτή ποτίζονται σκαλιστικές καλλιέργειες όπως βαμβάκι, αραβόσιτος λαχανικά και άλλες. Για την επιτυχία της άρδευσης το χωράφι πρέπει να είναι οργωμένο και οι καλλιέργειες να είναι σπαρμένες γραμμικά. Η επιφανειακή άρδευση δεν είναι προτεινόμενο σύστημα άρδευσης, γιατί με το σύστημα αυτό έχουμε:

- ☞ μεγάλη κατανάλωση νερού
- ☞ έκπλυση θρεπτικών στοιχείων
- ☞ ανομοιόμορφο πότισμα
- ☞ τα παραπάνω εμφανίζονται πιο έντονα στα αμμώδη εδάφη.
- ☞ στις περιπτώσεις που η κλίση του χωραφιού ξεπερνά το 2-3% έχουμε μεγάλες απώλειες νερού από επιφανειακή απορροή.

1.4.1.2. Τεχνητή βροχή

Με το σύστημα αυτό, το νερό εφαρμόζεται σε όλο το χωράφι ομοιόμορφα. Ο ρυθμός με τον οποίο πρέπει να γίνεται το πότισμα πρέπει να είναι ίδιος με το ρυθμό που το έδαφος απορροφά το νερό ώστε να μην έχουμε επιφανειακή απορροή. Για το σκοπό αυτό η επιλογή του μπεκ και της διάταξης των εκτοξευτήρων πρέπει να γίνει με τέτοιο τρόπο, ώστε η ένταση της βροχής να είναι ίση με την βασική διηθητικότητα του εδάφους και το μέσο ωριαίο ύψος βροχής να είναι ανάλογο με το ύψος, το οποίο αντιστοιχεί στον εδαφικό τύπο του χωραφιού, όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα. Ο χρόνος εφαρμογής της άρδευσης πρέπει να είναι τέτοιος ώστε, να αποφεύγεται η διήθηση του νερού σε βαθύτερα στρώματα. Με το σύστημα αυτό υπάρχουν συχνά απώλειες αρδευτικού νερού, όταν η άρδευση γίνεται σε λάθος ώρα (μεσημέρι 11πμ-3μμ), λόγω εξάτμισης. Επίσης, μπορεί να γίνει ανομοιόμορφο πότισμα, όταν οι καιρικές συνθήκες είναι ακατάλληλες (φυσάει πάνω από 5 βαθμούς της κλίμακας Beaufort). Με τις παραπάνω συνθήκες καλό είναι να αποφεύγεται η άρδευση. Οι σταγόνες διασπούν την δομή του επιφανειακού εδάφους, όταν κατά την εφαρμογή της τεχνητής βροχής εφαρμόζεται υψηλή πίεση στους εκτοξευτήρες. Το σύστημα αυτό πρέπει να αποφεύγεται, όταν η ποιότητα του αρδευτικού νερού δεν είναι καλή, καθώς τα άλατα από την άρδευση μένουν πάνω στα φύλλα και τους βλαστούς του φυτού.

1.4.1.3. Άρδευση με σταγόνες

Η άρδευση με σταγόνες εφαρμόζεται σε μέρος του εδάφους και συγκεκριμένα στην περιοχή του ριζικού συστήματος του φυτού. Η παροχή νερού από τους σταλακτήρες είναι πολύ μικρή, 2-3 λίτρα την ώρα, με αποτέλεσμα όλο το νερό να διηθείται από το έδαφος και να μην απορρέει επιφανειακά. Δεδομένου ότι η άρδευση επαναλαμβάνεται καθημερινά για 2-3 ώρες για να καλύπτεται το νερό που εξατμίσθηκε, δεν υπάρχουν απώλειες νερού από βαθιά διήθηση. Το σύστημα αυτό εξασφαλίζει: πλήρη έλεγχο της άρδευσης, μηδενική σχεδόν έκπλυση θρεπτικών στοιχείων, καλή λειτουργία σε επικλινή εδάφη και εκεί που η ποιότητα νερού είναι οριακά ανεκτή, μειωμένο κόστος εργασίας. Τέλος, δίνει τη δυνατότητα σταδιακής, κατά δόσεις, εφαρμογής υδρολίπανσης και εφαρμογής της λίπανσης. Τα μόνα μειονεκτήματα είναι το υψηλό αρχικό κόστος αγοράς και το υψηλό επίπεδο τεχνογνωσίας, που απαιτείται για τη λειτουργία και τη συντήρηση του (π.χ. μέριμνα

για την αποφυγή της έμφραξης των σταλακτήρων). Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, οι παραγωγοί οφείλουν: Να λαμβάνουν μέριμνα για την ελαχιστοποίηση των απωλειών νερού άρδευσης με αποφυγή της επιφανειακής απορροής ή βαθιάς διήθησης. Εξαιρούνται οι περιπτώσεις, που η βαθιά διήθηση χρειάζεται, για να αντιμετωπιστούν προβλήματα αλατότητας. Να μην αρδεύουν με κατάκλιση (με αυλάκια) σε αγροτεμάχια με κλίση πάνω από 3% (εξαιρείται η άρδευση πολυετών καλλιεργειών με αύλακες περιμετρικά του κορμού του φυτού). Να τηρούν τις αρδευτικές πρακτικές ανά καλλιέργεια (συνολική ποσότητα, αριθμός εφαρμογών, δόση ανά εφαρμογή), όπως ορίζονται από τις εκάστοτε ισχύουσες πρακτικές των οικείων Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων. Να τηρούν τους κανονισμούς των Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων και γενικά των φορέων λειτουργίας συλλογικών έργων. Να τηρούν τα περιοριστικά μέτρα χρήσης νερού, όπως προβλέπεται από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

1.5. Φυτοπροστασία

Η χρήση φυτοπροστατευτικών προϊόντων πρέπει, να δικαιολογείται από την ύπαρξη της ασθένειας, το μέγεθος της προσβολής, ή της ύπαρξης ζιζανίων. Πέρα από την ύπαρξη του προβλήματος πρέπει αυτό, να έχει προσδιοριστεί και να έχει εκτιμηθεί, ότι η απώλεια, που θα επιφέρει στην παραγωγή ή στην υγεία των φυτών, θα έχει σημαντικό οικονομικό αποτέλεσμα. Πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια για την πρόληψη και την αποτροπή εγκατάστασης επιβλαβών οργανισμών στις καλλιέργειες:

- ☞ με προσφυγή στην βιολογική καταπολέμηση πριν εφαρμοστούν χημικά μέσα
- ☞ με χρήση ανθεκτικού στις ασθένειες πολλαπλασιαστικού υλικού ή απαλλαγμένου από ασθένειες πολλαπλασιαστικού υλικού.
- ☞ με διαχείριση της αυτοφυούς βλάστησης ώστε να αποφεύγεται η σποροπαραγωγή της ανεπιθύμητης και να υπάρχει σε κατάλληλα σημεία η επιθυμητή
- ☞ καταστροφή των διαχειμαζουσών μορφών των εχθρών και των ασθενειών τον χειμώνα
- ☞ εφαρμογή κατάλληλης αμειψισποράς
- ☞ παρακολούθηση της εξέλιξης των εχθρών, ζιζανίων και ασθενειών στην περιοχή, ώστε να είναι δυνατή η έγκαιρη λήψη κατασταλτικών μέτρων
- ☞ διαχείριση της πυκνότητας σποράς.

1.5.1. Αποθήκευση φυτοπροστατευτικών προϊόντων

Τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα πρέπει να αποθηκεύονται σε ειδικές αποθήκες μακριά από τρόφιμα- ποτά και ζωοτροφές, σε μέρη δροσερά και καλά αεριζόμενα, να είναι σε θέση ασφαλή, όπου να μην τα φτάνουν παιδιά, για το λόγο αυτό επιβάλλεται στους παραγωγούς να τηρούν πιστά τις οδηγίες που αναγράφονται στην ετικέτα, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία για την εναρμόνιση της οδηγίας 91/414/ΕΟΚ.

1.5.2. Μεταφορά φυτοπροστατευτικών προϊόντων

Τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα πρέπει, να μεταφέρονται με την αρχική ασφαλή συσκευασία τους χωριστά από τρόφιμα –ποτά και ζωοτροφές, όπως η ετικέτα τους ορίζει. Επίσης πρέπει να φυλάσσονται σε ειδικούς χώρους, ώστε να μη δέχονται επίδραση από καιρικές συνθήκες.

1.5.3. Χρήση φυτοπροστατευτικών προϊόντων

Τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα είναι επικίνδυνες χημικές ουσίες, για τον λόγο αυτό επιβάλλεται στους παραγωγούς, να τηρούν πιστά τις οδηγίες, που

αναγράφονται στην ετικέτα , σύμφωνα με την Εθνική Νομοθεσία για την εναρμόνιση της Οδηγίας 91/414 /ΕΟΚ.

1.5.3.1. Για την προστασία του περιβάλλοντος

Συνίσταται: η εφαρμογή του φυτοπροστατευτικού προϊόντος να είναι τέτοια ώστε, να επιτυγχάνεται ομοιομορφία κατανομής του ψεκαστικού υγρού και ακρίβεια στην εφαρμογή. Ο σχεδιασμός των φυτοπροστατευτικών παρεμβάσεων να γίνεται έτσι ώστε να αποφεύγεται η εμφάνιση ανθεκτικότητας. Πρέπει γι' αυτό να γίνεται εναλλαγή φυτοπροστατευτικών προϊόντων με διαφορετικά δραστικά συστατικά και με διαφορετικό τρόπο δράσης, να γίνεται σχολαστική τήρηση των μέτρων, που προτείνονται από τα αντίστοιχα Περιφερειακά Γραφεία Φυτοπροστασίας και ποιοτικού ελέγχου και τα Ερευνητικά Ινστιτούτα όπου έχει εμφανιστεί ανθεκτικότητα. Όπου παρατηρείται νέα ανθεκτικότητα θα πρέπει να ενημερώνουν αμέσως το Γραφείο Φυτοπροστασίας της Δ/σης Αγροτικής Ανάπτυξης-Γεωργίας, για την καταπολέμηση ζιζανίων, που δημιουργούν ιδιαίτερα προβλήματα στην καλλιέργεια, στα επικλινή εδάφη (κλίση μεγαλύτερη από 10%) η επιλογή του ζιζανιοκτόνου πρέπει να γίνεται με την πρόβλεψη να διατηρείται φυτοκάλυψη στο έδαφος, κατά την περίοδο των βροχών, η εφαρμογή των κοκκωδών σκευασμάτων, να γίνεται με ενσωμάτωση των κόκκων στο έδαφος, ώστε να αποφεύγεται ο κίνδυνος να ληφθούν οι κόκκοι από τα πτηνά, εκτός εάν η ενσωμάτωση μειώνει την αποτελεσματικότητά τους, η διατήρηση ζώνης ασφάλειας κατά την εφαρμογή ζιζανιοκτόνων από παρακείμενες καλλιέργειες, από φυτοφράκτες, φωλιές πουλιών, υδρόβια χλωρίδα, επιφανειακά νερά και λοιπά σημαντικά περιβαλλοντικά στοιχεία, η αποφυγή εγκατάλειψης στον τόπο εφαρμογής ή σε άλλο εκτός αυτού που ορίζεται, των υλικών και μέσων συσκευασίας των φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Επιβάλλεται: η χρήση των φυτοπροστατευτικών προϊόντων να γίνεται την κατάλληλη χρονική περίοδο, ώστε, να μην επηρεάζονται τα ωφέλιμα έντομα., απαγόρευση στην χρήση τοξικών ουσιών για τις μέλισσες, όταν τα φυτά είναι ανθισμένα., για την καταπολέμηση ζιζανίων, που δημιουργούν ιδιαίτερα προβλήματα στην καλλιέργεια, στα επικλινή εδάφη, η επιλογή του ζιζανιοκτόνου πρέπει να γίνεται με την πρόβλεψη να διατηρείται φυτοκάλυψη στο έδαφος κατά την περίοδο των βροχών, τα χρησιμοποιούμενα ψεκαστικά μηχανήματα πρέπει να είναι σε καλή κατάσταση, καλά ρυθμισμένα και να ελέγχονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα

1.5.3.2. Για ατομική προστασία

Συνίσταται: Όσοι χρησιμοποιούν φυτοπροστατευτικά προϊόντα να λαμβάνουν τα μέτρα που αναγράφονται στις ετικέτες συσκευασίας του κατασκευαστή π.χ. ειδικά ρούχα προστασίας, γυαλιά , μάσκες, γάντια κ.λπ.

1.5.4. Συγκομιδή

Η συγκομιδή επιβάλλεται να γίνεται στην περίπτωση χρήσης φυτοπροστατευτικών προϊόντων μετά την παρέλευση του χρόνου που αναγράφεται στην ετικέτα του σκευάσματος.

1.6. Διαχείριση αυτοφυούς χλωρίδας

Τα αυτοφυή φυτά παίζουν σημαντικό ρόλο στις λειτουργίες τόσο του εδάφους όσο και του γενικότερου περιβάλλοντος της γεωργικής εκμετάλλευσης. Η παρουσία τους σε κάποια σημεία του χωραφιού είναι κάποιες φορές ανεπιθύμητη και κάποιες άλλες επιθυμητή. Είναι σημαντικό ο παραγωγός να ξέρει πότε και από πού αυτά πρέπει να απομακρύνονται και με ποιο τρόπο και που πρέπει να διατηρούνται. Τα αυτοφυή φυτά στα περιθώρια της εκμετάλλευσης (ιδίως αν έχουν την μορφή θαμνώδους ή δενδρώδους φράκτη) είναι επιθυμητά, γιατί προστατεύουν το χωράφι και μέσα σε αυτά βρίσκουν καταφύγιο και τροφή έντομα, ερπετά, πουλιά και μικρά

θηλαστικά που μπορεί να αποτελούν φυσικούς εχθρούς των εχθρών της καλλιέργειας, αλλά και πολύτιμο κομμάτι του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας. Για τους παραπάνω λόγους κρίνεται αναγκαία η διατήρηση ακαλλιέργητου χώρου 0,5 μέτρον ανάμεσα στα αγροτεμάχια. Οι φυτοφράκτες, και γενικά η χλωρίδα στα όρια της εκμετάλλευσης αποτελεί στοιχείο του αγροτικού τοπίου και πέρα από αξία τους στη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος έχουν και αισθητική αξία, η οποία πρέπει να διατηρηθεί και να αναδειχθεί. Η αυτοφυής βλάστηση, η «καλαμιά» της προηγούμενης καλλιέργειας, ή η καλλιέργεια χλωρής λίπανσης είναι καλό να καλύπτει το χωράφι τους χειμερινούς μήνες ιδιαίτερα στα επικλινή εδάφη με κλίση μεγαλύτερη του 10% .

Η πρακτική να καλύπτεται το έδαφος κατά τους χειμερινούς, κυρίως, μήνες προσφέρει σημαντικά οφέλη που αναφέρονται παρακάτω: Μειώνει την υποβάθμιση της γονιμότητας του εδάφους, γιατί προστατεύει την δομή του από τον διαμελισμό που προκαλούν οι βροχές. Αυξάνει την ικανότητα των εδαφών να απορροφούν το νερό της βροχής και μειώνει την επιφανειακή απορροή του νερού. Λειτουργεί σαν θερμομονωτικό σώμα στις ακραίες θερμοκρασίες. Βοηθά στην διατήρηση της υγρασίας γιατί εμποδίζει την εξάτμιση της. Μειώνει την διάβρωση του εδάφους και την απώλεια θρεπτικών στοιχείων. Βοηθά στην ανάπτυξη μικροοργανισμών του εδάφους που συμβάλουν στη γονιμότητά του. Η αυτοφυής βλάστηση συνιστάται να απομακρύνεται από τον υπορόφειο χώρο κατά τους θερινούς μήνες σε περιοχές και καλλιέργειες, όπως η ελαιοκαλλιέργεια, που εμφανίζουν αυξημένο κίνδυνο πυρκαγιάς

1.7. Διαχείριση υπολειμμάτων καλλιέργειας

Τα υπολείμματα των αροτραίων καλλιεργειών με σωστή διαχείριση μπορούν να προσφέρουν προστασία στο χωράφι από την διάβρωση και να εμπλουτίσουν το έδαφος με οργανική ουσία. Τα Ελληνικά εδάφη είναι πολύ φτωχά σε οργανική ουσία, που αποτελεί το πιο βασικό συστατικό της γονιμότητας των εδαφών. Η εύκολη πρακτική του καψίματος της καλαμιάς στερεί το έδαφος από οργανική ουσία, και από τα άλλα πλεονεκτήματα που περιγράφηκαν στην παράγραφο για τη διαχείριση της αυτοφυούς χλωρίδας. Η ωφέλεια στο έδαφος από την συγκράτηση περισσότερου βρόχινου νερού και από τη μείωση της εξάτμισης, από αυτό συνδέεται, άμεσα, με το καλό φύτρωμα των σπόρων. Η συγκράτηση της υγρασίας είναι τόσο καλύτερη όσο καλύτερη είναι η κάλυψη του εδάφους από τα φυτικά υπολείμματα. Για τους λόγους αυτούς το κάψιμο τις καλαμιάς θα πρέπει να αποφεύγεται.

Το κάψιμο της καλαμιάς είναι συχνά αιτία πυρκαγιάς, και για τους λόγους αυτούς: Απαγορεύεται η καύση των υπολειμμάτων των καλλιεργειών (καλαμιάς) στις οικολογικά ευαίσθητες περιοχές , στις επικλινείς εκτάσεις (κλίση μεγαλύτερη από 10%) και στις περιοχές με οργανικά εδάφη (οργανική ουσία μεγαλύτερη από 4%). Ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες μπορεί να ακολουθείται η εξής διαχείριση: Βόσκηση της καλαμιάς και ενσωμάτωση στο έδαφος των υπολειμμάτων μετά τη βόσκηση. Άμεση ενσωμάτωση στο έδαφος. Κοπή, κάλυψη του εδάφους με τα υπολείμματα (mulching) και ενσωμάτωσή τους στο έδαφος την επόμενη άνοιξη.

Τα κλαδεύματα των πολυετών φυτειών: Απαγορεύεται να καταστρέφονται με χρήση φωτιάς σε εκτάσεις που βρίσκονται σε ακτίνα 500 μέτρων από δάση ή οικολογικά ευαίσθητες περιοχές, εκτός κι αν έχει δοθεί ειδική προς τούτο άδεια από την Πυροσβεστική Υπηρεσία. Το κάψιμο πρέπει να γίνεται κατά τους χειμερινούς μήνες. Συνίσταται η αξιοποίηση των κλαδευμάτων ως ανανεώσιμος ενεργειακό πόρος στον οικιακό τομέα (τζάκια-ξυλόσομπες) ή η μετά από ψιλοτεμαχισμό ενσωμάτωση τους σε σωρούς κομπόστας. Κατά το κάψιμο πρέπει να λαμβάνονται μέτρα για την αποφυγή της πυρκαγιάς, όπως αυτά περιγράφονται παρακάτω. Όταν γίνεται κάψιμο της καλαμιάς, επιβάλλεται η λήψη των ακόλουθων μέτρων: Να ζητείται άδεια από τις αρμόδιες αρχές όπου αυτό απαιτείται. Να ενημερώνεται πριν την καύση η πυροσβεστική υπηρεσία. Πριν την έναρξη της καύσης να έχουν ληφθεί μέτρα ελέγχου της καύσης, όπως δημιουργία αυλακιών για πυρασφάλεια. Στο χώρο της καύσης

πρέπει να υπάρχουν διαθέσιμα 200 λίτρα νερού, φυτάρια και τουλάχιστον δύο άνθρωποι να εποπτεύουν το χώρο. Να απομακρύνονται τα προς καύση υλικά από στύλους της ΔΕΗ του ΟΤΕ από εγκαταστάσεις φυσικού αερίου πετρελαίου κ.λπ.

Συνίσταται επίσης: Το κάψιμο να γίνεται, αν αυτό είναι δυνατό, αντίθετα από την φορά του ανέμου. Όπου είναι δυνατό να ενσωματώνεται η στάχτη εντός δύο ημερών από την καύση.

1.8 Διαχείριση απορριμμάτων

Τα απορρίμματα της καλλιέργειας, πλαστικά κάλυψης, υλικά συσκευασίας λιπασμάτων, φυτοφαρμάκων, παλιά αχρηστεμένα υλικά άρδευσης ή τμήματα γεωργικών μηχανημάτων δεν πρέπει να αφήνονται στο χωράφι ή τους κοινόχρηστους χώρους αλλά πρέπει να συλλέγονται και να αποτίθενται στους ενδεδειγμένους χώρους (www.minagric.gr).

Παράρτημα V

Οι κανόνες της Πολλαπλής Συμμόρφωσης κωδικοποιούνται ως εξής:

A. Υποχρεώσεις που αφορούν το περιβάλλον

A.1. Υποχρεώσεις που ισχύουν για τους γεωργούς όλης της χώρας

1. Για τα αγροτεμάχια που βρίσκονται σε εδάφη με κλίση πάνω από 10% πρέπει να διατηρείται φυτική κάλυψη στο έδαφος τουλάχιστον κατά την περίοδο των βροχοπτώσεων, ώστε να μην παρασύρεται το επιφανειακό γόνιμο έδαφος του αγροτεμαχίου και έτσι να αποφεύγεται η διάβρωση των εδαφών. Αυτή η υποχρέωση μπορεί να καλυφθεί από την κύρια καλλιέργεια (χειμερινές καλλιέργειες) από την καλαμιά της κύριας καλλιέργειας (καλοκαιρινές καλλιέργειες) ή οποιαδήποτε μορφής φυτική κάλυψη που διατηρεί το έδαφος σε καλή κατάσταση και δεν παρεμποδίζει την επόμενη σπορά. Επίσης, η υποχρέωση αυτή μπορεί πολύ καλά να συνδυάζεται με την υποχρέωση του σημείου 4 αυτού του κεφαλαίου.

2. Σε περιοχές με κλίση πάνω από 10%, η άροση πρέπει να γίνεται κάθετα στην κλίση του εδάφους (κατά τις ισοϋψείς) ή διαγώνια. Αλλιώς, θα πρέπει εναλλακτικά, να δημιουργούνται σταθερές ακαλλιέργητες λωρίδες, ώστε να συγκρατείται το έδαφος σε περίπτωση έντονης βροχής. Επίσης, η άρδευση δε θα πρέπει να γίνεται με την μέθοδο της κατάκλισης, αλλά με άλλες μεθόδους.

3. Ο παραγωγός οφείλει να προστατεύει και να μην καταστρέφει τις αναβαθμίδες (πεζούλες), τις ξερολιθιές, τα αναχώματα και τα φυσικά πρανή, στα όρια των αγροτεμαχίων. Τα στοιχεία αυτά βοηθούν τη συγκράτηση και τη γονιμότητα των εδαφών, αποτελούν δε στοιχεία που έχουν ενταχθεί και βελτιώνουν το φυσικό τοπίο, ενώ συχνά βοηθούν τη διαβίωση των μικρών ζώων και πουλιών τα οποία είναι χρήσιμα στην καταπολέμηση των εχθρών των καλλιεργειών.

4. Συμπληρωματικά προς την κύρια καλλιέργεια, θα πρέπει να καλλιεργούνται και να ενσωματώνονται στο έδαφος ψυχανθή, τουλάχιστον στο 20% της καλλιεργούμενης έκτασης (εκτός βοσκοτόπων). Δηλαδή, μετά τη συγκομιδή της κύριας καλλιέργειας και πριν τη σπορά της επόμενης, θα πρέπει να καλλιεργείται και να ενσωματώνεται στο έδαφος ένα ψυχανθές (π.χ. βίκος, κτηνοτροφικά κουκιά, πίσα, ρόβη, λαθούρι, τριφύλλι). Εναλλακτικά, αντί για ενσωμάτωση του ψυχανθούς επιτρέπεται η βόσκηση του. Αυτή η παρέμβαση βοηθά στη διατήρηση της γονιμότητας των εδαφών, τον εμπλουτισμό τους σε άζωτο, τη βελτίωση της εδαφικής δομής και τη συγκράτηση των εδαφών. Η υποχρέωση αυτή έχει προαιρετικό χαρακτήρα για τις μόνιμες καλλιέργειες (αμπέλια, δενδρώνες, κ.λπ.).

5. Όσον αφορά τη διαχείριση της καλαμιάς μετά τη συγκομιδή της καλλιέργειας, ο γεωργός, ανάλογα με τις τοπικές συνθήκες, μπορεί να ακολουθεί τις εξής πρακτικές:

- (α) Ενσωμάτωση της καλαμιάς στο έδαφος,
- (β) Βόσκηση της καλαμιάς.
- (γ) Κοπή και κάλυψη του εδάφους με τα υπολείμματα και ενσωμάτωση τους στο έδαφος την επόμενη άνοιξη (καλοκαιρινές καλλιέργειες).

Το κάψιμο της καλαμιάς απαγορεύεται για περιοχές εντός του δικτύου NATURA 2000. Κάψιμο της καλαμιάς μπορεί να γίνει σε περιοχές εκτός του προαναφερόμενου δικτύου και μόνο μετά από άδεια της τοπικής Διεύθυνσης Αγροτικής Ανάπτυξης και της Πυροσβεστικής και πάντως όχι σε περιοχές και εδάφη μικρής

περιεκτικότητας σε οργανική ουσία (1 - 2%). Όσον αφορά τα υπολείμματα των κλαδεμάτων των δενδρώνων, αυτά μπορούν να συλλέγονται σε σωρούς και να καίγονται, λαμβάνοντας τις απαραίτητες προφυλάξεις.

6. Όταν το έδαφος είναι καλυμμένο με πάγο ή χιόνι ή είναι πλημμυρισμένο, ΔΕΝ γίνονται εργασίες με μηχανήματα, ώστε να μη συμπιέζεται το έδαφος και να μη καταστρέφεται η δομή του. Το έδαφος δέχεται τις καλλιεργητικές παρεμβάσεις και φροντίδες όταν είναι στο ρώγο του.

7. Στους βοσκότοπους που ανήκουν στην εκμετάλλευση του, ο γεωργός πρέπει να φροντίζει ώστε να βόσκουν κατ' ελάχιστο 0,2 MMZ (Μονάδες Μεγάλων Ζώων) ανά εκτάριο και κατά μέγιστο 3 MMZ ανά εκτάριο (1 εκτάριο= 10 στρέμματα). Η ρύθμιση αυτή αποσκοπεί στην προστασία και διατήρηση των βοσκοτόπων.

Σημειώνεται ότι:

- > 1 βοοειδές μεγαλύτερο των 24 μηνών αντιστοιχεί σε μία MMZ,
- > 1 βοοειδές μικρότερο των 24 μηνών ισοδυναμεί με 0,6 MMZ και
- > 1 αίγα ή ένα πρόβατο με 0,15 MMZ.

Για διευκόλυνση παραθέτουμε πίνακα με ελάχιστο και μέγιστο αριθμό ζώων ανά 10 στρέμματα:

	Ελάχιστος αριθμός ζώων στα 10 στρέμματα βοσκοτόπου	Μέγιστος αριθμός ζώων στα 10 στρέμματα βοσκοτόπου
Αιγοπρόβατα	1,33	20
Βοοειδή > 24 μηνών	0,2	3
Βοοειδή < 24 μηνών	0,33	5

Σε περίπτωση που δεν είναι δυνατή η βόσκηση, τότε ο παραγωγός πρέπει να μεριμνά για την κοπή και την απομάκρυνση της θαμνώδους βλάστησης των βοσκοτόπων.

8. Οι μόνιμοι βοσκότοποι ΔΕΝ πρέπει να οργώνονται, εκτός από τις περιπτώσεις από τις οποίες προκύπτει περιβαλλοντική ή αρχαιολογική αναγκαιότητα που αποδεικνύεται με έγγραφα των αρμοδίων αρχών. Αυτό σημαίνει ότι είτε θα δοθεί εντολή από τις αρμόδιες Υπηρεσίες είτε ότι ο γεωργός θα ζητήσει ειδική άδεια από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση.

9. Σε κάθε αγροτεμάχιο που παραμένει ακαλλιέργητο, θα πρέπει να πραγματοποιούνται οι ελάχιστες καλλιεργητικές παρεμβάσεις, ώστε να διατηρείται το έδαφος σε καλή κατάσταση, να διατηρείται ή και να βελτιώνεται η εδαφική δομή και να αποφεύγεται η ανάπτυξη ανεπιθύμητων φυτικών ειδών (π.χ. ζιζάνια). Γ' αυτό θα πρέπει είτε να κόβεται η βλάστηση είτε να επιτρέπεται η βόσκηση, ώστε να μην υποβαθμίζεται η καλλιεργήσιμη γη.

10. Εφόσον χρησιμοποιείται λάσπη από επεξεργασμένα απόβλητα είτε ως βελτιωτικό εδάφους είτε ως λίπασμα, θα πρέπει αυτό να γίνεται με ειδική άδεια από τη Νομαρχία. Η άδεια αναφέρει τους όρους εφαρμογής της λάσπης στον αγρό, που πρέπει να τηρούνται από το γεωργό. ΔΕΝ μπορεί να χορηγηθεί άδεια στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- > Σε λειμώνες που προορίζονται για βόσκηση ζώων.

- > Σε καλλιέργειες οπωροκηπευτικών κατά την περίοδο της βλάστησης, καθώς και σε καλλιέργειες που οι καρποί τους βρίσκονται σε επαφή με το έδαφος και καταναλώνονται ως νωποί (π.χ. τομάτες, αμπέλια, φράουλες).
11. Οι χρήστες φυτοπροστατευτικών σκευασμάτων (φάρμακα, ζιζανιοκτόνα) και λιπασμάτων θα πρέπει να διαβάζουν προσεκτικά και να ακολουθούν τις οδηγίες που αναγράφονται στις ετικέτες, ώστε να τα χρησιμοποιούν κατάλληλα.
 12. Το πλύσιμο των ψεκαστικών μηχανημάτων πρέπει να γίνεται σε απόσταση μεγαλύτερη των 30 μέτρων από γεώτρηση, τάφρο, ποτάμι, ρυάκι κ.λπ., ώστε να μη ρυπαίνονται τα νερά και να μην επιβαρύνεται η υγεία ανθρώπων και ζώων.
 13. Ο καθαρισμός των αρδευτικών και στραγγιστικών καναλιών από τη βλάστηση που αναπτύσσεται στο εσωτερικό τους δεν πρέπει να γίνεται με χημικά μέσα (ζιζανιοκτόνα).
 14. Τα κοκκώδη αγροχημικά (φάρμακα, λιπάσματα) πρέπει να παραχώνονται στο έδαφος για να μην δηλητηριάζονται τα πουλιά. Τα δολώματα τρωκτικοκτονίας για ποντίκια και αρουραίους πρέπει να τοποθετούνται μέσα στις στοές των τρωκτικών, ώστε να μην είναι ορατά.
 15. Πρέπει να καθορίζεται στην εκμετάλλευση συγκεκριμένος χώρος συγκέντρωσης και αποκομιδής απορριμμάτων, σε σημείο στο οποίο θα υπάρχει σχετική σήμανση με ταμπέλα. Ο χώρος αυτός μπορεί να είναι από ένα απλό βαρέλι με καπάκι έως και ειδική εγκατάσταση, σε όσες περιπτώσεις αυτό απαιτείται (π.χ. λύματα κ.λπ.). Εκεί θα συγκεντρώνονται προσωρινά όλα τα σκουπίδια, τα ρυπογόνα υλικά και οι συσκευασίες των αγροχημικών προϊόντων μέχρι την οριστική απομάκρυνση τους.
 16. Εφόσον οι γεωργικές εκτάσεις συνορεύουν με δρόμους και φυσικούς υδάτινους αποδέκτες (ρυάκια, λίμνες, ποτάμια, τάφροι κ.λπ.) στους οποίους υπάρχει φυσική βλάστηση (φυτοφράκτες, δένδρα, συδενδρίες) ο γεωργός πρέπει να φροντίζει ώστε η βλάστηση αυτή να μην καταστρέφεται. Οι θάμνοι και τα δέντρα μπορούν να συντηρούνται με κλάδεμα. Το ελάχιστο πλάτος διατήρησης ορίζεται ως εξής: > Για τους θάμνους, 0,50μ από κάθε πλευρά της ρίζας του θάμνου και > για τα δένδρα, η κάθετη προβολή της κόμης του δένδρου στο έδαφος.
 17. Όλες οι αγροτικές εγκαταστάσεις (αποθήκες, στέγαστρα κ.λπ.) διατηρούνται σε καλή κατάσταση ώστε να μη διαφεύγουν ουσίες που ρυπαίνουν το περιβάλλον.

A.2. Υποχρεώσεις που ισχύουν σε συγκεκριμένες περιοχές της χώρας

1. Περιοχές Δικτύου Φύση 2000 (NATURA 2000)

Ο γεωργός πληροφορείται από την Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης ή από τον γεωργικό σύμβουλο του, αν η εκμετάλλευση του ή μέρος αυτής ανήκει σε περιοχή NATURA 2000. Εφόσον υπάρχουν αγροτεμάχια εντός των περιοχών αυτών, ο γεωργός οφείλει, επιπλέον των όσων αναφέρονται στο Κεφάλαιο Α1, να τηρεί και τα παρακάτω:

1.1. Σε περίπτωση που υπάρχουν ειδικά διαχειριστικά μέτρα για την περιοχή, ο γεωργός οφείλει να συμμορφώνεται με αυτά, για την προστασία της περιοχής και των φυτικών και ζωικών ειδών. Πληροφορίες για τα προβλεπόμενα ειδικά μέτρα υπάρχουν στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και στους Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών.

1.2. Ο θεριζοαλωνισμός πραγματοποιείται από το κέντρο του αγροτεμαχίου προς τις άκρες, περιστροφικά ή σε λωρίδες, εφόσον το μέγεθος του αγροτεμαχίου και τα

διαθέσιμα μέσα το επιτρέπουν. Αυτό γίνεται για να μην θανατώνονται τα μικρά ζώα και τα πουλιά που φωλιάζουν στο χωράφι.

1.3. Εφόσον ο γεωργός το επιθυμεί και μετά από άδεια του Δασαρχείου, μπορεί να απαγορεύσει το κυνήγι στην εκμετάλλευση του, ειδικά στους αμπελώνες μέχρι την λήξη του τρυγητού, στους αθέριστους και ασυγκόμιστους λειμώνες, στις καλλιεργημένες εκτάσεις και στους οπωρώνες. Στην περίπτωση αυτή ο γεωργός τοποθετεί σχετική απαγορευτική πινακίδα σε ευκρινές σημείο.

1.4. Απαγορεύεται η από πρόθεση θανάτωση αγρίων ζώων και πουλιών. Επίσης, απαγορεύεται η διατάραξη από πρόθεση της ησυχίας των πουλιών, ιδιαίτερα κατά την περίοδο της αναπαραγωγής, η καταστροφή ή η αφαίρεση των φωλιών και η κατοχή ή η αγοραπωλησία νεοσσών, αυγών ή κελυφών.

1.5. Δεν καταστρέφεται η φυσική βλάστηση στα όρια των αγροτεμαχίων και στις νησίδες εντός των αγροτεμαχίων (φυτοφράκτες, θάμνοι και δένδρα). Έτσι, προστατεύονται είδη του φυτικού αλλά και του ζωικού βασιλείου και βελτιώνεται η εμφάνιση του τοπίου. Ο γεωργός μπορεί να συντηρεί τους θάμνους και τα δένδρα με κλάδεμα. Το ελάχιστο πλάτος διατήρησης ορίζεται ως εξής:

> για τους θάμνους, 0,50μ από κάθε πλευρά της ρίζας του θάμνου και

> για τα δένδρα, η κάθετη προβολή της κόμης του δένδρου στο έδαφος.

1.6. Δεν εισάγονται ξένης προέλευσης (ξενικά) για την περιοχή είδη φυτών και ζώων χωρίς ειδική άδεια από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Ξενικά θεωρούνται τα είδη τα οποία δεν υπάρχουν ή δεν υπήρχαν ιστορικά στην περιοχή. Επειδή υπάρχει περίπτωση η καλλιέργεια ξενικών ειδών να προκαλέσει αλλαγές στη βλάστηση και ειδικά σε προστατευόμενα είδη, πρέπει πριν την εισαγωγή τέτοιων ειδών να εξετάζονται οι συνέπειες.

1.7. Όταν υπάρχει κοπριά σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις, η συγκέντρωση της πρέπει να γίνεται σε καλυμμένο χώρο στον οποίο λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για τη μη διαφυγή ουσιών που ρυπαίνουν το περιβάλλον. Για το σκοπό αυτό φτιάχνονται στέγαστρα ή σκεπάζονται με κατάλληλα στεγανά υλικά οι κοπροσωροί. Περιφερειακά των σωρών φτιάχνονται αυλάκια για να μαζεύονται τα υγρά που διαφεύγουν.

1.8. Τυχόν νησίδες φυσικής βλάστησης, στις οποίες πιθανό να υπάρχουν συγκεντρωμένες φωλιές άγριων ζώων και πουλιών, δεν χρησιμοποιούνται για τη βόσκηση των παραγωγικών ζώων από την 1^η Μαρτίου έως την 31^η Αυγούστου κάθε έτους. Στις περιοχές αυτές τοποθετούνται ταμπέλες από τις τοπικές αρχές.

1.9. Δεν καταστρέφονται φυσικές υδατοσυλλογές (μικρές λίμνες, έλη) εντός των αγροτεμαχίων. Αυτές χρησιμοποιούνται από πολλά ζώα για διαβίωση αλλά και για πόσιμο νερό.

1.10. Δεν καλλιεργούνται γενετικά τροποποιημένα φυτά.

2. Περιοχές ευπρόσβλητες από τη νιτρορύπανση

Οι παραγωγοί των νομών Λάρισας, Μαγνησίας, Τρικάλων, Καρδίτσας, Φθιώτιδας, Αργολίδας, Ηλείας, Βοιωτίας, Θεσσαλονίκης, Κιλκίς, Πέλλας, Ημαθίας, Σερρών, Δράμας, Άρτας, Πρέβεζας, πληροφορούνται από τη Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, ή από τον γεωργικό του σύμβουλο, αν η εκμετάλλευσή τους ή μέρος αυτής, ανήκει σε περιοχή ευπρόσβλητη από τη νιτρορύπανση. Εφόσον υπάρχουν αγροτεμάχια εντός των περιοχών αυτών, ο

γεωργός οφείλει, επιπλέον των όσων αναφέρονται στο Κεφάλαιο Α1, να τηρεί και τα παρακάτω:

2.1 Εφαρμόζονται οι ποσότητες αζωτούχων λιπασμάτων και τηρούνται οι κατευθύνσεις σχετικά με τον αριθμό, το χρόνο και την ποσότητα του εφαρμοζόμενου αζώτου ανά δόση, όπως αυτές καθορίζονται ανάλογα με την καλλιέργεια και το έδαφος στα Προγράμματα Δράσης. Πληροφορίες γι' αυτά παρέχονται από τις Διευθύνσεις Αγροτικής Ανάπτυξης των Νομαρχιών.

2.2 Στις ευπρόσβλητες περιοχές του παρακάτω πίνακα, τηρούνται τα εξής ποσοτικά όρια αζωτούχων λιπασμάτων ανάλογα με την καλλιέργεια:

Καλλιέργεια	Στρυμόνας (κιλά αζώτου/στρέμμα)	Θεσσαλονίκη Πέλλα Ημαθία (κιλά αζώτου/στρέμμα)	Άρτα Πρέβεζα (κιλά αζώτου/στρέμμα)
Καλαμπόκι	28	29	24
Βαμβάκι	13	14	13
Ζαχαρότευτλα	14	16	-
Σιτηρά	12	12	-
Πατάτες	-	31	--
Γομάτες	-	-	15
Ρύζι	-	16	-
Ροδακινιές	-	35	-
Ελιές	-	-	11

Για τις καλλιέργειες οι οποίες είτε δεν υπάρχουν στον πίνακα είτε δεν υπάρχει όριο στον πίνακα, ισχύει η λιπαντική αγωγή που περιγράφεται στα πρακτικά λίπανσης των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.

2.3 Οι κτηνοτρόφοι των οποίων τα αγροτεμάχια και οι στάβλοι βρίσκονται εντός των περιοχών που ορίζονται ως ευπρόσβλητες ζώνες, πρέπει να τηρούν τα παρακάτω:

α) Η διαχείριση των αποβλήτων των στάβλων πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να μην προκαλείται ρύπανση των νερών από νιτρικά. Για το λόγο αυτό, τα στερεά απόβλητα που προκύπτουν οδηγούνται σε κοπροσωρό. Τα απόβλητα θα πρέπει να παραμένουν στον κοπροσωρό τουλάχιστον 90-180 ημέρες, συμπεριλαμβανομένου και του χρόνου που παραμένουν στο στάβλο. Σε περίπτωση που τα απόβλητα διατηρούνται σε υγρή μορφή, θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα και να υπάρχει η δυνατότητα συγκράτησης τους για αρκετό χρόνο ώστε να μη διαφεύγουν στο έδαφος όταν αυτό είναι πλημμυρισμένο ή παγωμένο ή καλυμμένο με χιόνι. Εφόσον, κατά το χειρισμό των αποβλήτων, εφαρμόζονται και πρόσθετες τεχνικές επεξεργασίας (π.χ. βιολογικός καθαρισμός) τότε πρέπει να τηρούνται τα προβλεπόμενα στους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους.

β) Η ποσότητα του αζώτου που προστίθεται κάθε χρόνο στο έδαφος μέσω της κοπριάς, δεν πρέπει να είναι παραπάνω από 17 κιλά/στρέμμα. Στον παρακάτω

πίνακα δίνονται ενδεικτικά οι ποσότητες κοπριάς που περιέχουν ένα (1) κιλό αζώτου, ανάλογα με τα ζώα από τα οποία προέρχεται η κοπριά:

Είδος ζώου	Ποσότητα κοπριάς σε κιλά που περιέχει 1 κιλό αζώτου
Αιγοπρόβατα	240
Βοοειδή	140
Χοίροι	80
Πουλερικά	70

γ) Πρέπει να αποφεύγεται η χρήση αζωτούχων λιπασμάτων σε απόσταση μικρότερη των δύο μέτρων από όχθες και κανάλια άρδευσης ή στράγγισης για επίπεδες εκτάσεις και σε απόσταση μικρότερη των έξι μέτρων για εκτάσεις με κλίση μεγαλύτερη του 8%.

δ) Δεν ενδείκνυται η διάθεση υγρών αποβλήτων καθώς και η εφαρμογή οργανικής κοπριάς σε εκτάσεις με κλίση μεγαλύτερη του 8%.

ε) Δεν πρέπει να εφαρμόζονται υγρά κτηνοτροφικά απόβλητα σε απόσταση τουλάχιστον 20 μέτρων από επιφανειακά νερά και 50 μέτρων από πηγές, πηγάδια ή γεωτρήσεις που χρησιμοποιούνται για ύδρευση.

Σημειώνεται ότι η εφαρμογή των παραπάνω πέντε σημείων είναι υποχρεωτική για τις οργανωμένες σταβλισμένες μονάδες.

B. Υποχρεώσεις που αφορούν τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων - αναγνώριση και καταγραφή των ζώων

B.1. Βοοτροφικές εκμεταλλεύσεις

Ο βοοτρόφος είναι αποκλειστικά υπεύθυνος για την τήρηση των παρακάτω:

- > Προσέρχεται στην Κτηνιατρική Αρχή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης για να δηλώσει την έναρξη λειτουργίας της εκμετάλλευσης και για να υποβάλει το ειδικό έντυπο με το οποίο ζητά έγκριση για τη σήμανση των ζώων.
- > Τοποθετεί δύο ενώτια σε κάθε ζώο που γεννιέται στην εκμετάλλευση εντός 20ημέρου από τη γέννηση. Σε κάθε ζώο που εισάγεται από τρίτη χώρα με προορισμό την εκμετάλλευση του, τοποθετεί δυο ενώτια εντός 20ημέρου από την ημερομηνία κατά την οποία το ζώο ελέγχθηκε στο Συνοριακό Σταθμό Κτηνιατρικού Ελέγχου.
- > Κάθε ενώτιο που χάθηκε ή καταστράφηκε το αντικαθιστά με νέο, που φέρει τον ίδιο αριθμό αναγνώρισης, μόνο μετά από έγκριση της Κτηνιατρικής Αρχής της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Απαγορεύεται η αφαίρεση ή αντικατάσταση ενωτίων χωρίς την προηγούμενη έγκριση της Κτηνιατρικής Αρχής της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.
- > Ενημερώνει χωρίς διακοπή το μητρώο της εκμετάλλευσης, καταγράφοντας όλες ανεξαιρέτως τις κινήσεις ζώων που πραγματοποιούνται σε αυτή (γεννήσεις, θάνατοι, αγορές, πωλήσεις, μεταβιβάσεις, σφαγές κ.λπ.) για κάθε ζώο ξεχωριστά.
- > Καταγράφει στο μητρώο της εκμετάλλευσης οποιαδήποτε αντικατάσταση ενωτίου σε σχέση με τον αριθμό του προηγούμενου ενωτίου, σε περίπτωση που ο αριθμός δεν μπορεί να είναι ο ίδιος.
- > Προσέρχεται στην Κτηνιατρική Αρχή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης για να δηλώσει τη γέννηση ενός ζώου σε διάστημα 3 έως 7 ημερών από την ημερομηνία τοποθέτησης των ενωτίων.

- > Τηρεί αρχείο εγγράφων τα οποία υποστηρίζουν όλες τις παραπάνω κινήσεις ζώων (άδειες διακίνησης, υγειονομικά πιστοποιητικά, κτηνιατρικές γνωματεύσεις κ.λπ.).
- > Παραλαμβάνει από την Κτηνιατρική Αρχή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης το διαβατήριο κάθε ζώου, το οποίο εκδίδεται από την Κτηνιατρική Βάση Δεδομένων, εντός 14 ημερών από την ημερομηνία που έχει δηλωθεί η γέννηση του ζώου. Όταν ένα ζώο μετακινείται, συνοδεύεται υποχρεωτικά από το διαβατήριο.
- > Προσκομίζει το διαβατήριο του ζώου, που πρόκειται να μετακινηθεί από την εκμετάλλευσή του, στην αντίστοιχη Κτηνιατρική Αρχή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, στην αρμοδιότητα της οποίας ανήκει η εκμετάλλευσή, για να συμπληρωθεί κατάλληλα.
- > Προσκομίζει το διαβατήριο του ζώου που έχει φθάσει στην εκμετάλλευσή του, στην Κτηνιατρική Αρχή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης στην αρμοδιότητα της οποίας ανήκει η εκμετάλλευσή, για να συμπληρωθεί κατάλληλα.
- > Υποβάλλει στην Κτηνιατρική Αρχή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης συμπληρωμένα τα ειδικά έντυπα μεταβολών, για να δηλώσει όλες ανεξαιρέτως τις μεταβολές (θανάτους, μετακινήσεις από και προς την εκμετάλλευσή, σφαγές κ.λπ.) που πραγματοποιούνται στην εκμετάλλευσή του εντός 7 ημερών από την ημερομηνία της μεταβολής.
- > Διευκολύνει τους ελεγκτές των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που διεξάγουν ελέγχους στο πλαίσιο της εφαρμογής των διαφόρων κοινοτικών ή εθνικών προγραμμάτων. Προσκομίζει τα μητρώα και τα έγγραφα που τα υποστηρίζουν (άδειες διακίνησης, υγειονομικά πιστοποιητικά, κτηνιατρικές γνωματεύσεις κ.λπ.), τα οποία οφείλει να διατηρεί στην εκμετάλλευσή για τουλάχιστον τρία συνεχή χρόνια.

B.2. Αιγοπροβατοτροφικές εκμεταλλεύσεις

Ο αιγοπροβατοτρόφος είναι αποκλειστικά υπεύθυνος για την τήρηση των παρακάτω:

- > Προσέρχεται στην Κτηνιατρική Αρχή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης για να δηλώσει την έναρξη λειτουργίας της εκμετάλλευσής και για να υποβάλει το ειδικό έντυπο με το οποίο ζητά έγκριση για τη σήμανση των ζώων.
- > Τοποθετεί δύο ενώτια με ατομικό αριθμό σήμανσης και μέχρι την ηλικία των έξι μηνών, στα ζώα που γεννιούνται μετά την 9.7.2005 και παραμένουν στην εκμετάλλευσή του.
- > Τοποθετεί δύο ενώτια με ατομικό αριθμό σήμανσης στα ζώα ηλικίας μικρότερης των έξι μηνών, όταν εγκαταλείπουν την εκμετάλλευσή του και προορίζονται για πάχυνση ή αναπαραγωγή σε μια άλλη εκμετάλλευσή.
- > Τοποθετεί ένα ενώτιο με τον αριθμό της εκμετάλλευσής σε ζώα ηλικίας μικρότερης των έξι μηνών που προορίζονται για σφαγή.
- > Τοποθετεί δύο ενώτια με ατομικό αριθμό σήμανσης στα ζώα που εισάγονται από τρίτες χώρες με προορισμό την εκμετάλλευσή του, μετά την 9.7.2005, εντός 14 ημερών από την ημερομηνία κατά την οποία ελέγχθηκαν τα ζώα στο Συνοριακό Σταθμό Κτηνιατρικού Ελέγχου.
- > Αντικαθιστά κάθε ενώτιο που χάθηκε με νέο, που φέρει τον ίδιο αριθμό αναγνώρισης, μόνο κατόπιν έγκρισης της Κτηνιατρικής Αρχής της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Απαγορεύεται η αφαίρεση ή αντικατάσταση ενωτίων χωρίς την έγκριση της Κτηνιατρικής Αρχής της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.
- > Καταγράφει στο μητρώο της εκμετάλλευσής του οποιαδήποτε αντικατάσταση ενωτίου σε σχέση με τον αριθμό του προηγούμενου ενωτίου, σε περίπτωση που ο αριθμός δεν μπορεί να είναι ο ίδιος.

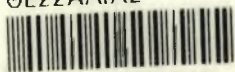
- > Ενημερώνει χωρίς διακοπή το μητρώο της εκμετάλλευσης καταγράφοντας όλες ανεξαιρέτως τις κινήσεις των ζώων που πραγματοποιούνται σε αυτή (γεννήσεις, θάνατοι, αγορές, πωλήσεις, μεταβιβάσεις, σφαγές κ.λπ.).
- > Κάνει απογραφή του ζωικού του κεφαλαίου μια φορά το χρόνο στη διάρκεια του Δεκεμβρίου κάθε έτους και καταγράφει τα αποτελέσματα της στο μητρώο της εκμετάλλευσης του. Ενημερώνει την Κτηνιατρική Αρχή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης για τα αποτελέσματα της απογραφής εντός 30 ημερών από την διενέργεια της.
- > Τηρεί αρχείο εγγράφων τα οποία υποστηρίζουν όλες τις μεταβολές που συμβαίνουν στην εκμετάλλευση (άδειες διακίνησης, υγειονομικά πιστοποιητικά, κτηνιατρικές γνωματεύσεις κ.λπ.).
- > Από την 9.7.2005, όταν πρόκειται να μετακινηθεί ζώο από την εκμετάλλευση του, υποβάλλει στην Κτηνιατρική Αρχή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης συμπληρωμένο το ειδικό έντυπο του υγειονομικού πιστοποιητικού. Το υγειονομικό πιστοποιητικό που τελικά εκδίδεται από την Κτηνιατρική Αρχή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, συνοδεύει το ζώο στη μετακίνηση του.
- > Διευκολύνει τους ελεγκτές των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που διεξάγουν ελέγχους στο πλαίσιο της εφαρμογής των διαφόρων κοινοτικών ή εθνικών προγραμμάτων. Προσκομίζει τα μητρώα και τα έγγραφα που τα υποστηρίζουν (άδειες διακίνησης, υγειονομικά πιστοποιητικά, κτηνιατρικές γνωματεύσεις κ.λπ.) τα οποία οφείλει να διατηρεί στην εκμετάλλευση για τουλάχιστον τρία συνεχή χρόνια.

B.3. Χοιροτροφικές εκμεταλλεύσεις

Ο χοιροτρόφος είναι αποκλειστικά υπεύθυνος για την τήρηση των παρακάτω:

- > Προσέρχεται στην Κτηνιατρική Αρχή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης για να δηλώσει την έναρξη λειτουργίας της εκμετάλλευσης και για να υποβάλει το ειδικό έντυπο, ενώ επίσης ζητά έγκριση για τη σήμανση των ζώων.
- > Τοποθετεί ενώτια στα ζώα πριν από την μετακίνηση τους από την εκμετάλλευση. Αντικαθιστά κάθε ενώτιο που χάθηκε ή καταστράφηκε με νέο που φέρει τον ίδιο αριθμό αναγνώρισης μόνο μετά από έγκριση της Κτηνιατρικής Αρχής της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Απαγορεύεται η αφαίρεση ή αντικατάσταση ενωτίων χωρίς την προηγούμενη έγκριση της Κτηνιατρικής Αρχής της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.
- > Καταγράφει στο μητρώο του οποιαδήποτε αντικατάσταση ενωτίου, σε σχέση με τον αριθμό του προηγούμενου ενωτίου, σε περίπτωση που ο αριθμός δεν μπορεί να είναι ο ίδιος.
- > Ενημερώνει χωρίς διακοπή το μητρώο της εκμετάλλευσης, καταγράφοντας όλες ανεξαιρέτως τις κινήσεις ζώων που πραγματοποιούνται.
- > Τηρεί αρχείο εγγράφων τα οποία υποστηρίζουν όλες τις κινήσεις ζώων (άδειες διακίνησης, υγειονομικά πιστοποιητικά, κτηνιατρικές γνωματεύσεις κ.λπ.).
- > Προσέρχεται στην Κτηνιατρική Αρχή της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης για να δηλώσει όλες ανεξαιρέτως τις μεταβολές (συμπεριλαμβανομένης και της διακοπής λειτουργίας) που πραγματοποιούνται στην εκμετάλλευση, συμπληρώνοντας τα ειδικά έντυπα μεταβολών.
- > Διευκολύνει τους ελεγκτές των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που διεξάγουν ελέγχους στο πλαίσιο της εφαρμογής των διαφόρων κοινοτικών ή εθνικών προγραμμάτων. Προσκομίζει τα μητρώα και τα έγγραφα που τα υποστηρίζουν (άδειες διακίνησης, υγειονομικά πιστοποιητικά, κτηνιατρικές γνωματεύσεις κ.λπ.) τα οποία οφείλει να διατηρεί στην εκμετάλλευση για τουλάχιστον τρία συνεχή χρόνια.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000091049

